



Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027



# Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

Gorzów Wielkopolski, 2021 r.



## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

**Starostwo Powiatowe w Gorzowie Wlkp.**  
**ul. Józefa Pankiewicza 5-7**  
**66-400 Gorzów Wielkopolski**  
tel. 95 7330 400  
e-mail: [starostwo@powiatgorzowski.pl](mailto:starostwo@powiatgorzowski.pl)  
[www.powiatgorzowski.pl](http://www.powiatgorzowski.pl)

Opracowanie, nadzór merytoryczny:  
**dr hab. Andrzej Raszkowski, prof. UEW**  
e-mail: [andrzej.raszkowski@ue.wroc.pl](mailto:andrzej.raszkowski@ue.wroc.pl)  
tel. 606 262 335

Academia.edu  
<https://ue-wroc.academia.edu/AndrzejRaszkowski>  
ResearchGate  
[https://www.researchgate.net/profile/Andrzej\\_Raszkowski](https://www.researchgate.net/profile/Andrzej_Raszkowski)

LinkedIn  
<https://www.linkedin.com/in/andrzej-raszkowski/>



## Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Analiza społeczno-ekonomiczna powiatu	5
1.1. Sfera społeczna	5
1.2. Sfera gospodarcza	22
1.3. Sfera przestrzenno-środowiskowa	33
2. Analiza sytuacji powiatu gorzowskiego na tle innych powiatów	52
3. Wybrane atrakcje, produkty turystyczne powiatu gorzowskiego	66
4. Analiza PESTEL	69
5. Analiza SWOT	75
6. Misja i wizja powiatu	78
7. Cel horyzontalny, cele strategiczne i operacyjne, zadania	79
8. Zbieżność założeń dokumentu z innymi opracowaniami strategicznymi	88
9. Proces monitoringu i ewaluacji	95
10. Podsumowanie i rekomendacje	98
11. Literatura pomocnicza	100
12. Spis wykresów	103
13. Spis tabel	106
14. Lista lokalnych liderów biorących udział w pracach nad opracowaniem	107
15. Dyplomy, certyfikaty, nagrody (opcjonalnie)	108



## Wprowadzenie

Na wstępie należy podkreślić, że powiat gorzowski jest subregionem o znaczącym potencjale rozwojowym. Niniejsze opracowanie strategiczne ma ukierunkować działania powiatu w najbliższych latach celem finalnego podniesienia jakości życia społeczności lokalnej. Zapisy strategii ułatwiać też będą, z uwagi na swoją zgodność z innymi kluczowymi strategiami, proces pozyskiwania funduszy Unii Europejskiej w nadchodzącym okresie programowania 2021-2027.

Dokument powstawał w szczególnie trudnym czasie, wciąż trwającej pandemii. W związku z powyższym proces konsultacji społecznych opracowania oraz konsultacje wewnętrzne, warsztaty strategiczne miały formę zdalną. Należy podkreślić, że przyjęte rozwiązania sprawdziły się dobrze, dochowane zostały wymogi formalne oraz merytoryczne.

Za najważniejsze, z punktu widzenia procesu zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego, uznano następujące cele:

- Cel strategiczny 1 – Rozwój kreatywnego kapitału ludzkiego i edukacji publicznej
- Cel strategiczny 2 – Kompleksowa promocja Powiatu Gorzowskiego
- Cel strategiczny 3 – Rozwój infrastruktury Powiatu Gorzowskiego
- Cel strategiczny 4 – Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, zarządzania kryzysowego
- Cel strategiczny 5 – Poprawa efektywności administracji publicznej

W opracowaniu wykorzystano dane Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Statystyczne Vademecum Samorządowca (Urząd Statystyczny w Zielonej Górze), w ramach analiz desk reseach posiłkowano się literaturą przedmiotu oraz materiałami udostępnionymi przez Starostwo Powiatowe w Gorzowie Wielkopolskim.

Należy podkreślić duże zaangażowanie, profesjonalizm oraz przygotowanie merytoryczne pracowników Starostwa Powiatowego w Gorzowie Wielkopolskim, którzy czynnie wspierali proces powstania niniejszej strategii. Wkład pracowników samorządowych miał szczególne znaczenie w konstrukcji drzewa celów strategicznych, wraz z przypisanymi im celami operacyjnymi i zadaniami do realizacji w latach 2021-2027.

*Andrzej Raszkowski*



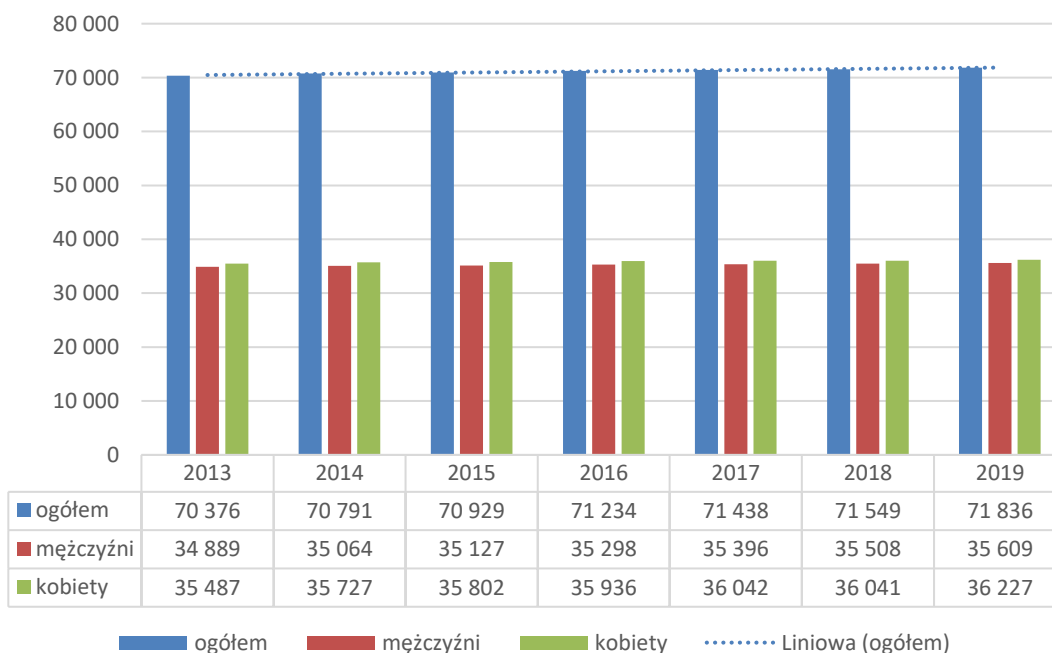
## 1. Analiza społeczno-ekonomiczna powiatu

### 1.1. Sfera społeczna

Niniejszy rozdział zawiera diagnozę społeczno-ekonomiczną powiatu gorzowskiego z rozróżnieniem na poszczególne sfery funkcjonowania samorządu, tj. społeczną, gospodarczą oraz przestrzenno-środowiskową. Rozdział powstał na podstawie statystyk publicznych Głównego Urzędu Statystycznego oraz materiałów przekazanych przez Starostwo Powiatowe w Gorzowie Wlkp. Analiza zasadniczo obejmuje lata 2013-2019 z kilkoma wyjątkami spowodowanymi dostępnością danych. Ponadto przedstawione w opracowaniu analizy dotyczą zbiorczego zestawienia danych dla wszystkich gmin powiatu, tj. gmin miejskich: Kostrzyn nad Odrą, gmin miejsko-wiejskich: Witnica, gmin wiejskich: Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn, Santok. Innymi słowy przedmiotem badań był Powiat Gorzowski traktowany jako całość.

Na wstępie należy zauważyć, że liczba ludności powiatu w badanym okresie jest stabilna i uległa niewielkiemu wzrostowi z 70376 do 71836 mieszkańców w roku 2019. Przy problemach demograficznych w ujęciu krajowym, zjawisko należy uznać za korzystne.

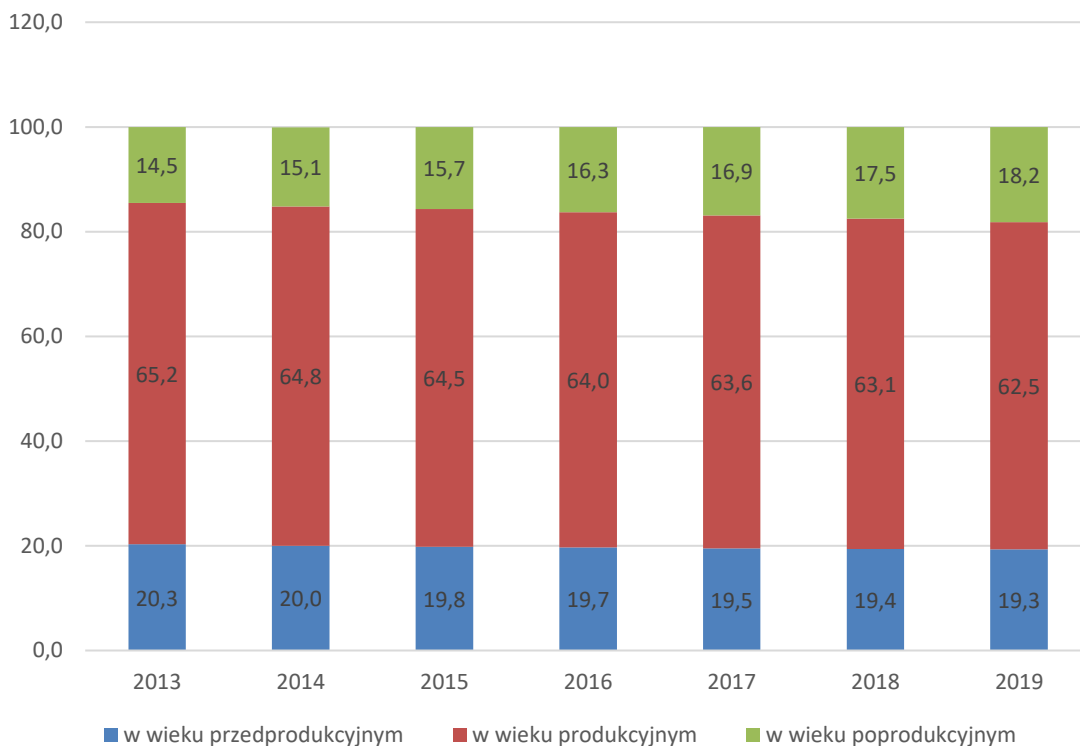
Wykres 1. Liczba ludności Powiatu Gorzowskiego



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

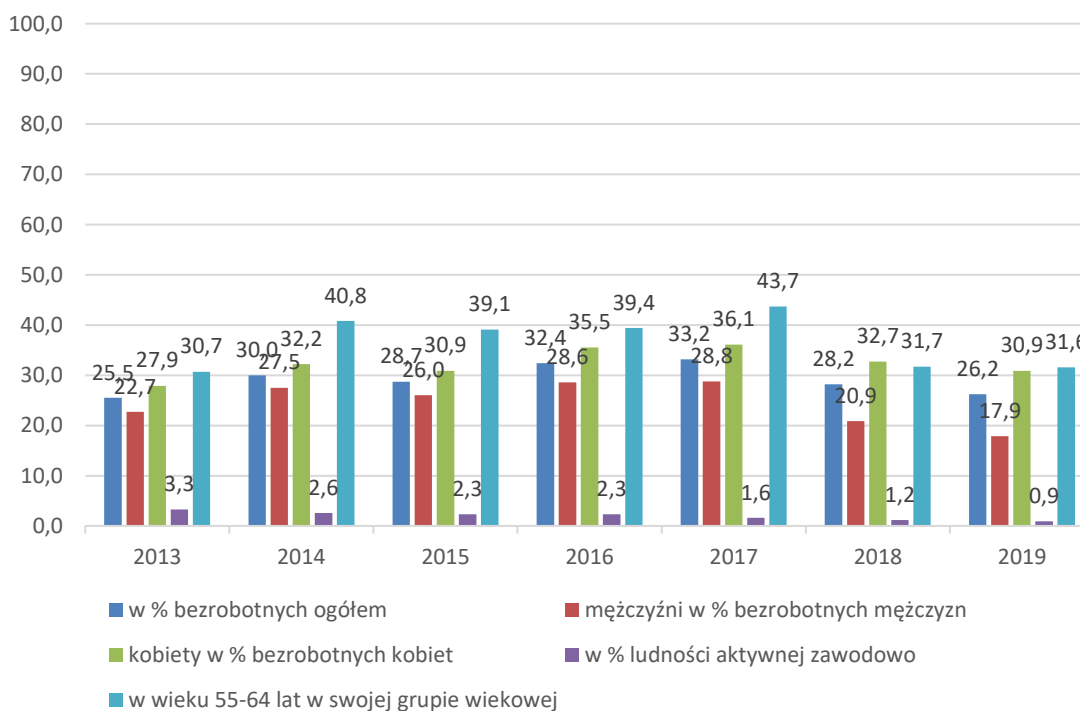


Wykres 2. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

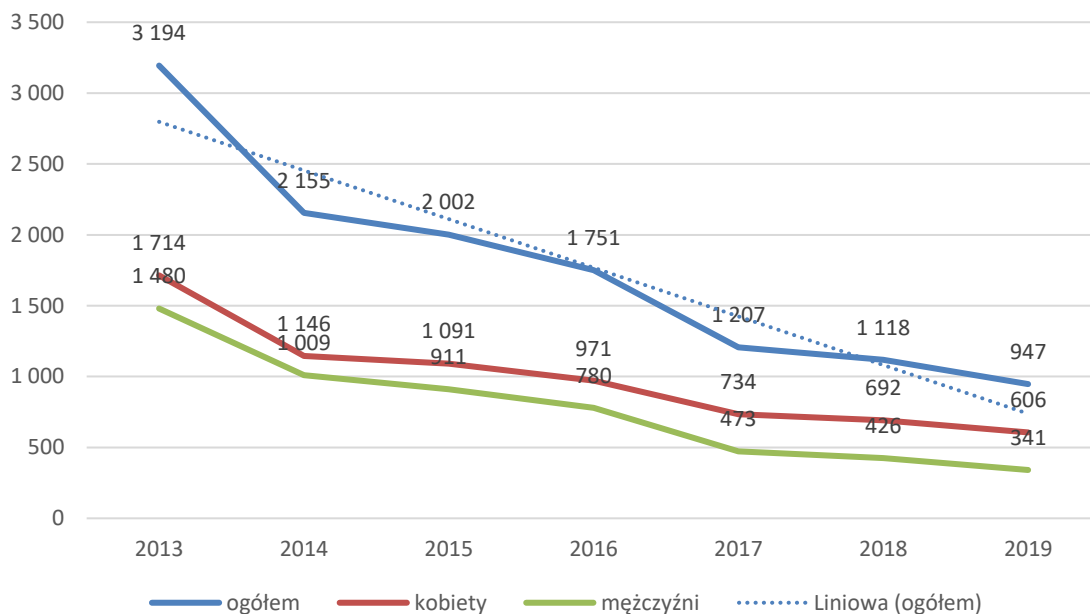
Wykres 3. Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok (%)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

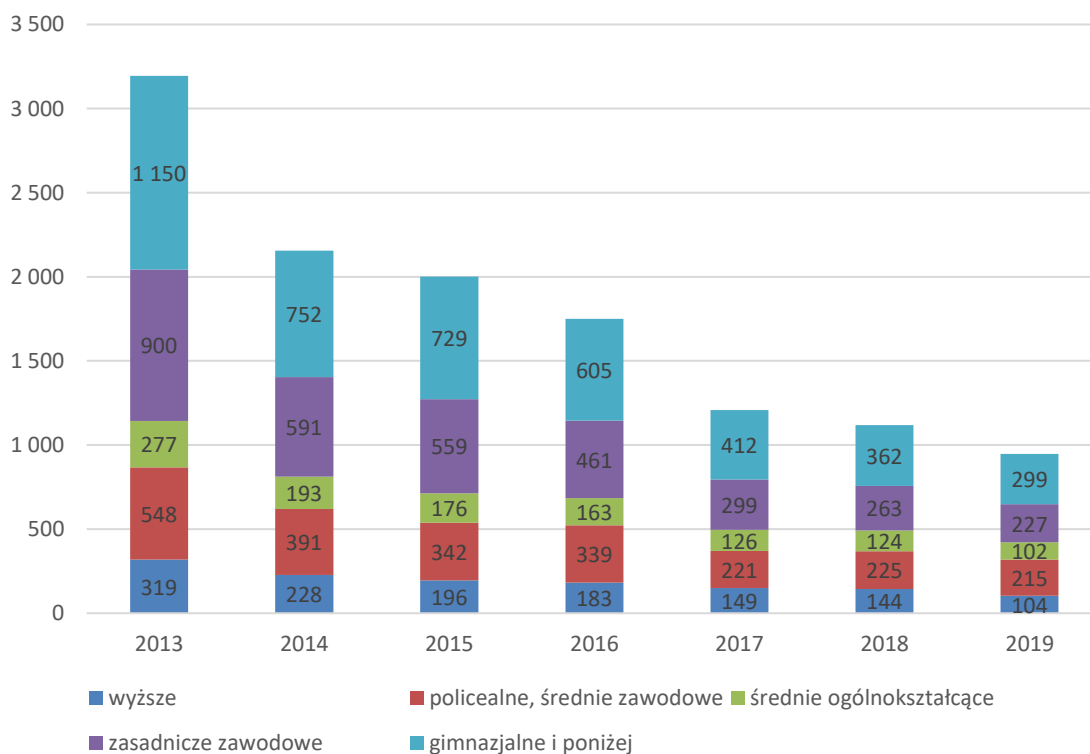


Wykres 4. Bezrobotni zarejestrowani



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

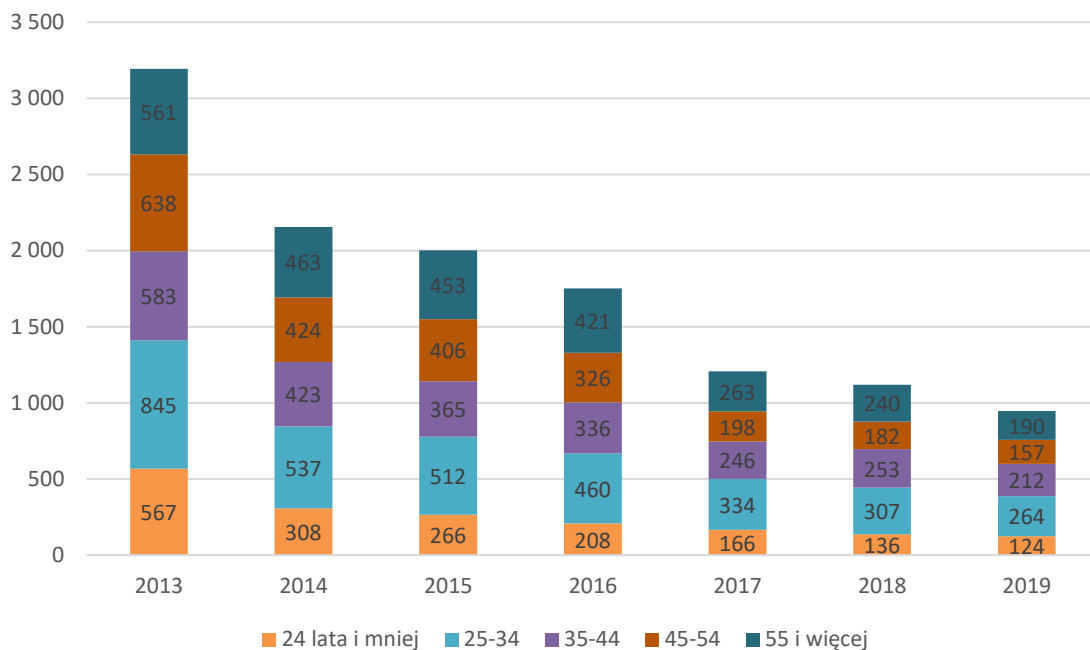
Wykres 5. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

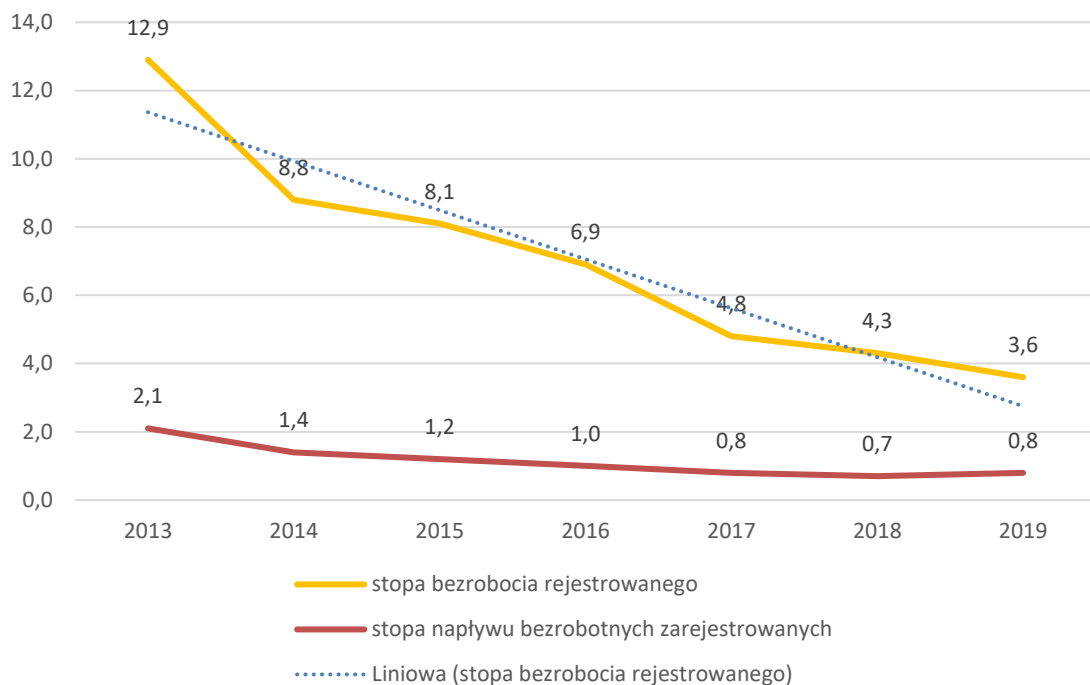


Wykres 6. Bezrobotni zarejestrowani wg wieku



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 7. Stopa bezrobocia rejestrowanego i stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego





Wzrastający udział ludności w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym pokazuje jednoznacznie proces starzenia się społeczeństwa powiatu. Z uwagi na opisaną sytuację jest to zjawisko, które raczej pozostanie na dłużej i będzie problemowe w kontekście pomocy społecznej oraz rozwoju społeczno-ekonomicznego, poziomu uzyskiwanych danin publicznych.

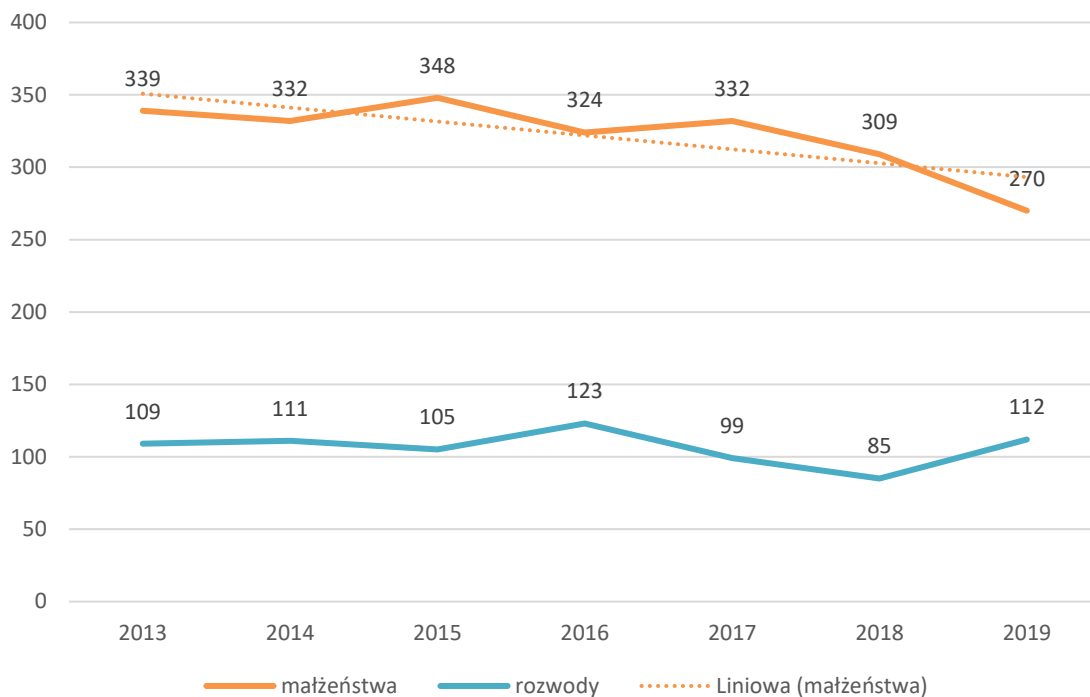
Wskaźniki dotyczące bezrobocia długookresowego (osoby bez pracy powyżej roku) nie zmieniały się znacząco w analizowanych latach. Odnotowano natomiast wyraźny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych, z 3194 w roku 2013 do 947 w roku 2019. Jest to kolejny pozytywny wynik. Gdy przyjrzymy się bezrobotnym według poziomu wykształcenia zauważymy, że poza samym spadkiem liczby bezrobotnych ogółem, proporcje zostały zachowane. Najwięcej bezrobotnych w powiecie ma wykształcenie gimnazjalne i poniżej (podstawowe), najmniej, średnie ogólnokształcące. W kontekście wieku, najwięcej osób bez pracy jest w przedziale 25-34, najmniej w wieku poniżej 24 lat, co wynika po części z tego, że osoby te uczą się jeszcze lub studiują. Najważniejszy wskaźnik, czyli stopa bezrobocia rejestrowanego spadł z 12,9% do jedynie 3,6%, ponadto zmniejszyła się skala napływu bezrobotnych zarejestrowanych.

Warto odnotować, że w powiecie występuje trwały trend spadku liczby małżeństw przy jednoczesnym wzroście liczby rozwodów. Z punktu widzenia promowania modelu dużej rodziny jest to zjawisko niekorzystne. Pozytywne wyniki przynosi z kolei analiza salda migracji, które cały czas w badanym okresie jest dodatnie i wykazuje tendencję rosnącą, z 237 do 403 w 2019 r. Przedstawiony w opracowaniu współczynnik feminizacji praktycznie pozostał bez zmian na przestrzeni badanych lat. Przypomnijmy, że określa on ile kobiet w danym społeczeństwie przypada na określoną liczbę mężczyzn, czyli najczęściej określa liczbę kobiet na 100 mężczyzn.

Wskaźniki obciążenia demograficznego generalnie charakteryzują się stabilnością, najwyraźniej rośnie wspomniana wcześniej liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. Współczynnik skolaryzacji również nacechowany jest stabilnością. W szkołach ponadgimnazjalnych sukcesywnie spada liczba uczniów, co zgodne jest z wcześniejszymi wynikami badań. Przyrost naturalny ogółem z dodatniego (1,8 w 2013 r.) wszędzie zmienił się na ujemny w badanym okresie (-1,5 w 2019 r.), przy czym w miastach jest dużo gorzej niż na wsiach (-2,9 do -0,7 w 2019 r.).

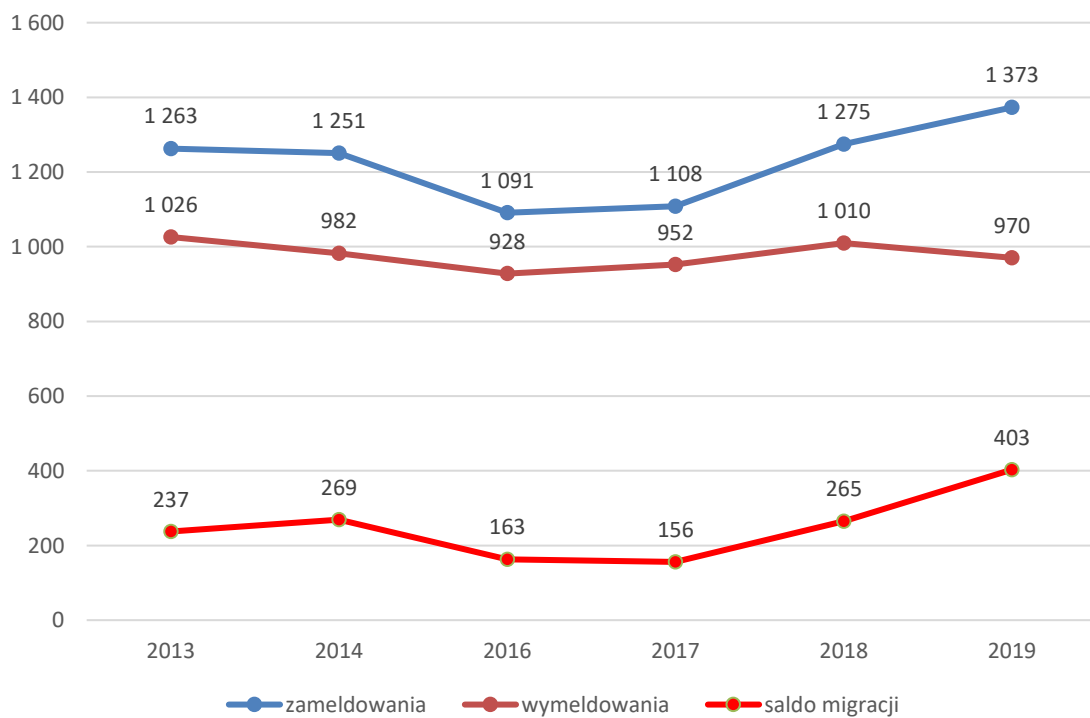


Wykres 8. Liczba małżeństw i rozwodów



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

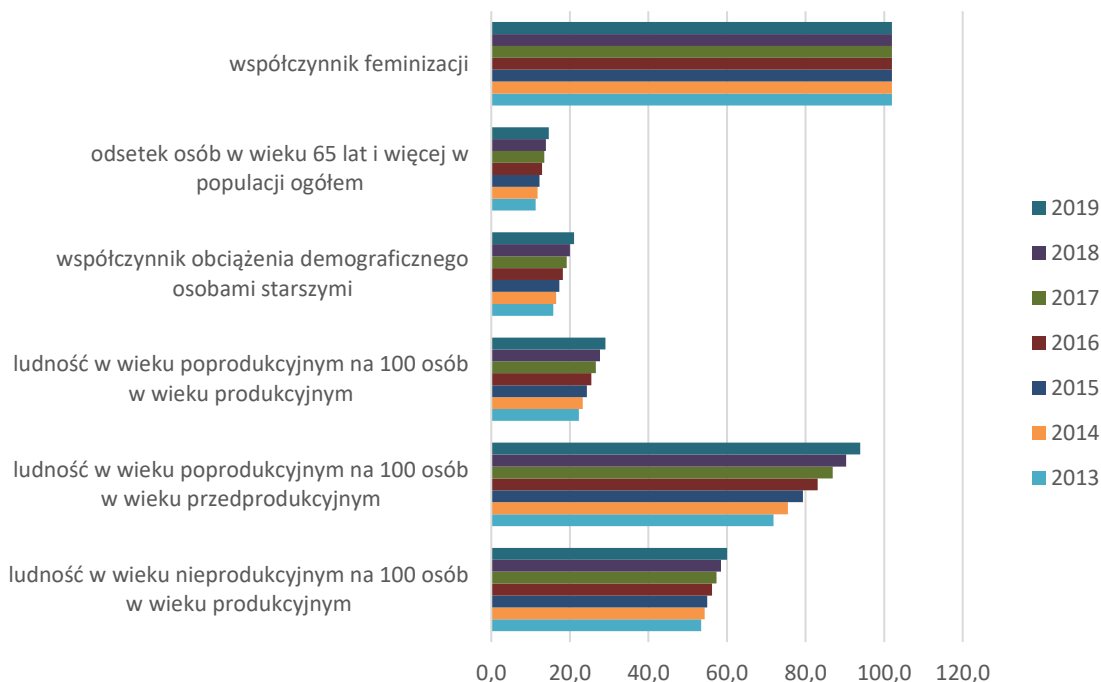
Wykres 9. Zameldowania i wymeldowania ogółem (osoby)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

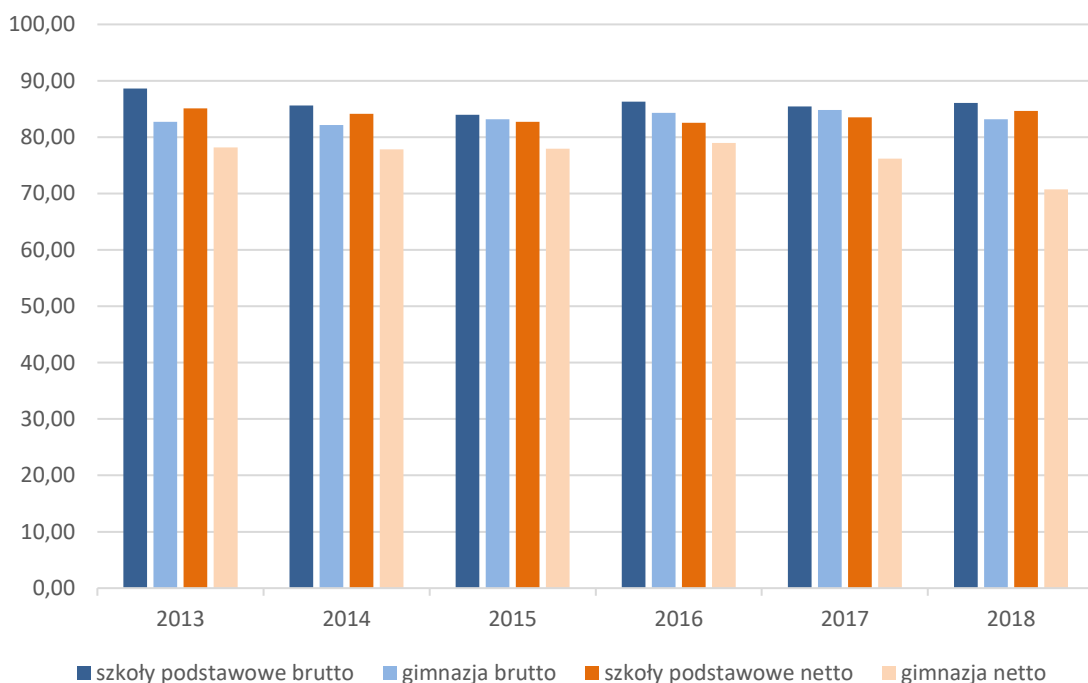


Wykres 10. Wskaźniki obciążenia demograficznego i współczynnik feminizacji (osoby)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

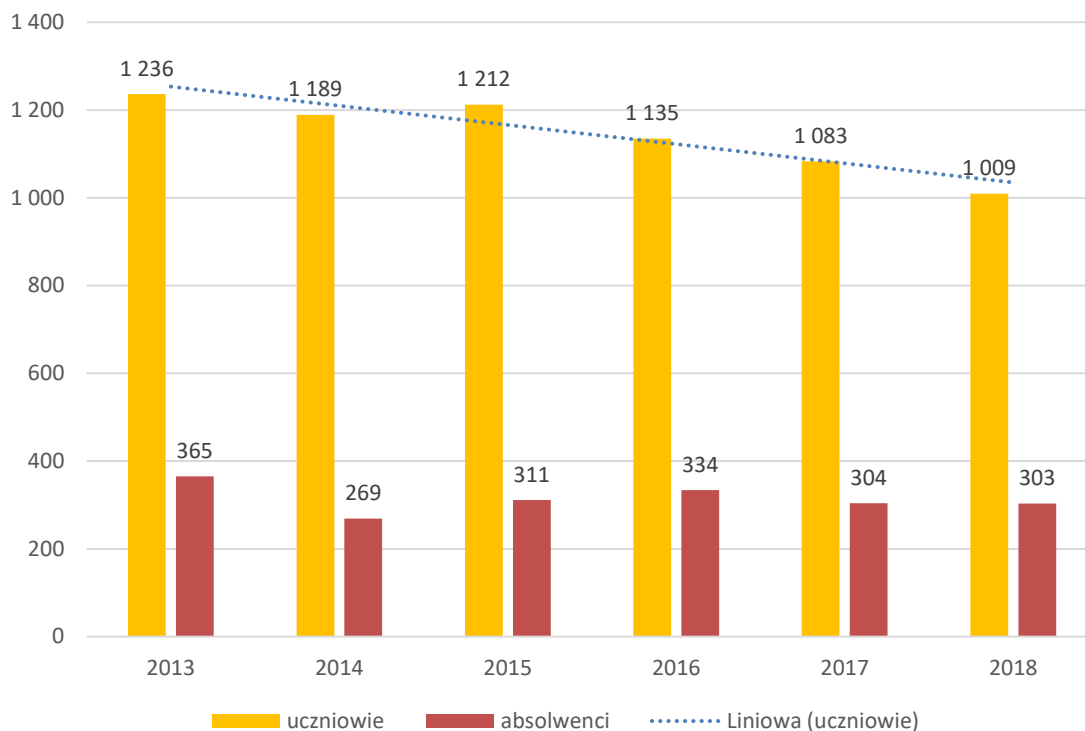
Wykres 11. Współczynniki skolaryzacji (%)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

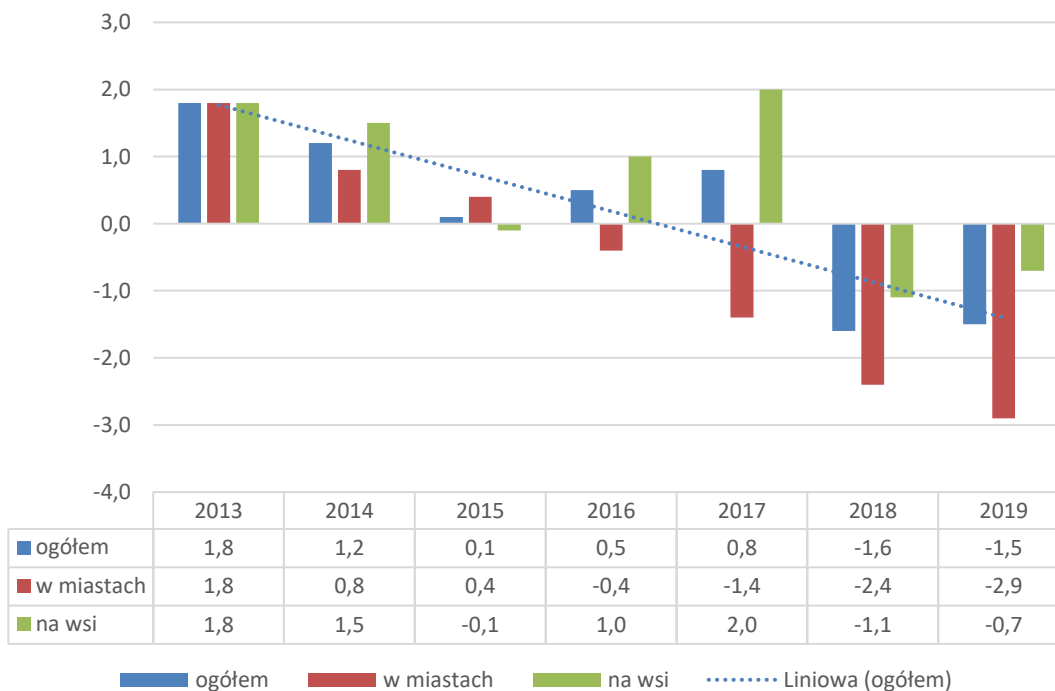


Wykres 12. Szkoły ponadgimnazjalne z policealnymi



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 13. Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania

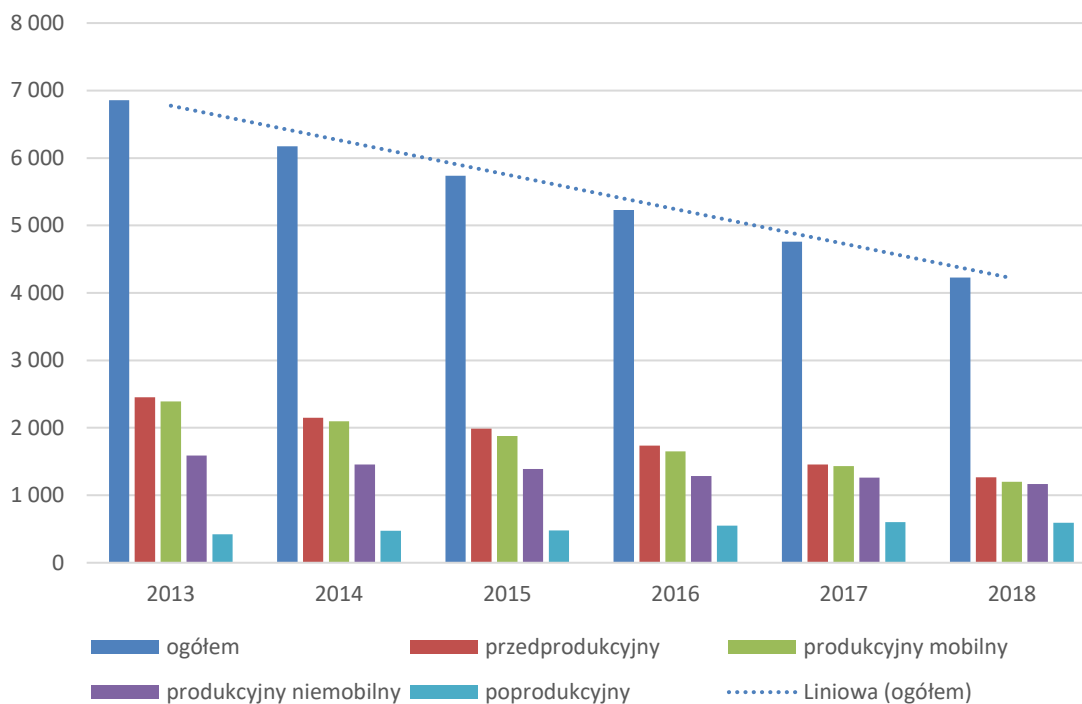


Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego



Wyraźnie spada ogólna liczba osób korzystających w powiecie z pomocy społecznej. Dotyczy to praktycznie wszystkich grup mieszkańców za wyjątkiem lekkiego wzrostu w przypadku mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Taki wynik może świadczyć o poprawiającym się statusie materialnym badanych osób, spadku dysfunkcji społecznych. Analogicznie spada wyrażony procentowo zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej, z 9,8% w roku 2013 do 5,9% w roku 2019. Liczba rodzin zastępczych praktycznie utrzymuje się na stabilnym poziomie w badanym okresie, większość wspomnianych rodzin funkcjonuje na wsiach. Sukcesywnemu zwiększaniu w badanych latach ulegała natomiast liczba miejsc (154 do 222) oraz mieszkańców (153 do 216) placówek stacjonarnej pomocy społecznej. Wśród najczęstszych przyczyn, dla których przyznawano pomoc społeczną można wymienić niezmiennie ubóstwo, długotrwałą lub ciężką chorobę, niepełnosprawność oraz bezrobocie. Konsekwentnie spada kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych, która w badanym okresie zmniejszyła się o ponad 40%. Zaległości w opłatach za mieszkania w zasobach gminnych wykazały się dużą dynamiką zmian, finalnie wyraźnie spadły z 3372000 w 2018 r. do 1737001 w 2019 r.

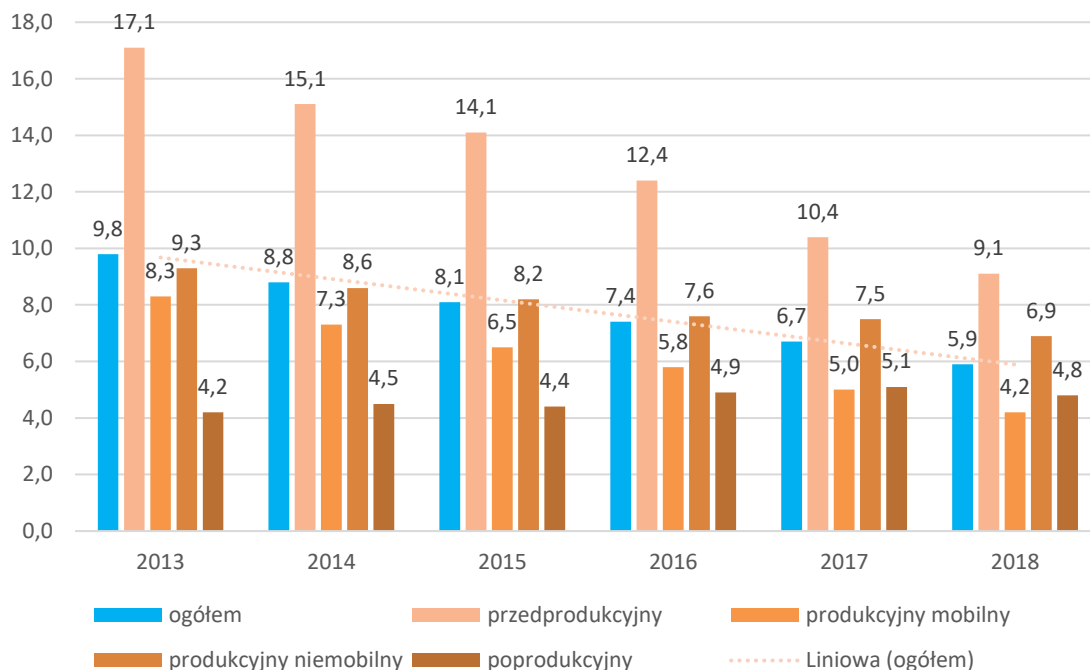
Wykres 14. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej (ogółem i grupy wiekowe)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

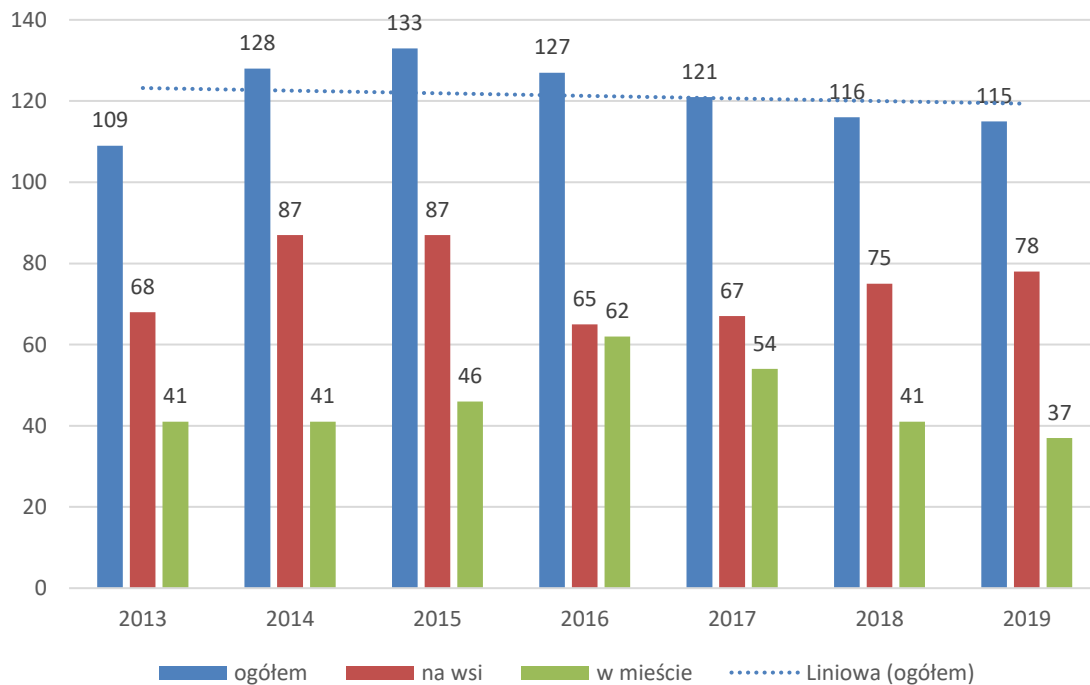


Wykres 15. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w %



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

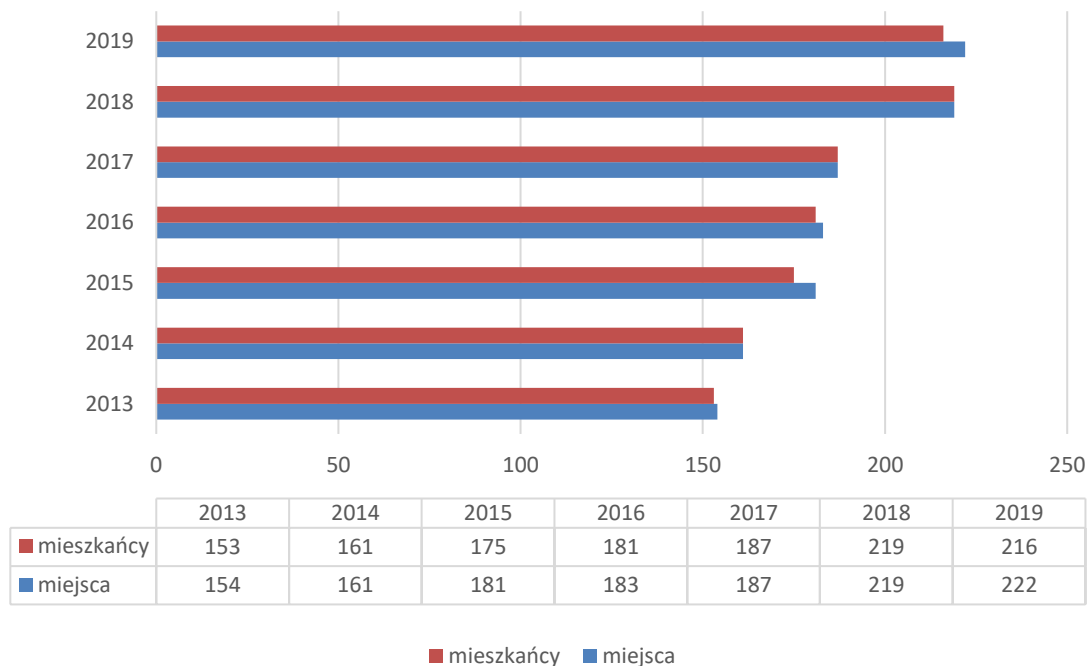
Wykres 16. Rodziny zastępcze



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

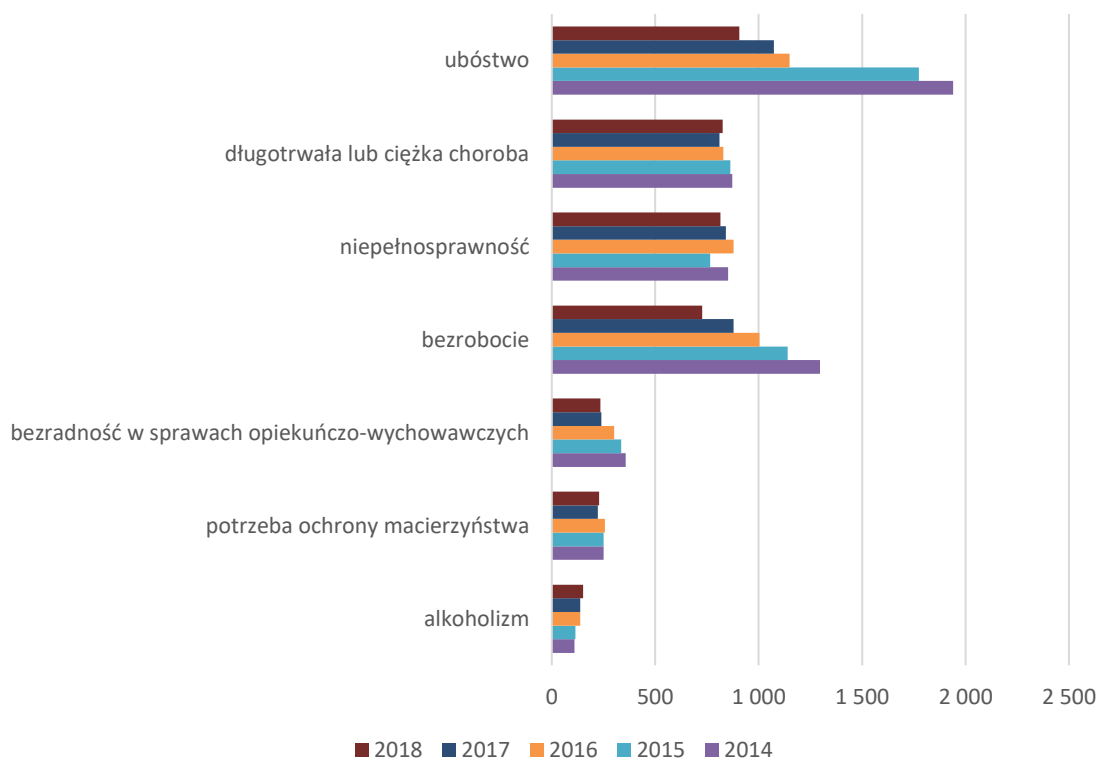


Wykres 17. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej, miejsca i mieszkańcy



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

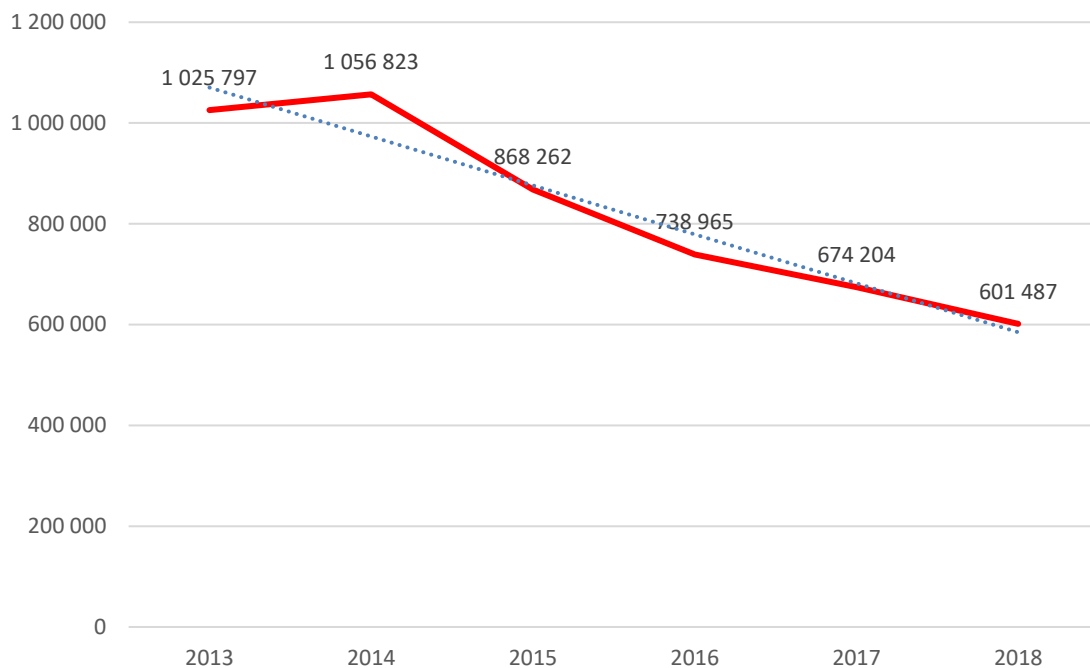
Wykres 18. Najczęstsze przyczyny, na podstawie których przyznano rodzinom pomoc społeczną



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

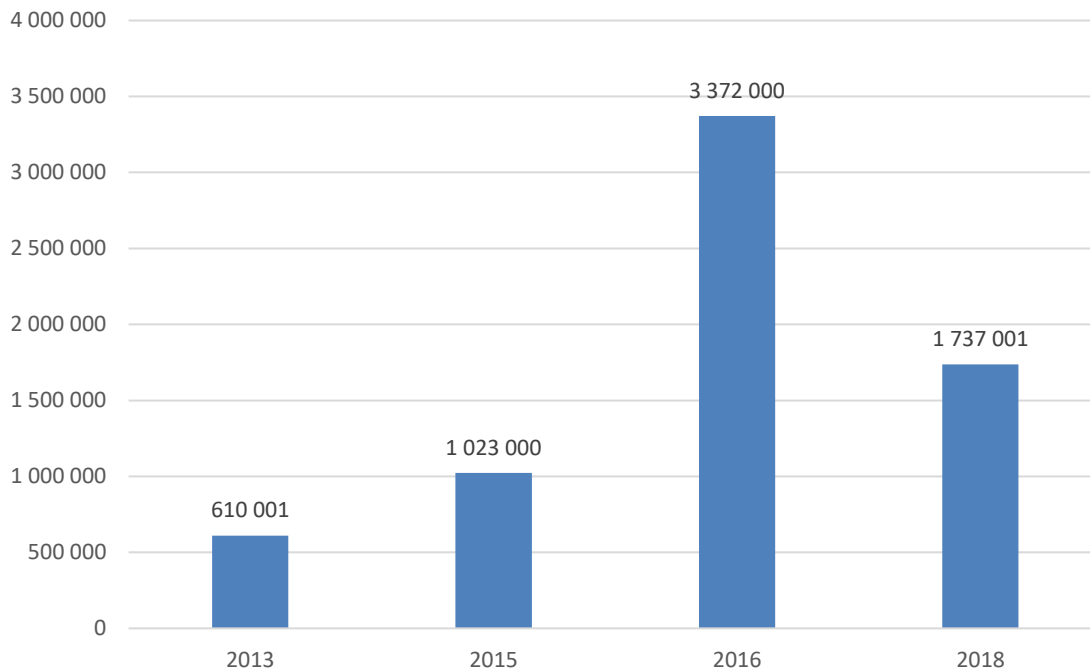


Wykres 19. Kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych ogółem (PLN)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 20. Zaległości w opłatach za mieszkania w zasobach gminnych (PLN)

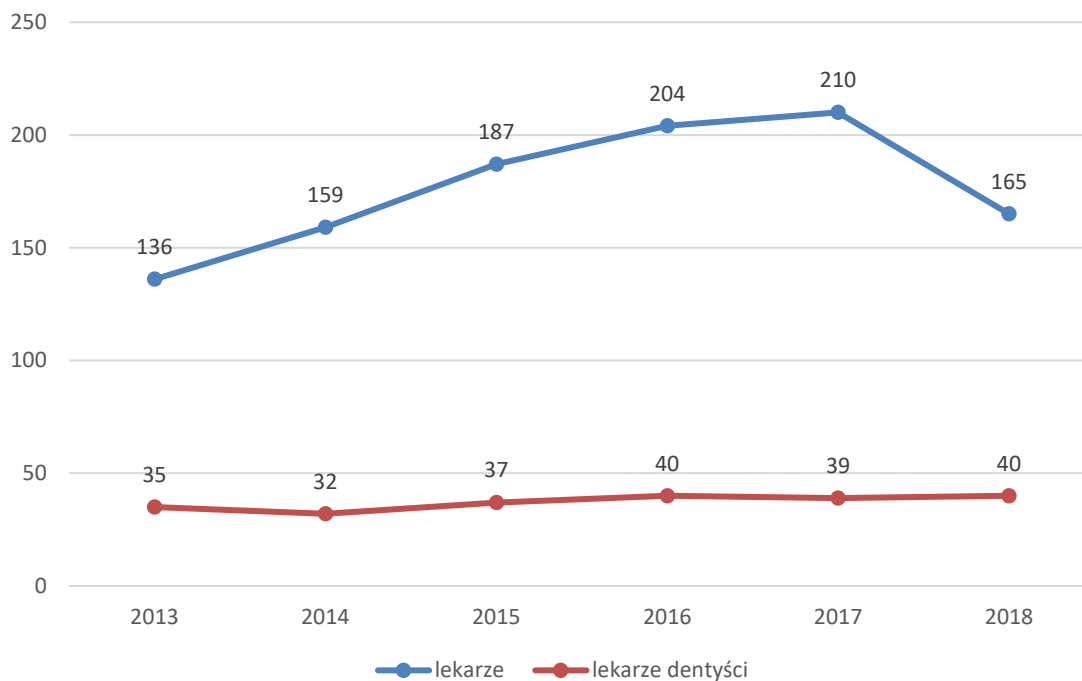


Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego



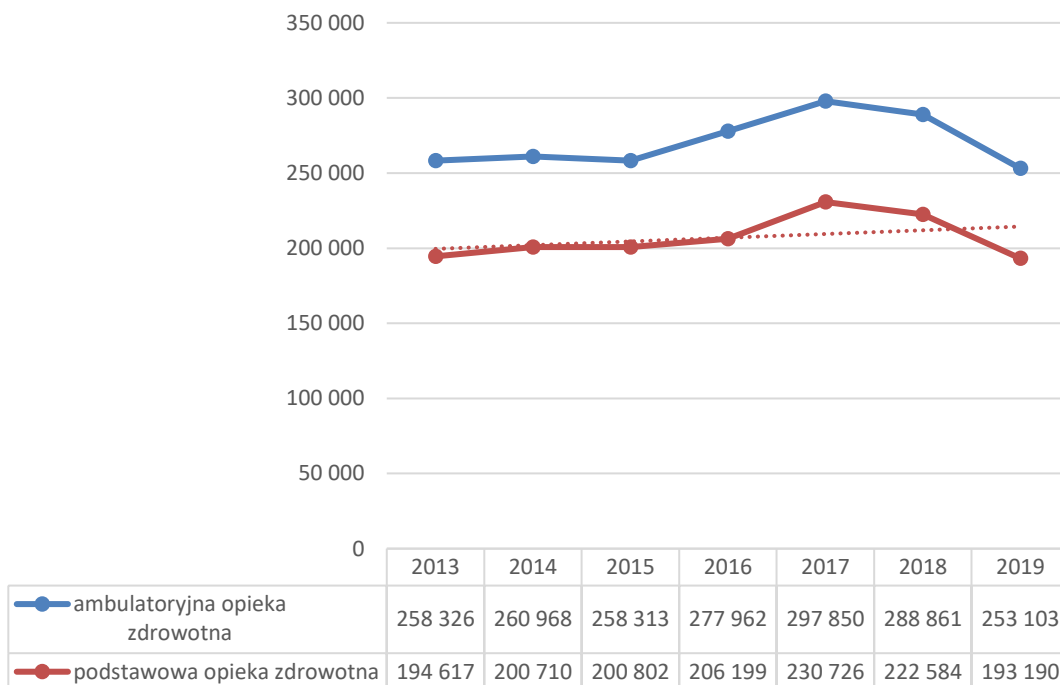


Wykres 21. Kadra medyczna, lekarze i lekarze dentyści



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

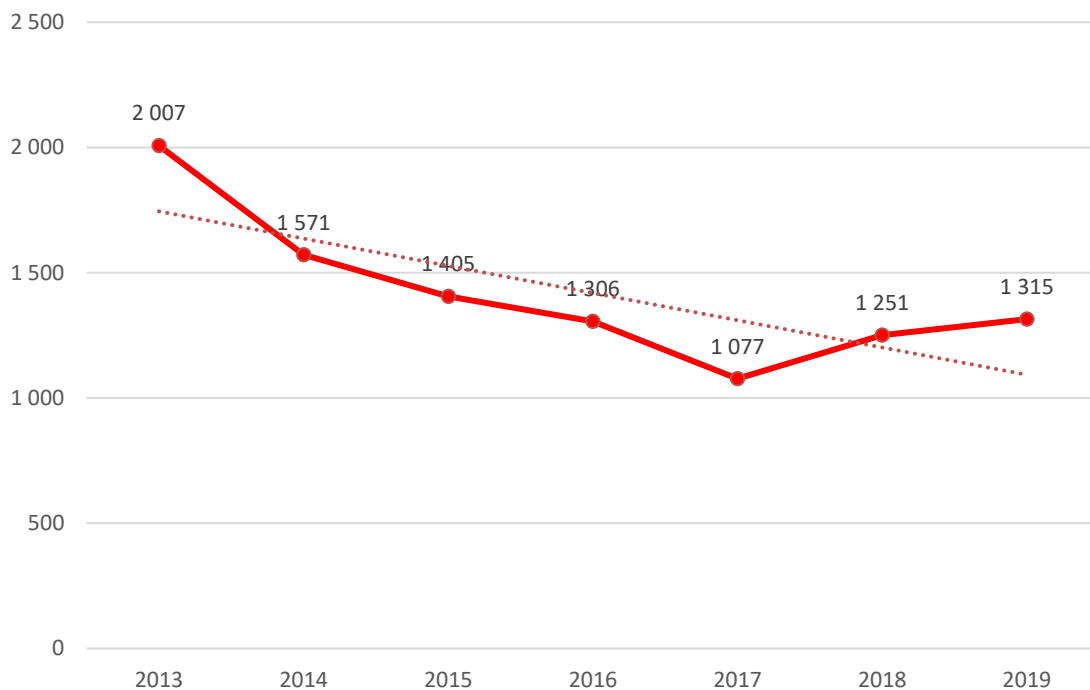
Wykres 22. Porady lekarskie ogółem



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

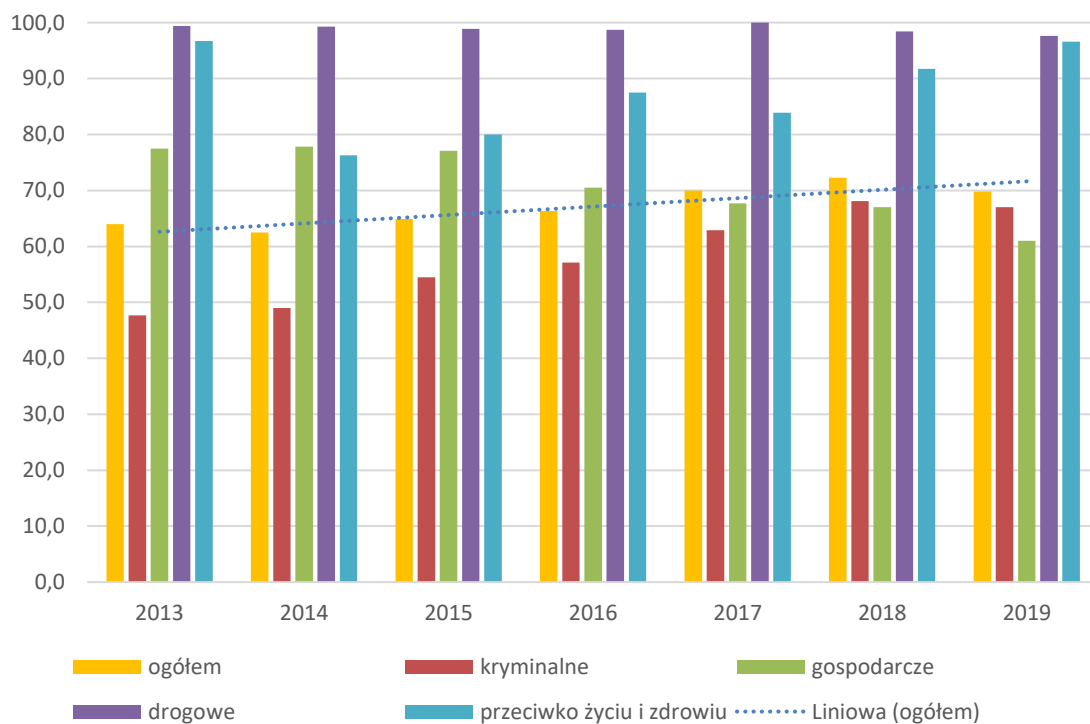


Wykres 23. Liczba przestępstw ogółem



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

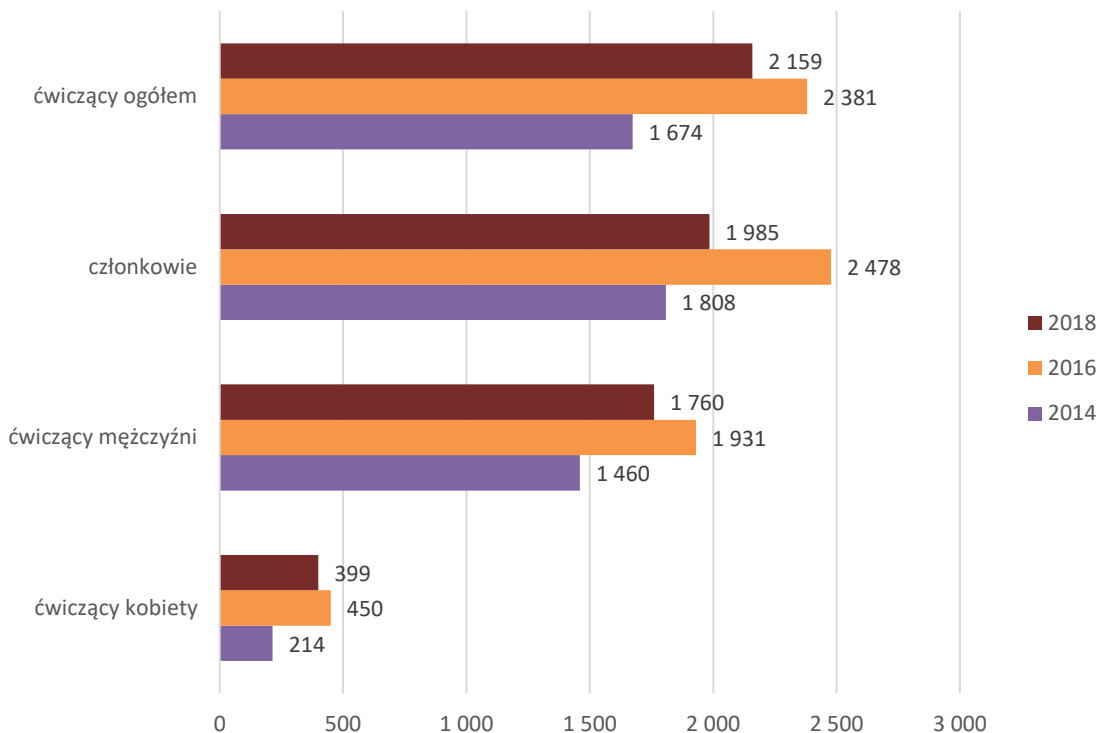
Wykres 24. Wybrane wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw w %



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

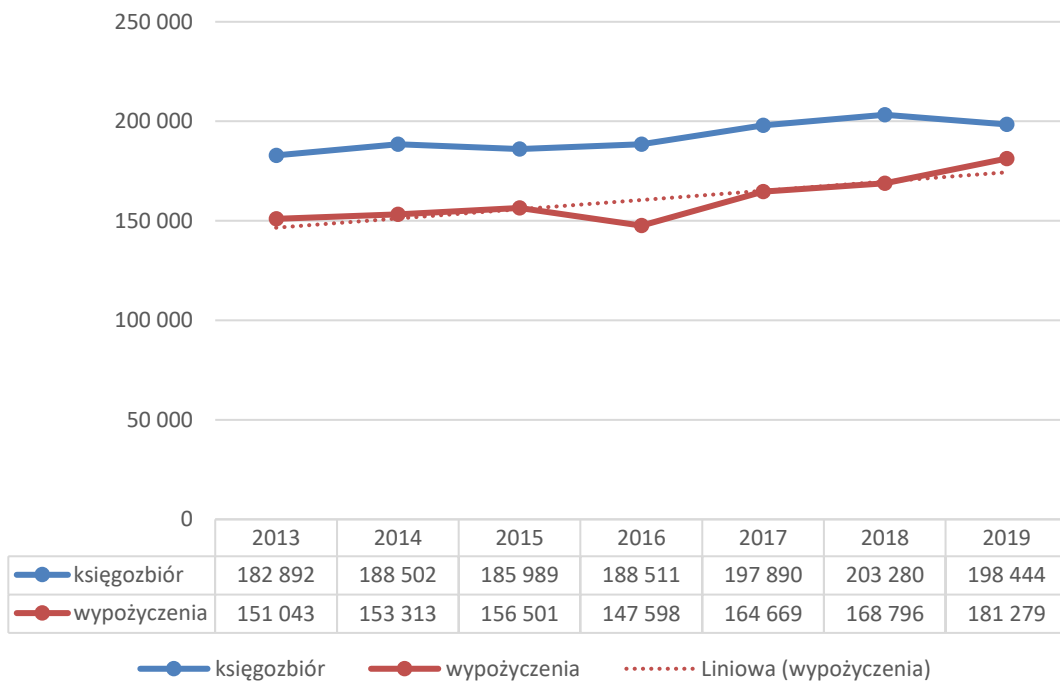


Wykres 25. Członkowie i ćwiczący w klubach sportowych



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

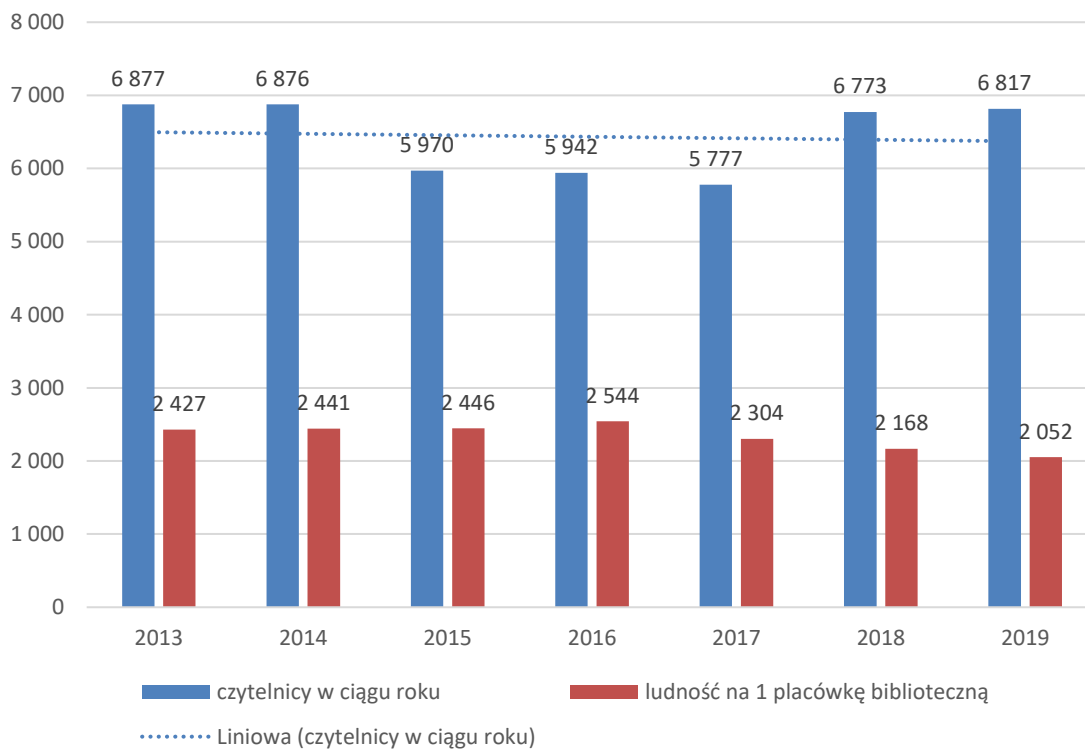
Wykres 26. Biblioteki publiczne, księgozbiór i wypożyczenia



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

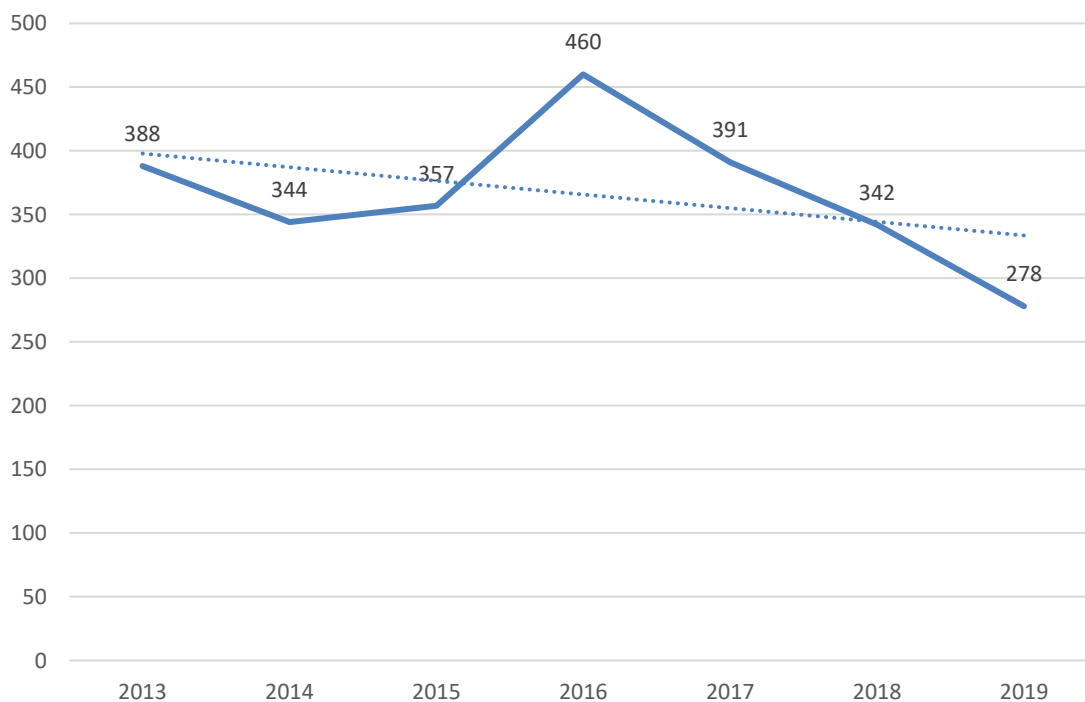


Wykres 27. Biblioteki publiczne, czytelnictwo



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

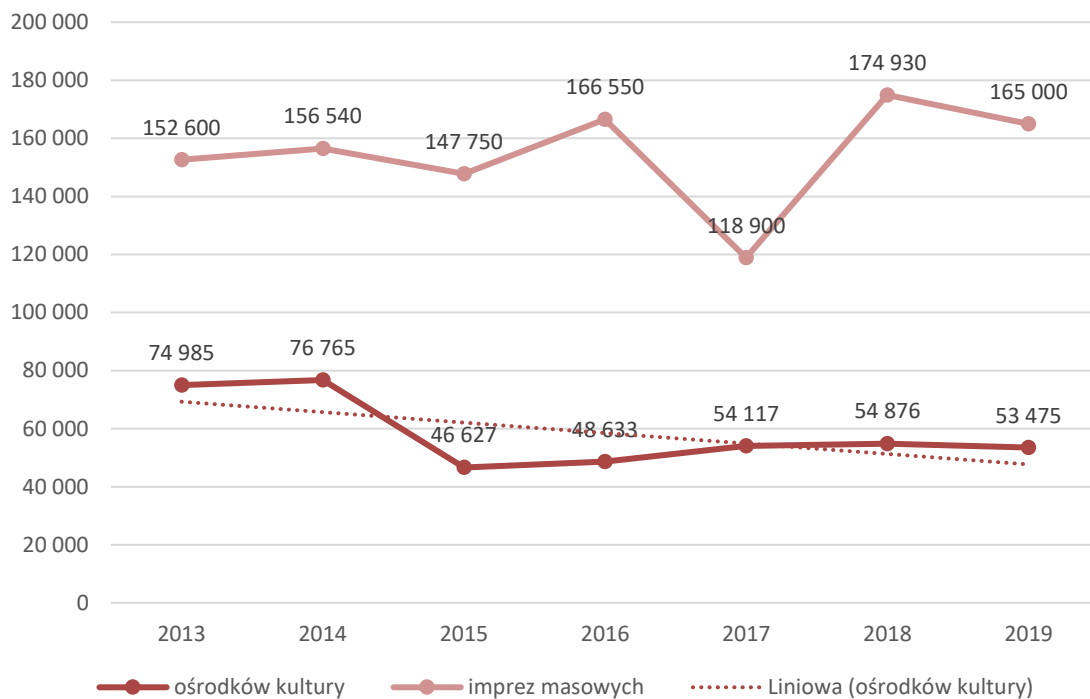
Wykres 28. Liczba imprez organizowanych w powiecie ogółem



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

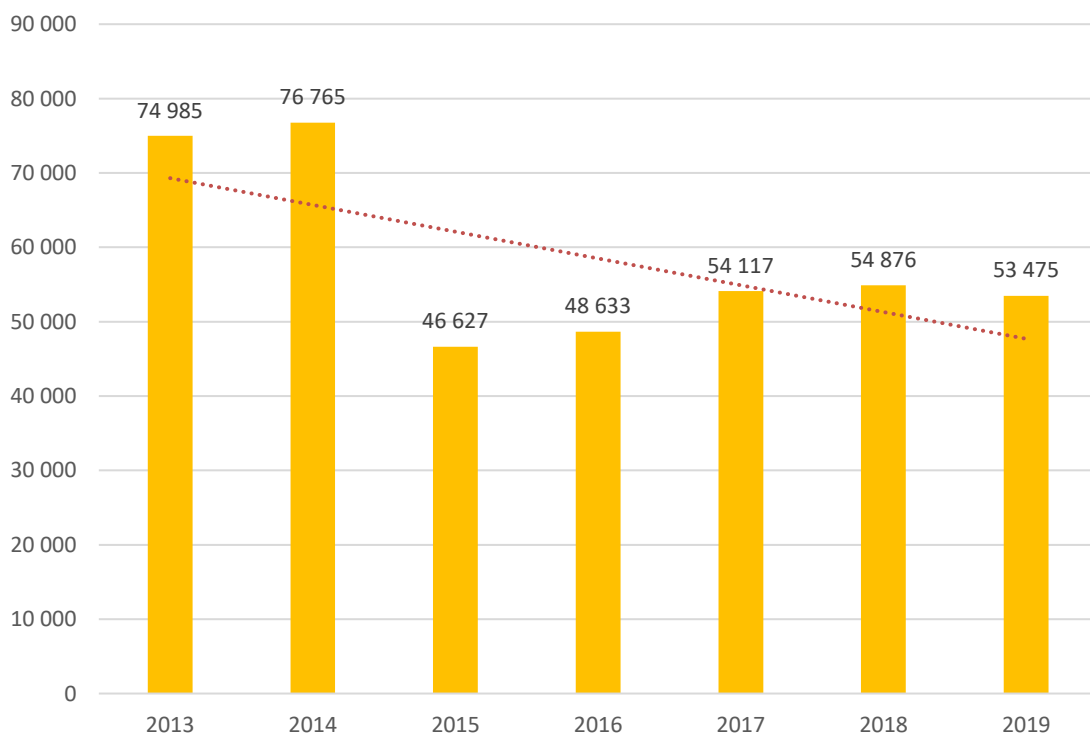


Wykres 29. Liczba uczestników imprez organizowanych w powiecie



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 30. Zwiedzający muzeum



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego



W ogólnym rozrachunku liczba lekarzy uległa zwiększeniu (z 136 do 165), natomiast w rekordowym roku 2017 wynosiła już 210 osób. Liczba dentystów nie uległa większym zmianom. Warto również odnotować, że liczba porad lekarskich, po okresowym wzroście w latach 2017-2018, utrzymuje się w powiecie na stabilnym poziomie. Pozytywne informacje przynosi analiza liczby przestępstw, które wyraźnie spadły z poziomu 2007 do 1315 w badanych latach. Wskaźniki wykrywalności przestępstw ogółem kształtują się na podobnych poziomach, wart odnotowania jest procentowy wzrost wykrywalności przestępstw kryminalnych.

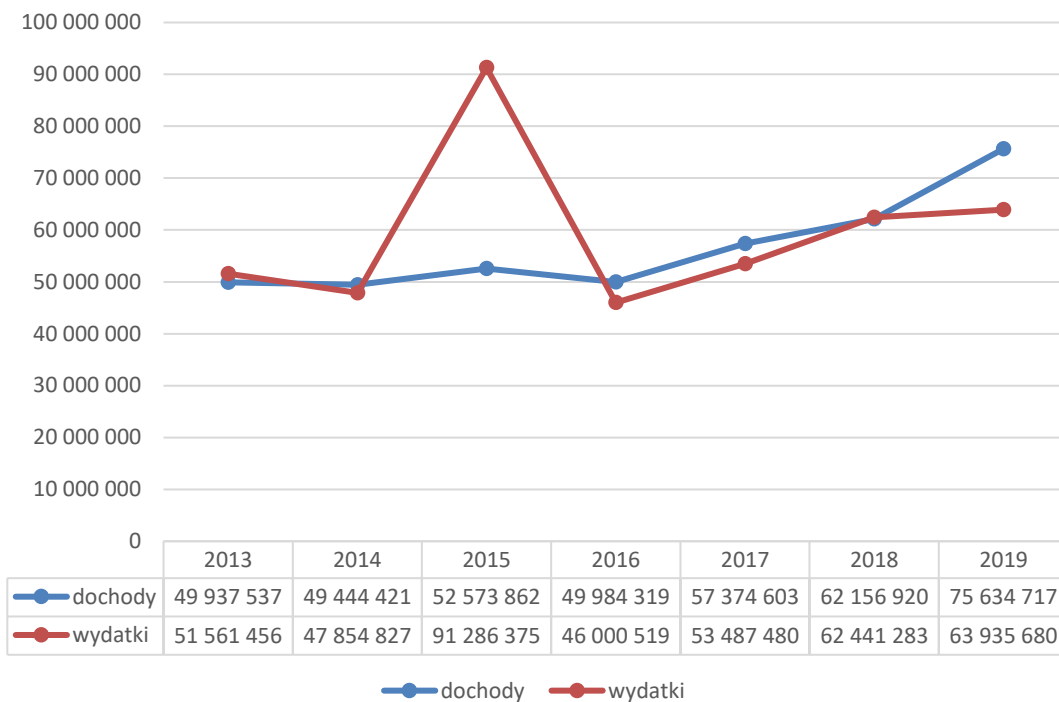
Kolejne pozytywy wynikają ze wzrostu liczby ćwiczących ogółem w klubach sportowych oraz liczby członków wspomnianych klubów. W odniesieniu do rozwoju sektora kultury, zwiększył się wolumen księgozbioru bibliotek publicznych (z 182892 do 198444) oraz zwiększeniu uległa liczba wypożyczeń (z 151043 do 181279), są to wyniki jednoznacznie pozytywne. Nie zmieniła się liczba samych czytelników w analizowanych latach. Odczuwalnie zmniejszyła się liczba imprez organizowanych w powiecie. Podobnie spadek odnotowano w przypadku osób odwiedzających muzea, z 74985 w roku 2013 do 53475 w roku 2019.

## 1.2. Sfera gospodarcza

Analizując zmiany wartości powiatowych dochodów i wydatków (w ujęciu ogółem oraz na mieszkańca) można dostrzec, że w roku 2019 dochody ponownie przewyższyły wydatki. Stabilna sytuacja w zakresie finansów publicznych jest korzystna w kontekście planowanych inwestycji samorządowych, z uwzględnieniem zabezpieczania wkładu własnego do projektów współfinansowanych ze środków europejskich. W latach 2016-2019 znacząco wzrastała wartość umów o dofinansowanie projektów ze środków Unii Europejskiej, co jest przejawem powiatowej ekspansji inwestycyjnej w tym okresie. Wspomniane umowy w zdecydowanej większości dotyczyły Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, w dalszej kolejności Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego. Odnotowano wzrost nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, z 694 w 2013 r. do 844 w 2019 r. Jest to pozytywna tendencja, ponadto odnotowano wzrost ogółem wspomnianych podmiotów w analizowanych latach z 7389 do 8401, dominował oczywiście sektor prywatny (blisko 98% wszystkich podmiotów).

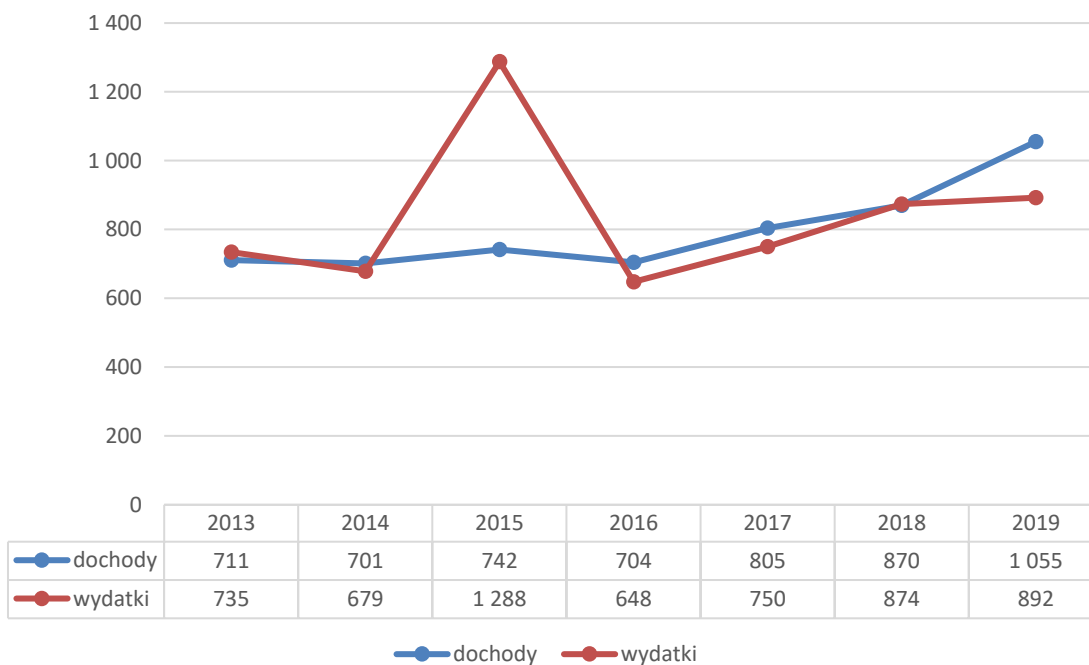


Wykres 31. Dochody i wydatki Powiatu Gorzowskiego ogółem (PLN)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

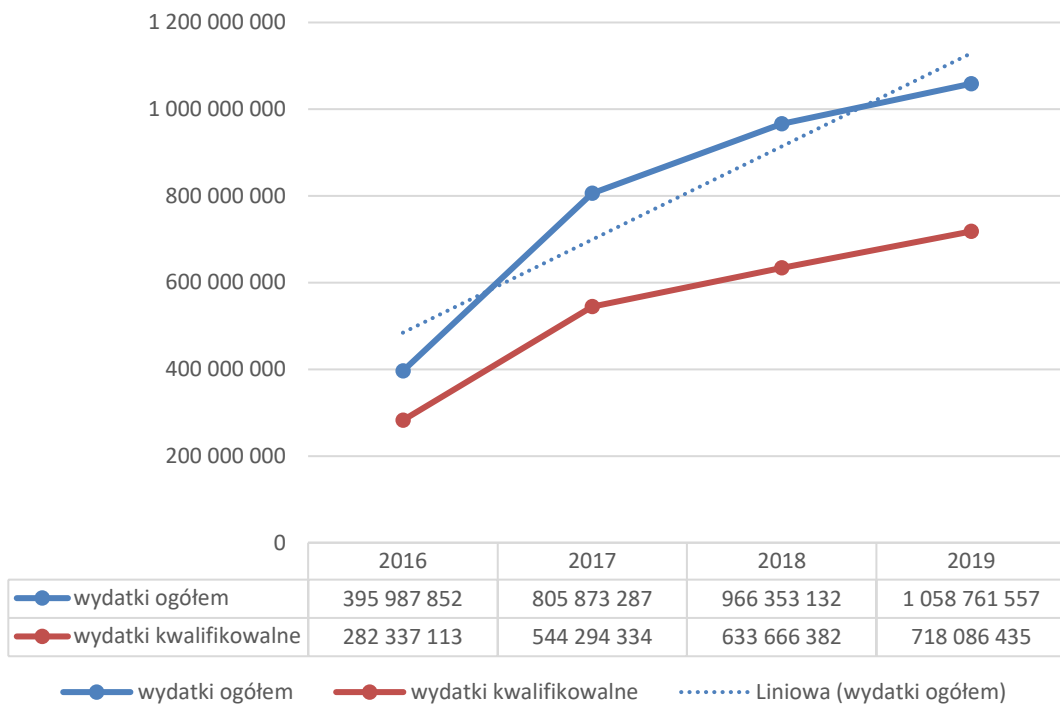
Wykres 32. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca ogółem (PLN)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

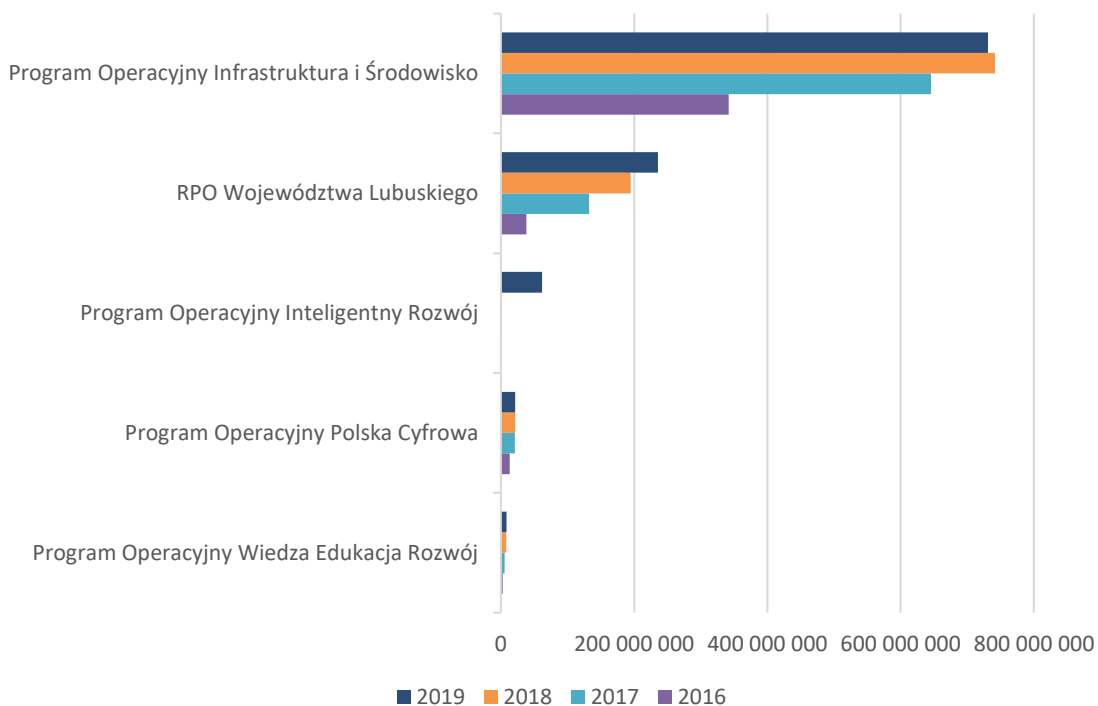


Wykres 33. Wartość umów o dofinansowanie projektów ze środków europejskich (PLN)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 34. Wartość umów o dofinansowanie projektów ze środków europejskich w podziale na programy operacyjne, wydatki ogółem (PLN)

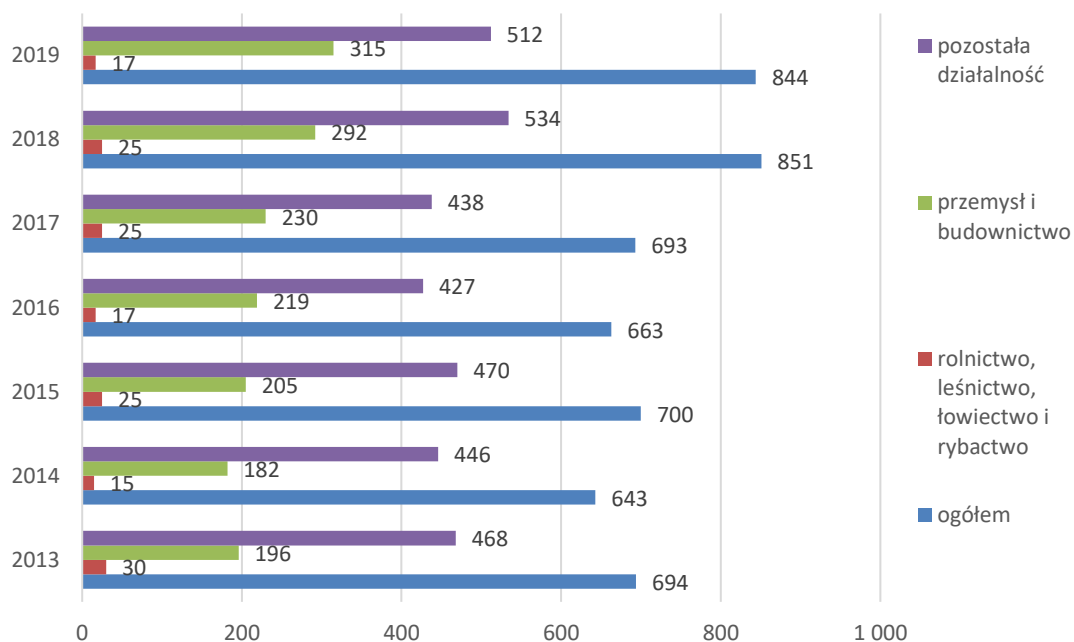


Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego



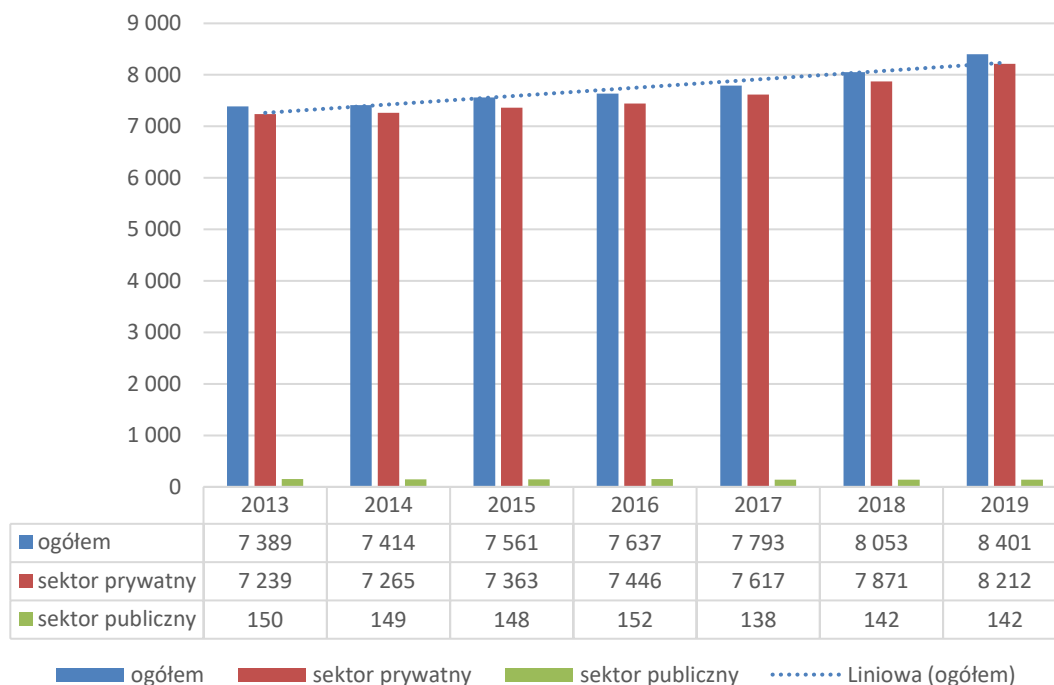


Wykres 35. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane wg grup sekcji PKD 2007



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 36. Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji i działów PKD 2007 oraz sektorów własnościowych



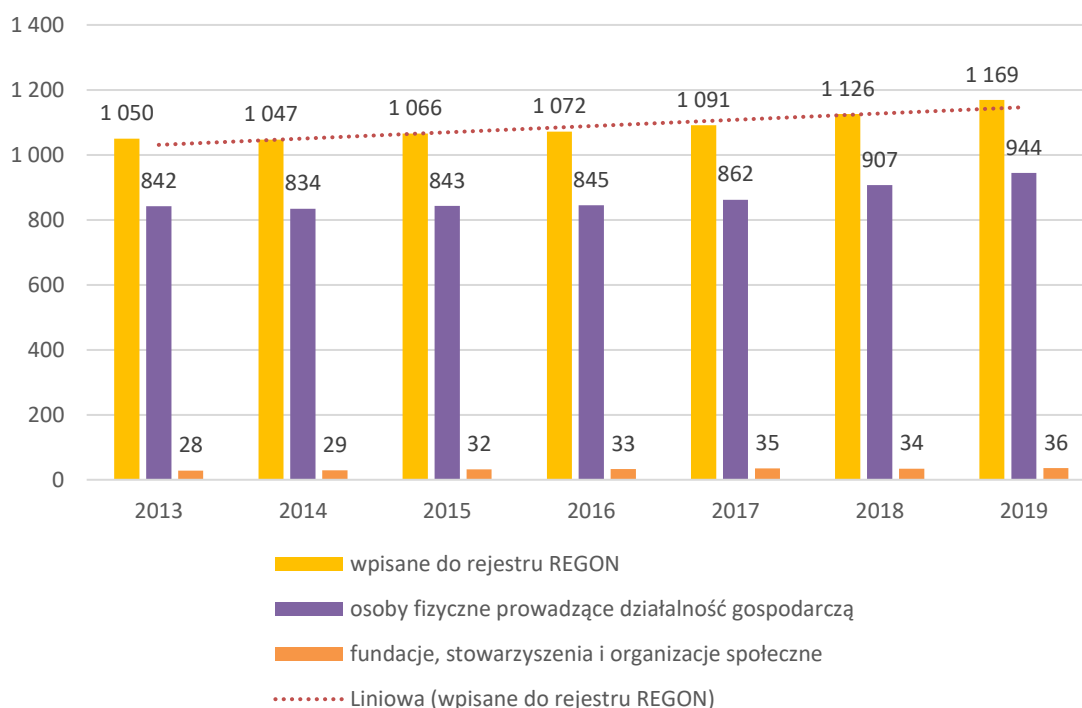
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego



Kolejnym korzystnym rezultatem jest wzrost (z 1050 do 1169) tzw. wskaźnika przedsiębiorczości, czyli liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności w wieku produkcyjnym. Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych nie uległa znaczącym zmianom, odnotowano lekki wzrost (z 28 do 36). Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach, nie licząc roku 2015, są na zbliżonych poziomach w badanych latach. Wzrosła natomiast wyraźnie wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach, wzrosła również produkcja sprzedana na mieszkańca. Takie wyniki świadczą o poprawiającej się kondycji przedsiębiorstw.

Zwiększyła się liczba supermarketów (z 19 do 23), liczba targowisk nie uległa zmianie. Analizując sektor turystyczny można zauważyć, że liczba miejsc noclegowych ogółem obniżyła się w badanym okresie z 756 w 2013 r. do 658 w 2019 r. Przy założeniu oczekiwania rozwoju lokalnego przy większym wykorzystaniu potencjału turystycznego nie jest to dobry prognostyk. Ponadto spadł stopień wykorzystania wspomnianych miejsc z 25% do 20% i to pomimo ich mniejszej ilości. Wśród zagranicznych turystów zdecydowanie najwięcej gości w 2019 r. było z Niemiec (1322), w dalszej kolejności z Ukrainy (831) i Białorusi (232). Konsekwentnie spadła liczba noclegów udzielanych turystom.

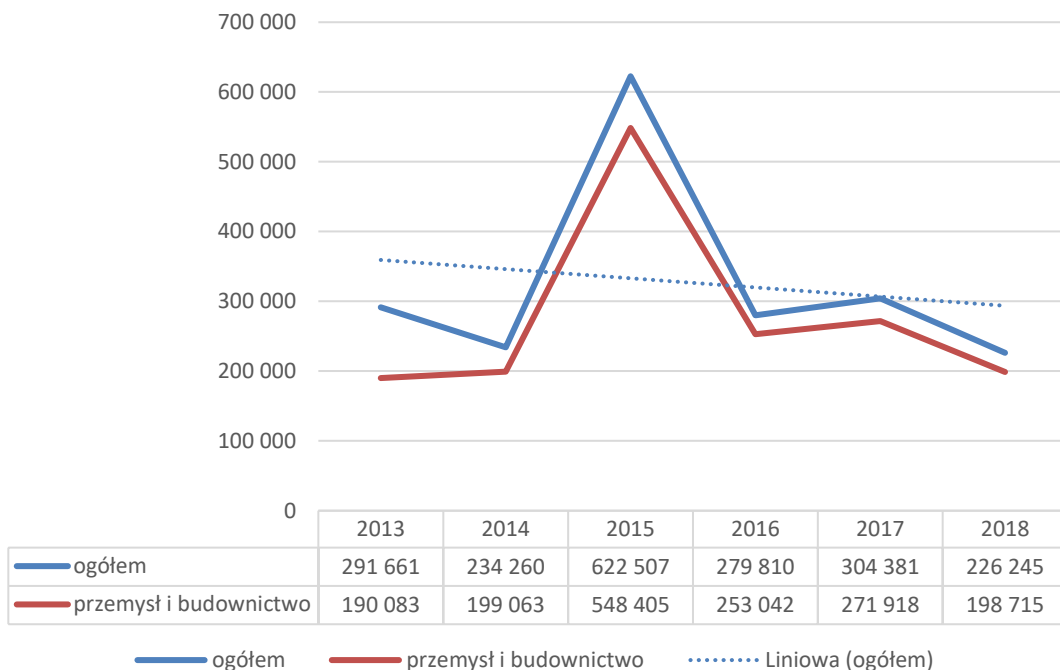
Wykres 37. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

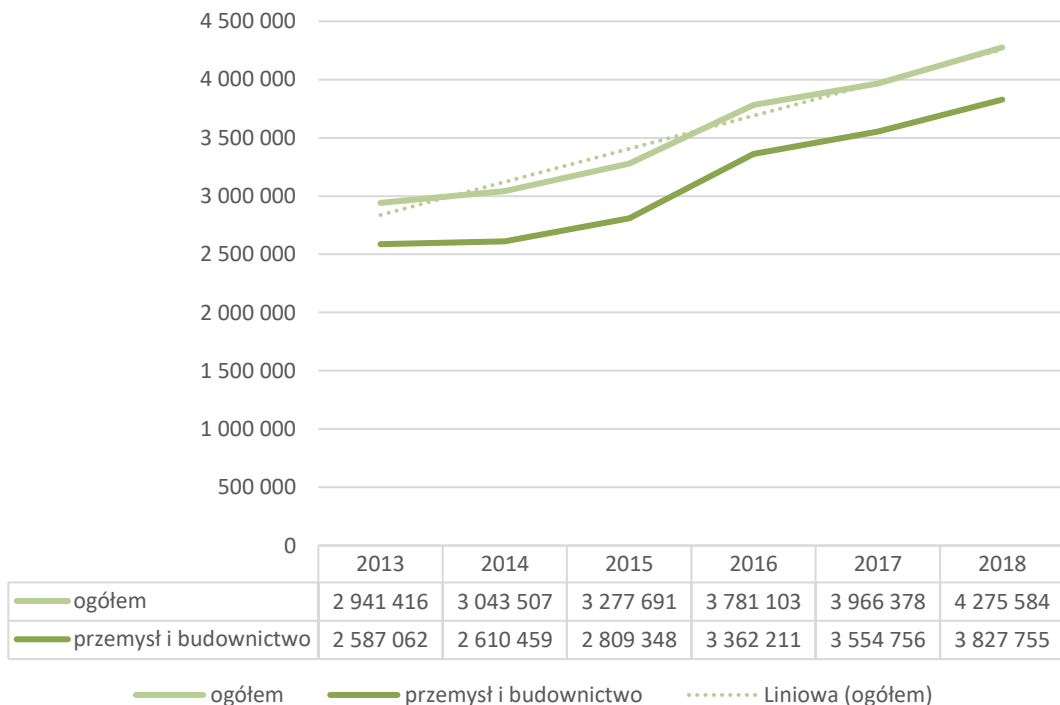


Wykres 38. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (tys. PLN)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

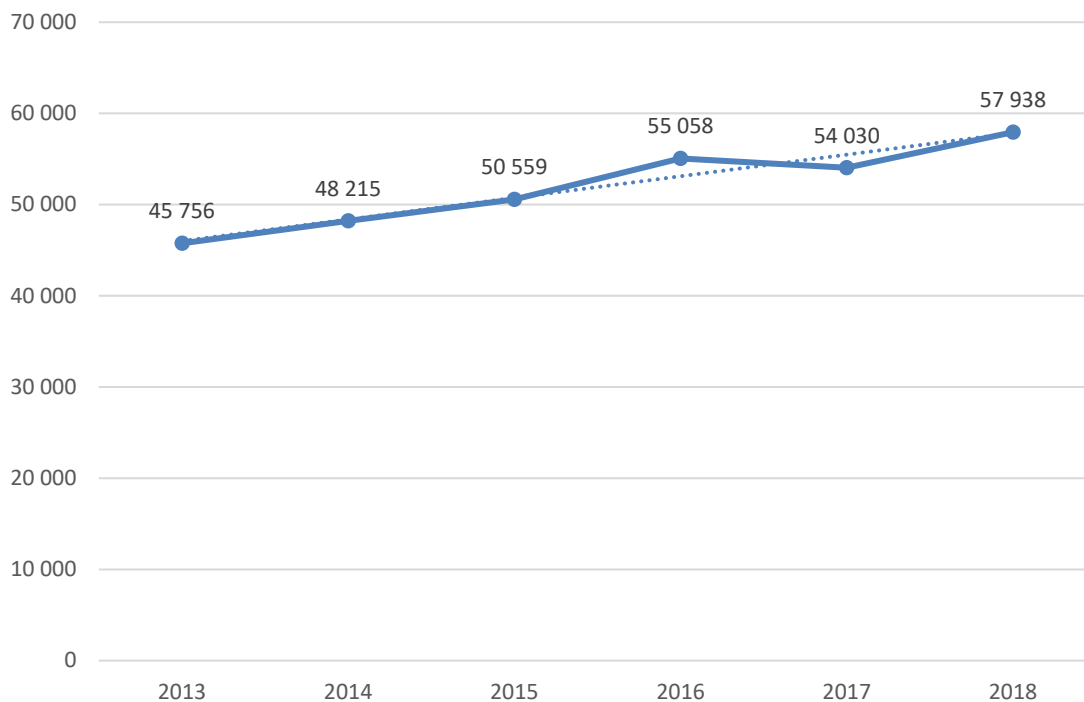
Wykres 39. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (tys. PLN)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

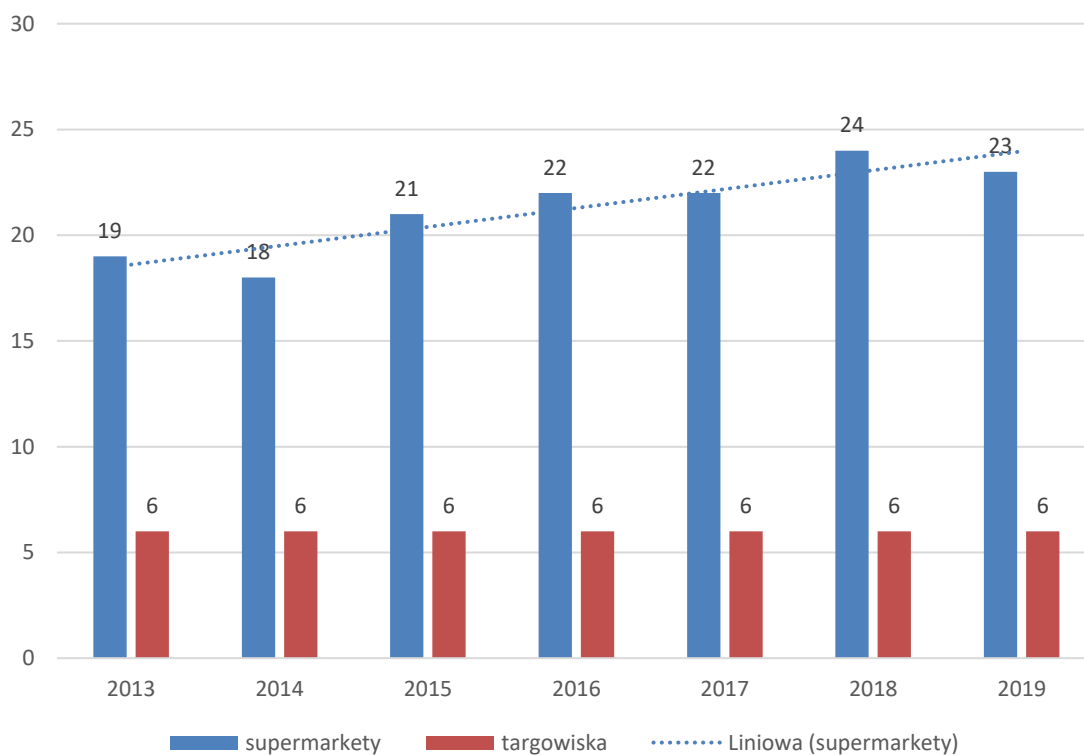


Wykres 40. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca (PLN)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

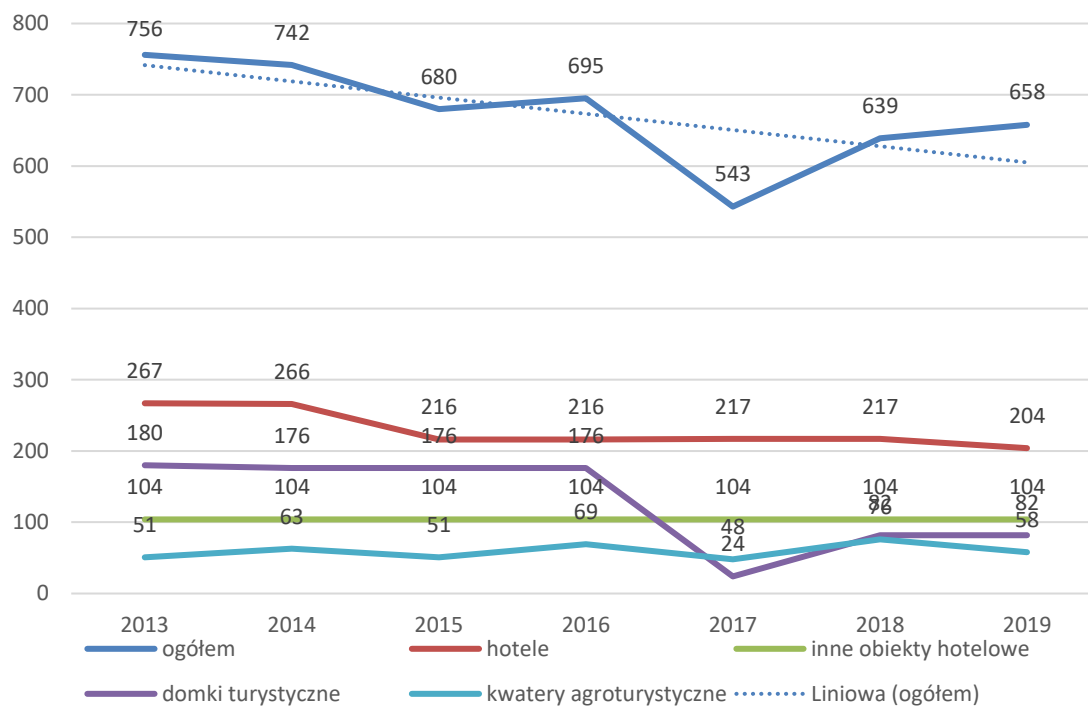
Wykres 41. Sklepy i targowiska (liczba obiektów)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

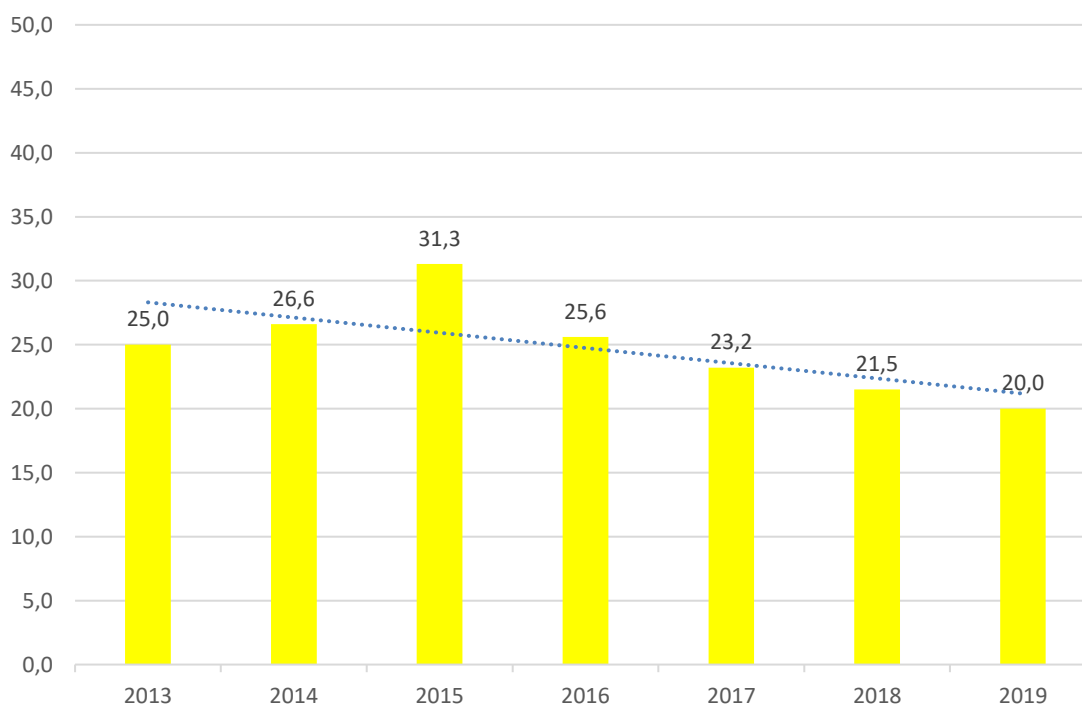


Wykres 42. Miejsca noclegowe



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

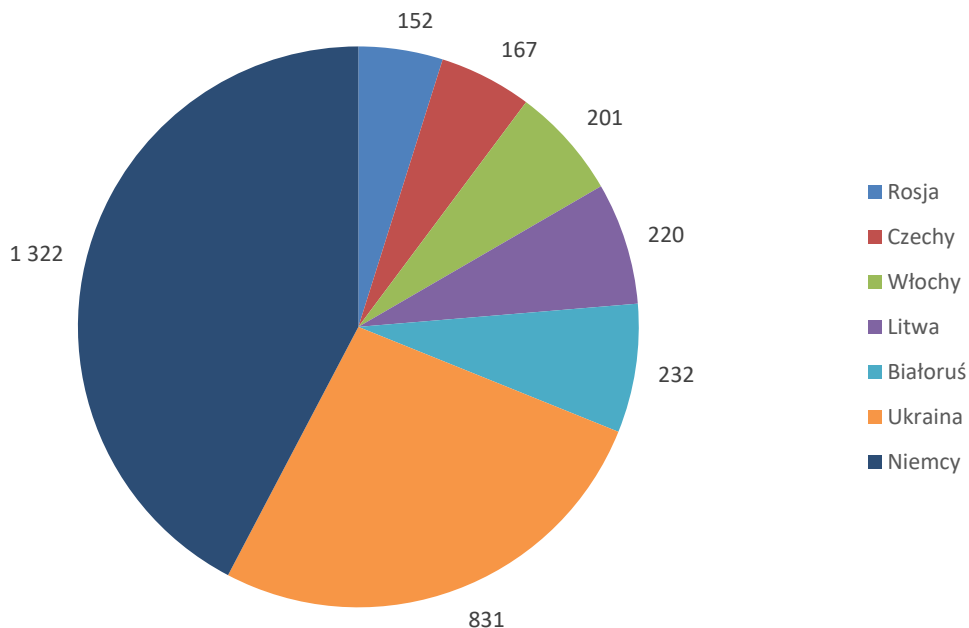
Wykres 43. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych ogółem (%)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

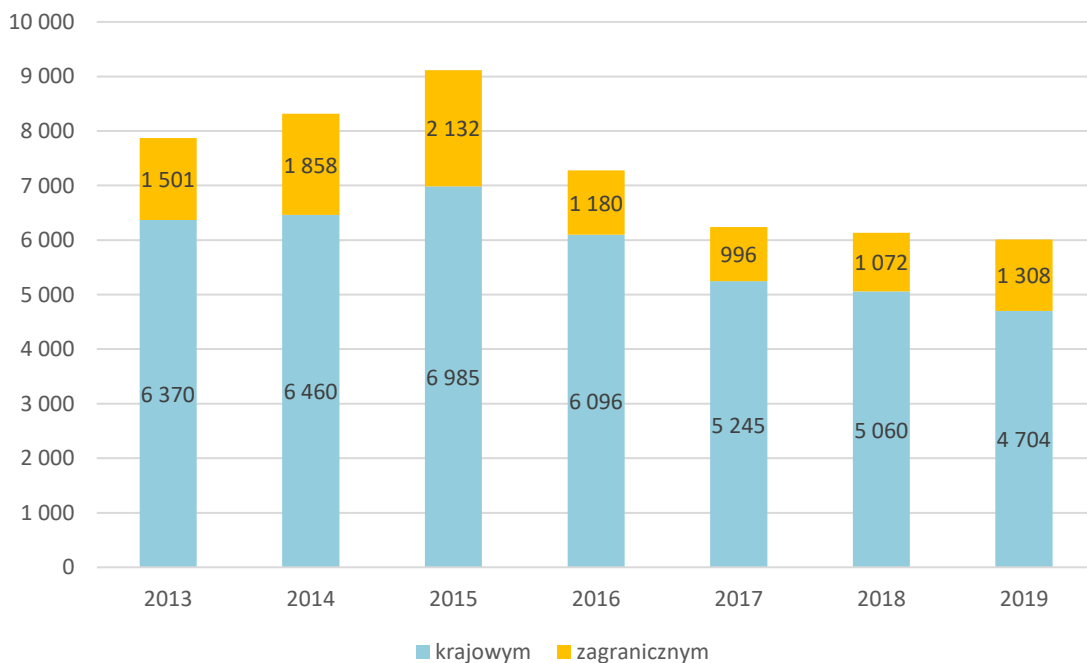


Wykres 44. Turyści zagraniczni w 2019 r. (wybrane kraje)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

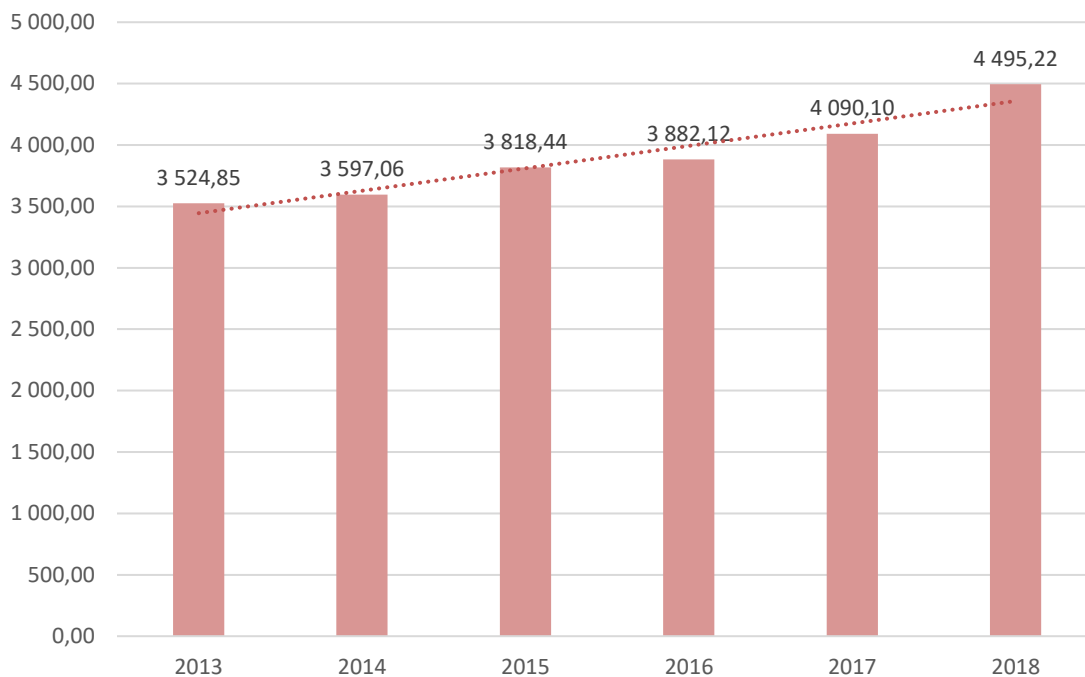
Wykres 45. Noclegi udzielone turystom krajowym i zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. mieszkańców



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

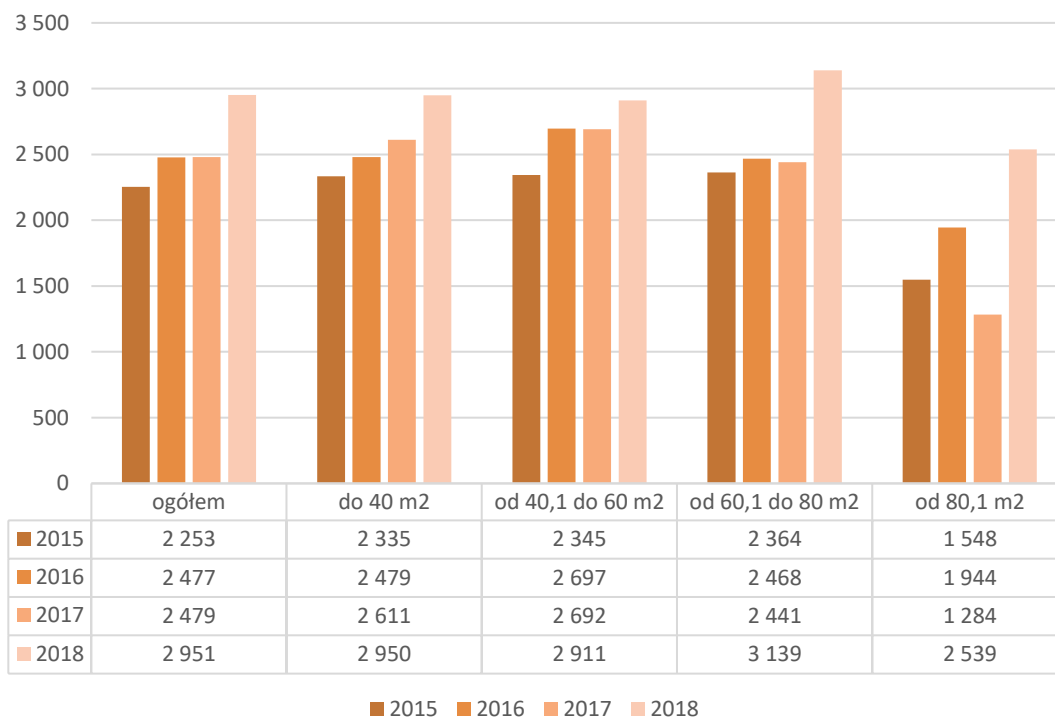


Wykres 46. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

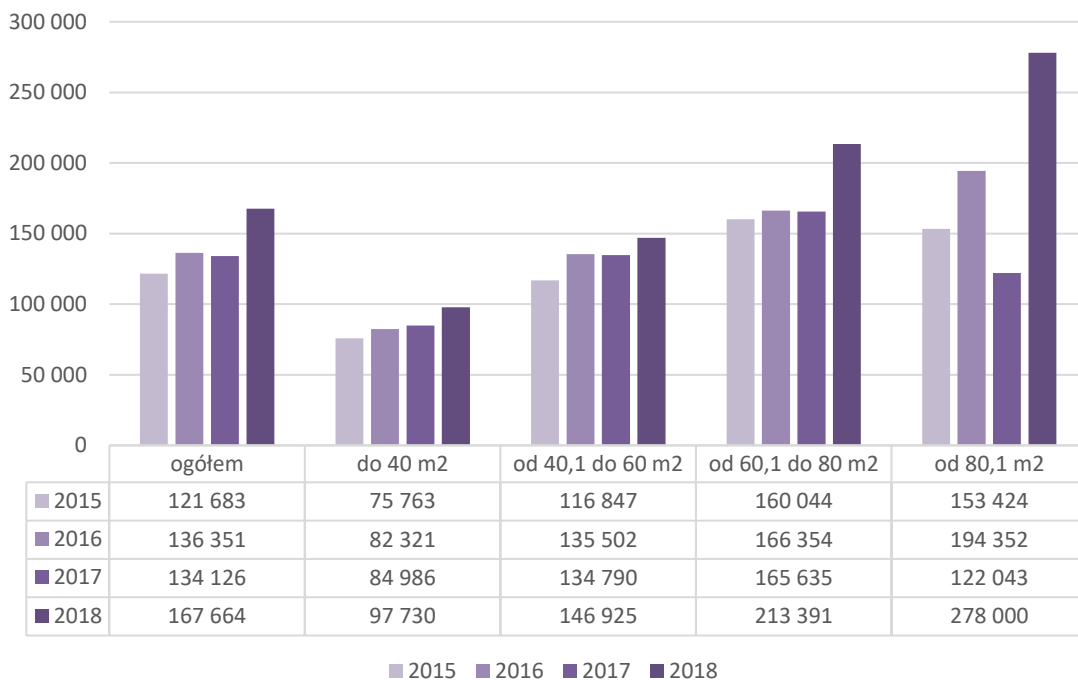
Wykres 47. Mediana cen za 1 m2 lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych (rynek pierwotny i wtórny) (PLN)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego



Wykres 48. Średnia cena lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych (rynek pierwotny i wtórny) (PLN)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W minionych latach sukcesywnie wzrastało przeciętne wynagrodzenie w ujęciu ogólnopolskim, nie inaczej było w powiecie gorzowskim. Wspomniane wynagrodzenie w latach 2013-2018 wzrosło z poziomu 3525 PLN do poziomu 4495 PLN. Jest to odczuwalny wzrost mający znaczenie dla siły nabywczej mieszkańców, nawet przy uwzględnieniu inflacji, która we wspomnianym okresie nie była wysoka (1,6% w 2018 r. według danych GUS). Dla przypomnienia cel inflacyjny Rady Polityki Pieniężnej wynosi 2,5%. Zdrożały mieszkania, natomiast nie był to wzrost spektakularny, mediana ceny za m<sup>2</sup> dla roku 2015 wyniosła 2253 PLN, dla roku 2018 wyniosła 2951 PLN. Ogólnie ceny nieruchomości w powiecie w relacji do ogólnopolskich zmian, a w szczególności większych miast, są wciąż dość tanie. Może być to jeden z argumentów w procesie przyciągania nowych rezydentów.





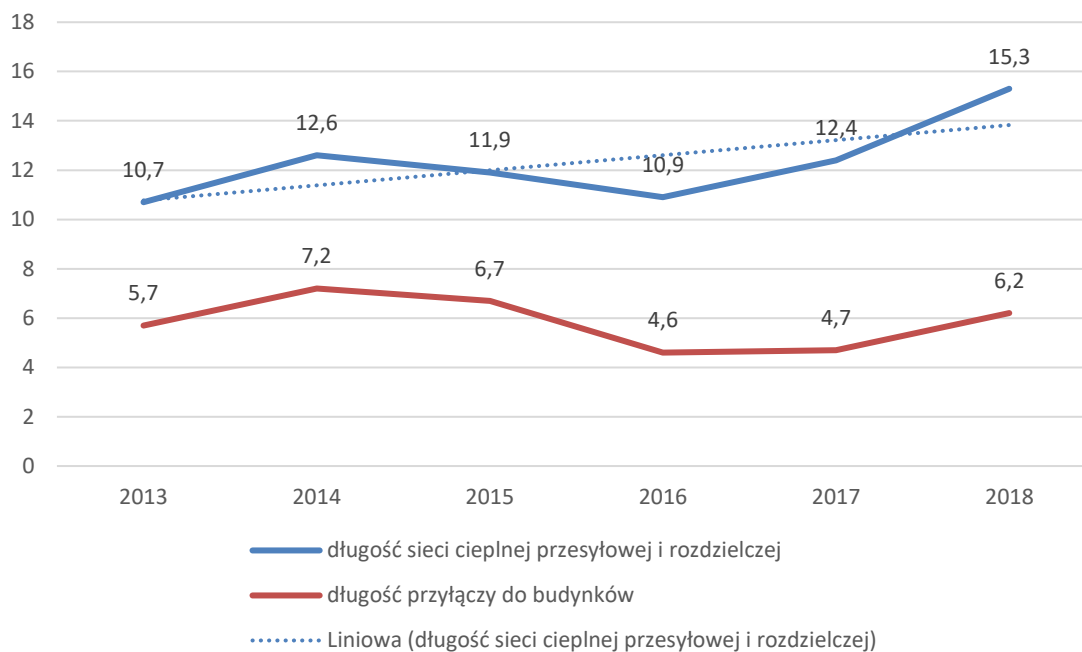
### 1.3. Sfera przestrzenno-środowiskowa

W ramach analizy szeroko rozumianej sfery przestrzenno-środowiskowej możemy zauważyć, że nastąpił sukcesywny rozwój powiatowej sieci ciepłej, które wydłużyła się o 4,6 km w badanym okresie, ponadto zwiększyła się długość przyłączy do budynków. Pozytywnym zjawiskiem jest również prawie trzykrotny wzrost kubatury budynków ogółem ogrzewanych centralnie. Sprzedaż energii ciepłej do budynków mieszkalnych uległa obniżeniu, natomiast wzrosła wyraźnie do urzędów i pozostałych instytucji. Wzrósł nieznacznie odsetek budynków mieszkalnych podłączonych do wodociągów (z 88% do 90%). Analizując strukturę tego zjawiska widzimy, że wspomniany odsetek spadł lekko w miastach, wzrósł na wsiach. Wzrósł także odsetek budynków mieszkalnych podłączonych do kanalizacji (z 47% do 54%). Powyższe wyniki wskazują na umiarkowany ale konsekwentny rozwój powiatowej infrastruktury technicznej.

Na przestrzeni badanych lat wzrosło zużycie energii elektrycznej, w tym na wsiach. Odnośnie instalacji gazowej, wodociągowej oraz kanalizacji, poprawa nastąpiła w każdym z obszarów. W 2018 r. odsetek korzystających mieszkańców kształtował się odpowiednio 47%, 94%, 70%. Jak widać największa przestrzeń do poprawy występuje w przypadku instalacji gazowej. Z pozytywów można odnotować wzrost odbiorców gazu ogrzewających nim mieszkania. Wzrasta jednocześnie zużycie gazu ogółem z 78074 MWh w roku 2014 do 96838 MWh w roku 2018. W przypadku sieci rozdzielczych największy wzrost odnotowała sieć kanalizacyjna. W badanych latach sukcesywnie wzrasta zużycie wody w gospodarstwach domowych na mieszkańca (z 27,7 do 30,5 m<sup>3</sup>). W przypadku odsetka mieszkań wyposażonych w poszczególne instalacje sytuacja kształtowała się dość stabilnie, nie odnotowano znaczących zmian. Zwiększyły się zasoby mieszkaniowe powiatu, mierzone liczbą izb (z 95652 do 102497) oraz mieszkań (z 21634 do 22950). Analogicznie zwiększyła się powierzchnia użytkowa mieszkań, śladowo obniżyła się przeciętna liczba osób na mieszkanie. Ponadto odnotowano wzrosty mieszkań i nowych budynków mieszkalnych w relacji do liczby mieszkańców powiatu. W analizowanym okresie wzrosła powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych, wydano dużo więcej pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych, 191 w 2013 r., 490 w 2019 r. Zwiększyła się powierzchnia gruntów komunalnych z 3971 do 4088 ha oraz powierzchnia gminy objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

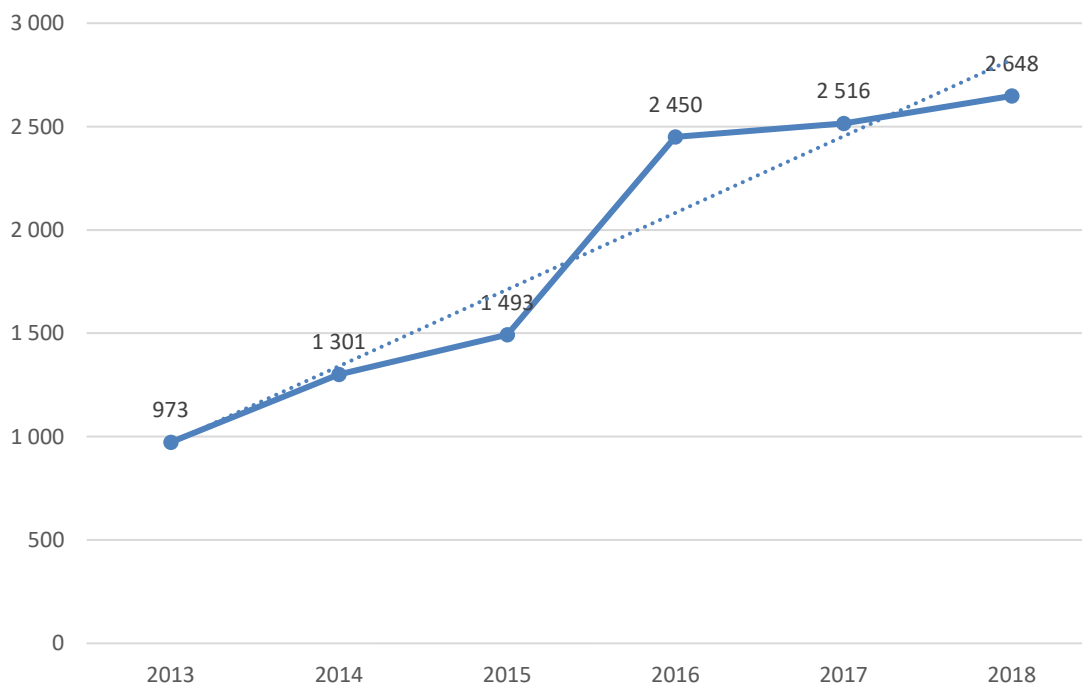


Wykres 49. Sieć ciepła (km)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

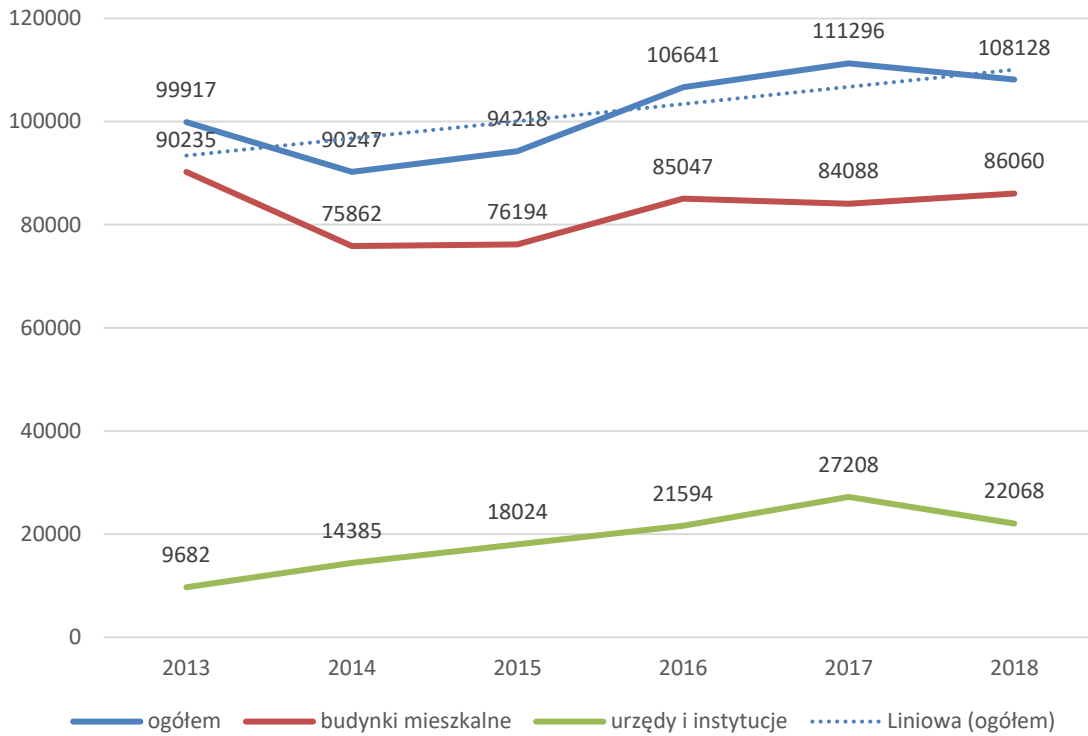
Wykres 50. Kubatura budynków ogrzewanych centralnie ogółem (dam<sup>3</sup>)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

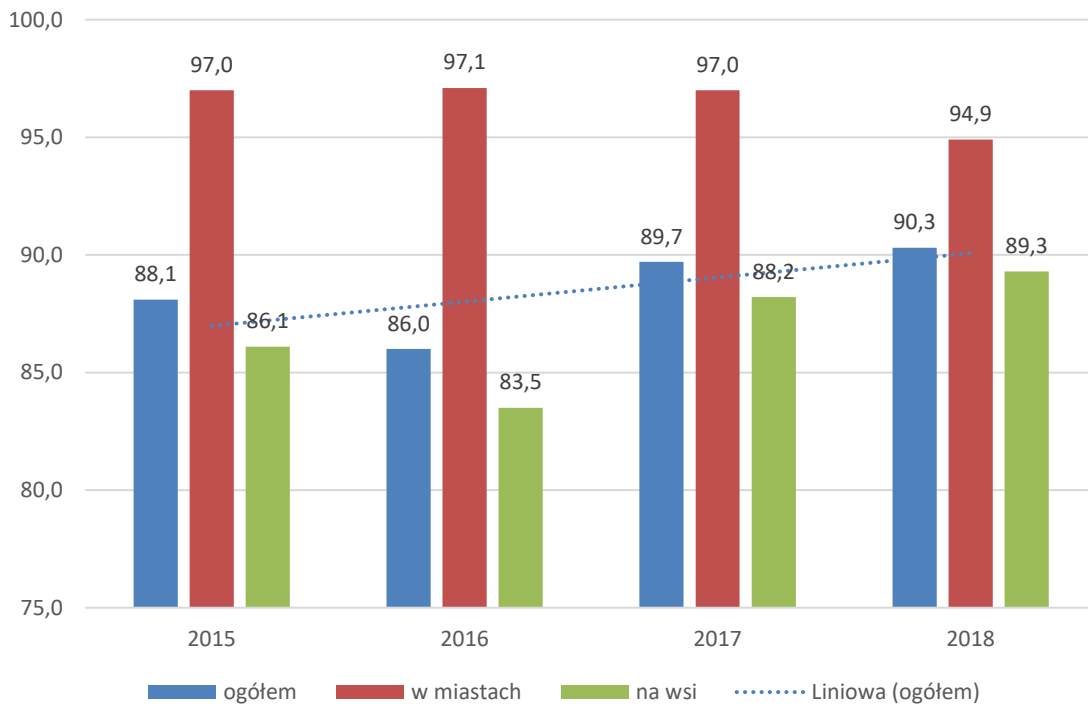


Wykres 51. Sprzedaż energii ciepłej w ciągu roku (GJ)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

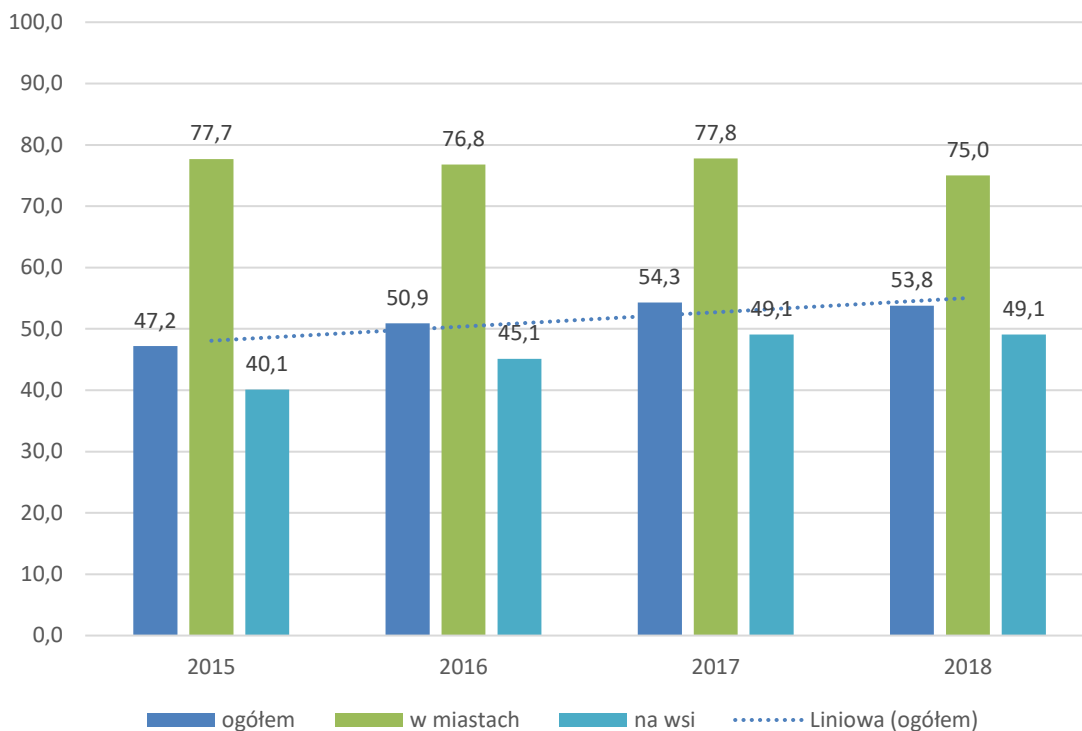
Wykres 52. Budynki mieszkalne podłączone do wodociągów w %



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

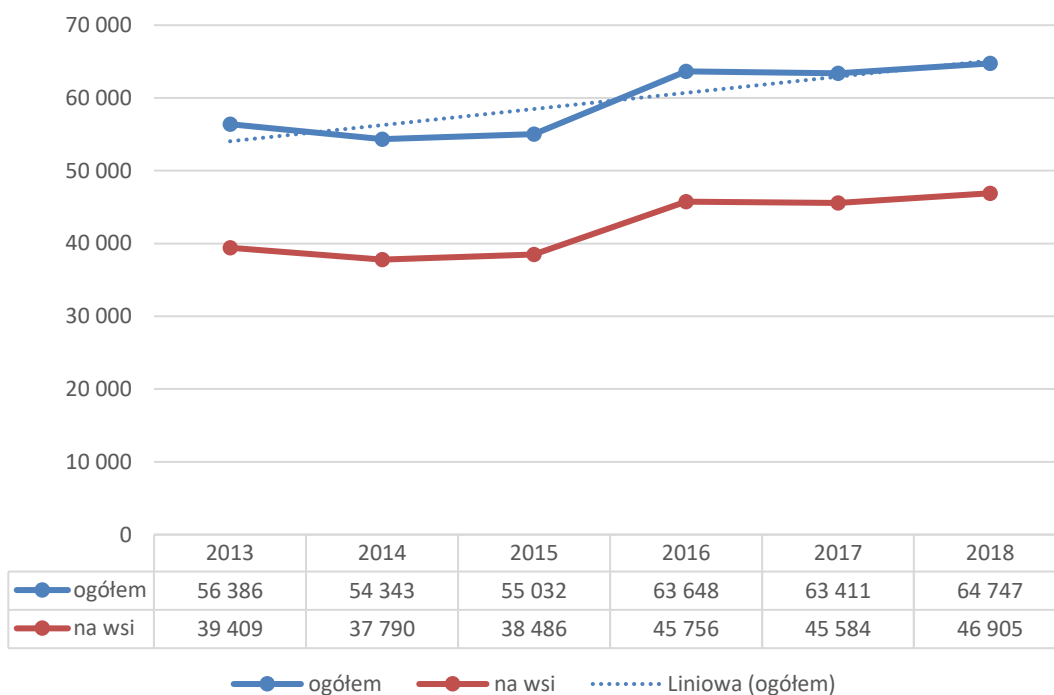


Wykres 53. Budynki mieszkalne podłączone do kanalizacji w %



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

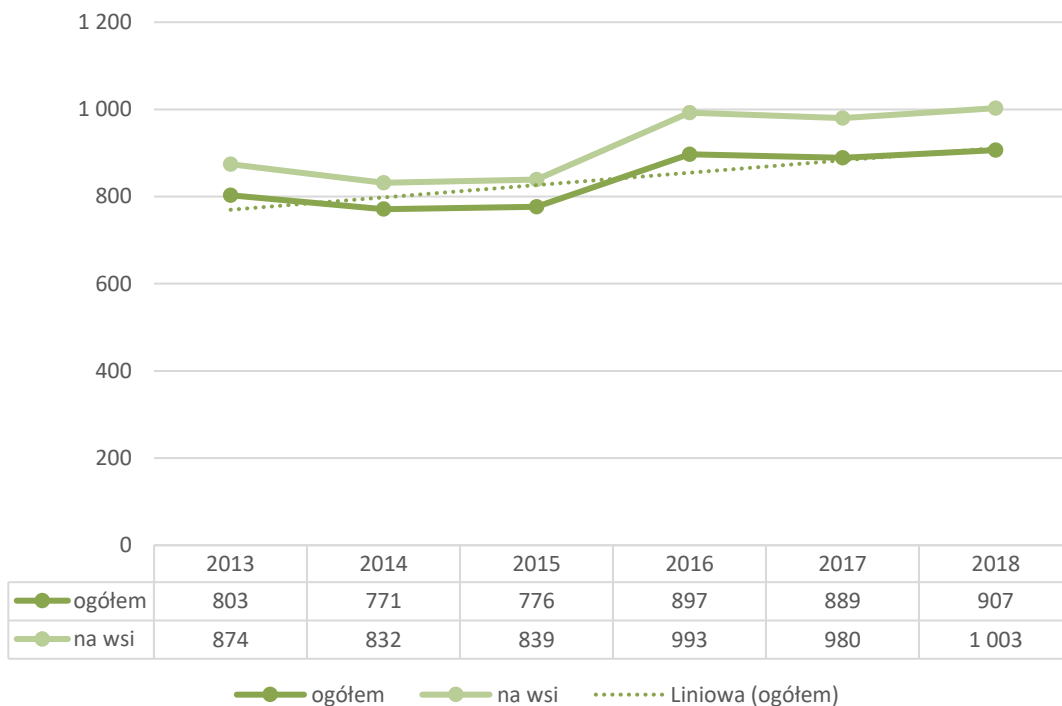
Wykres 54. Zużycie energii elektrycznej (MWh)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

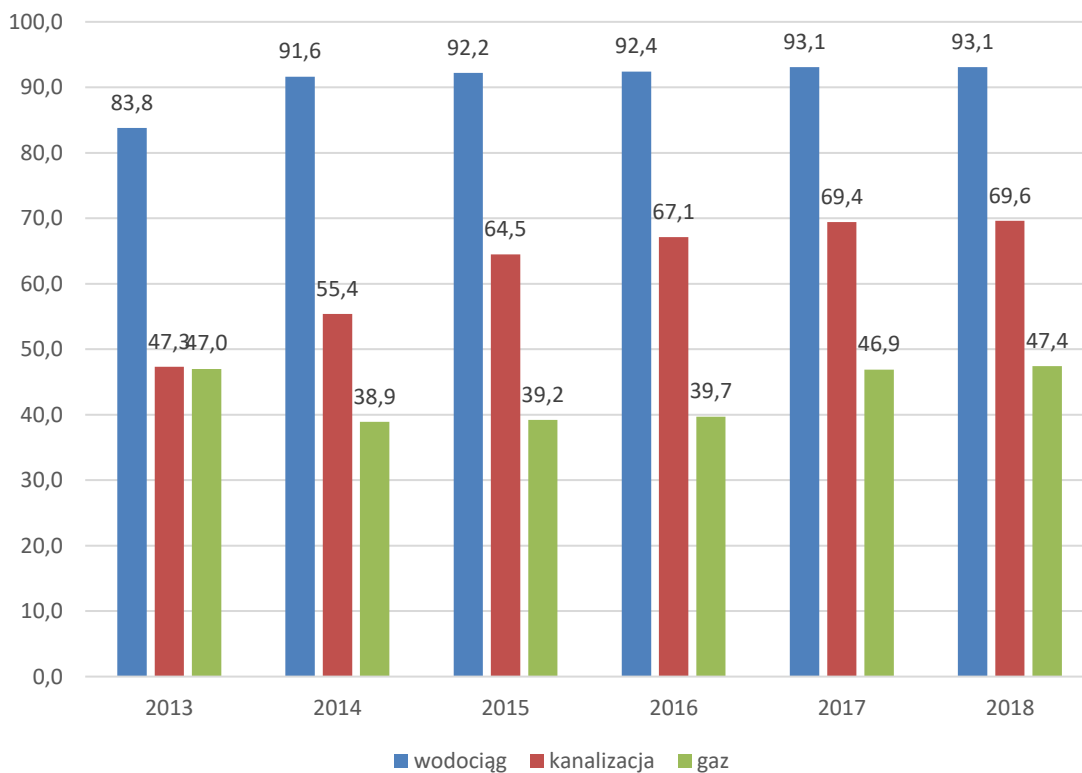


Wykres 55. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca (kWh)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

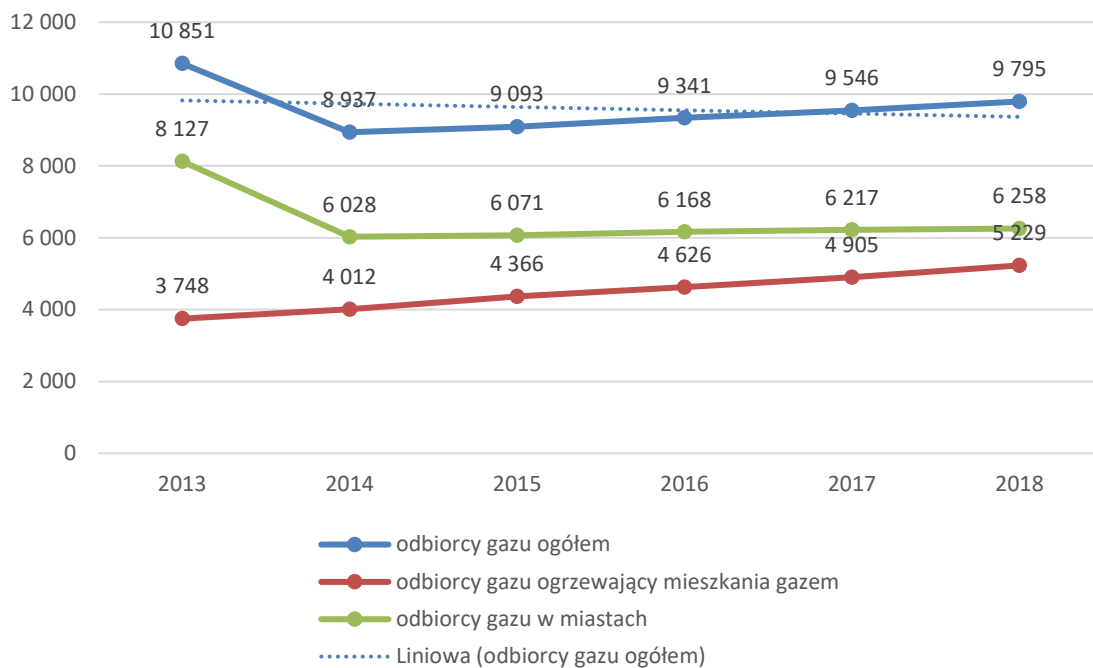
Wykres 56. Korzystający z poszczególnych instalacji w % ogółu ludności powiatu



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

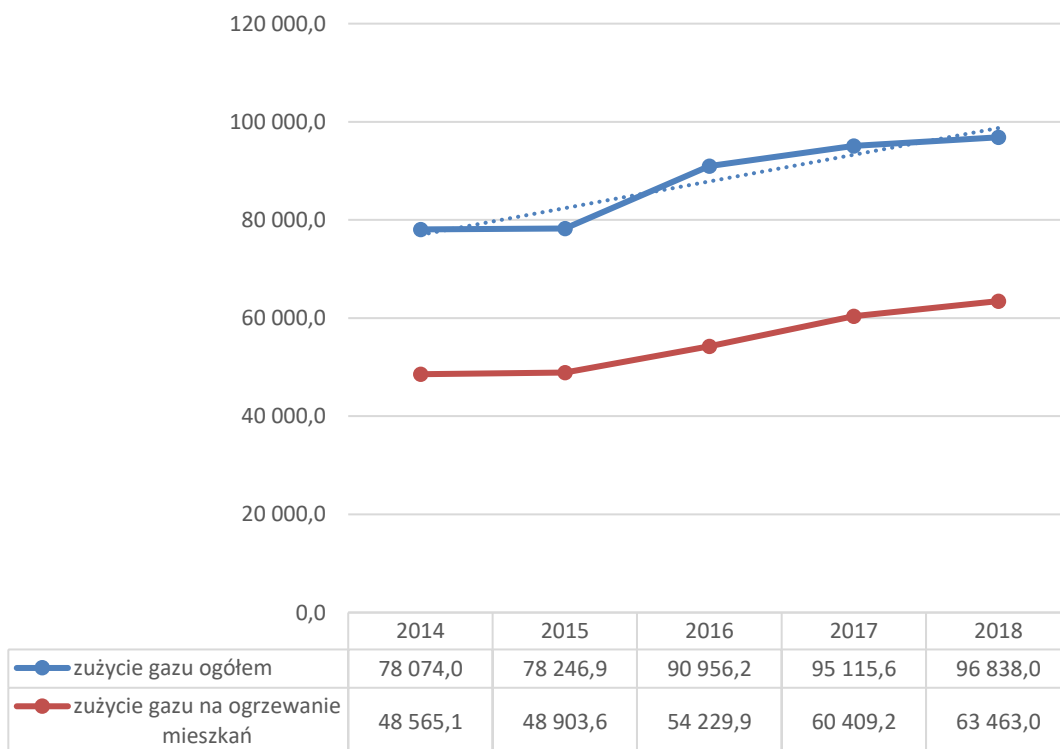


Wykres 57. Sieć gazowa w gospodarstwach domowych



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

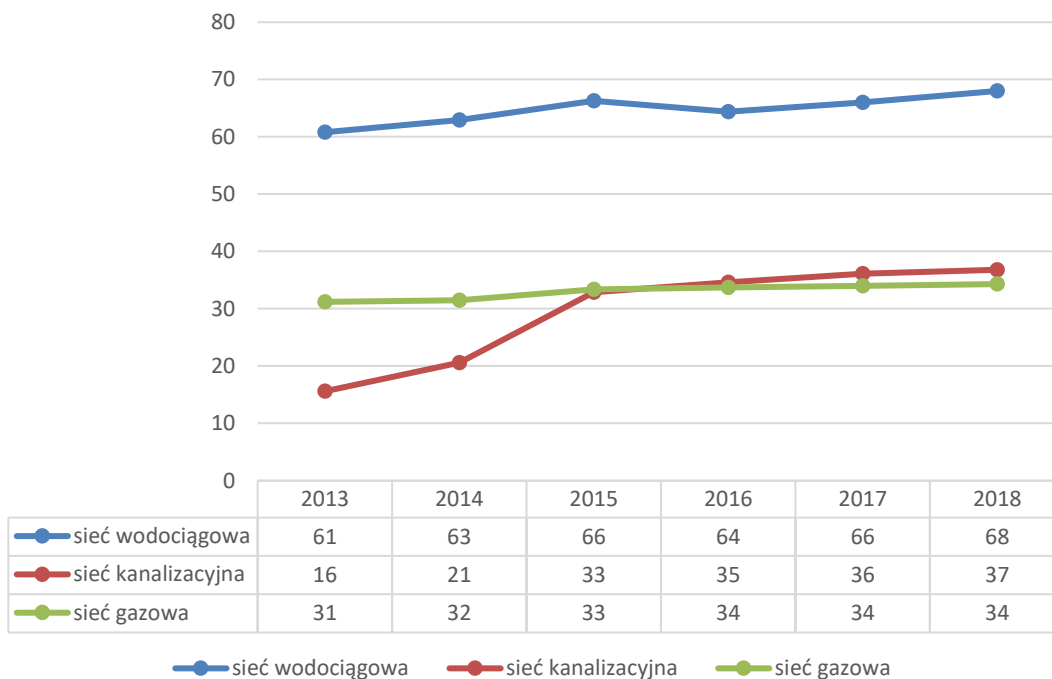
Wykres 58. Sieć gazowa, zużycie gazu w MWh



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

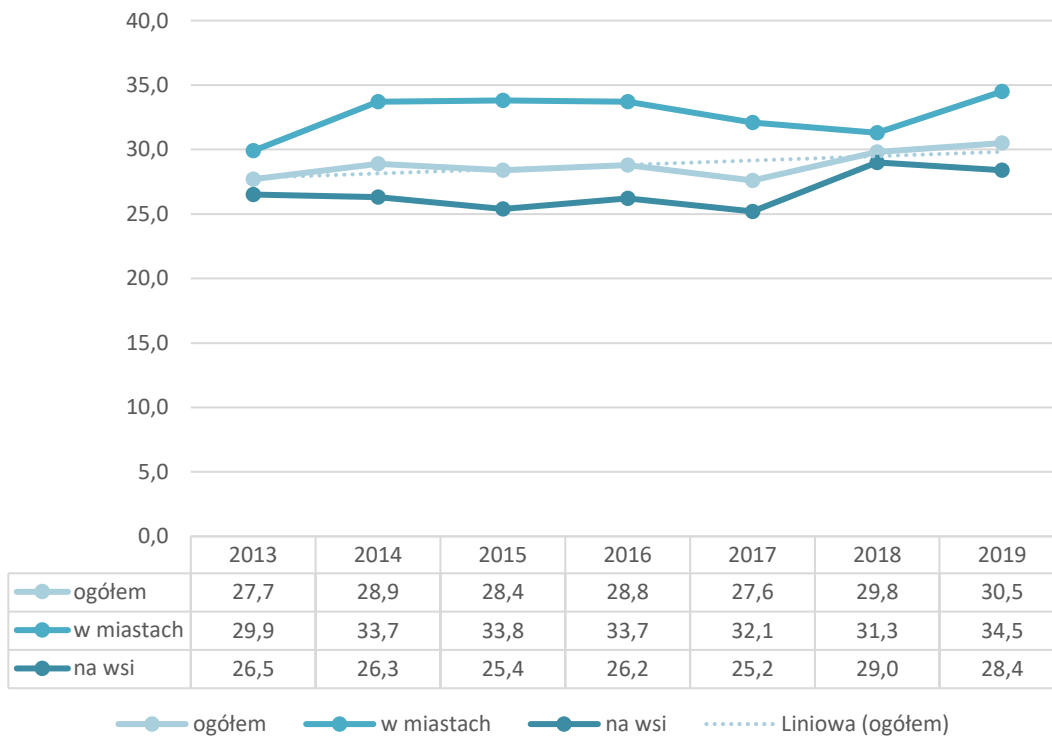


Wykres 59. Sieć rozdzielcza na 100 km<sup>2</sup> (km)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

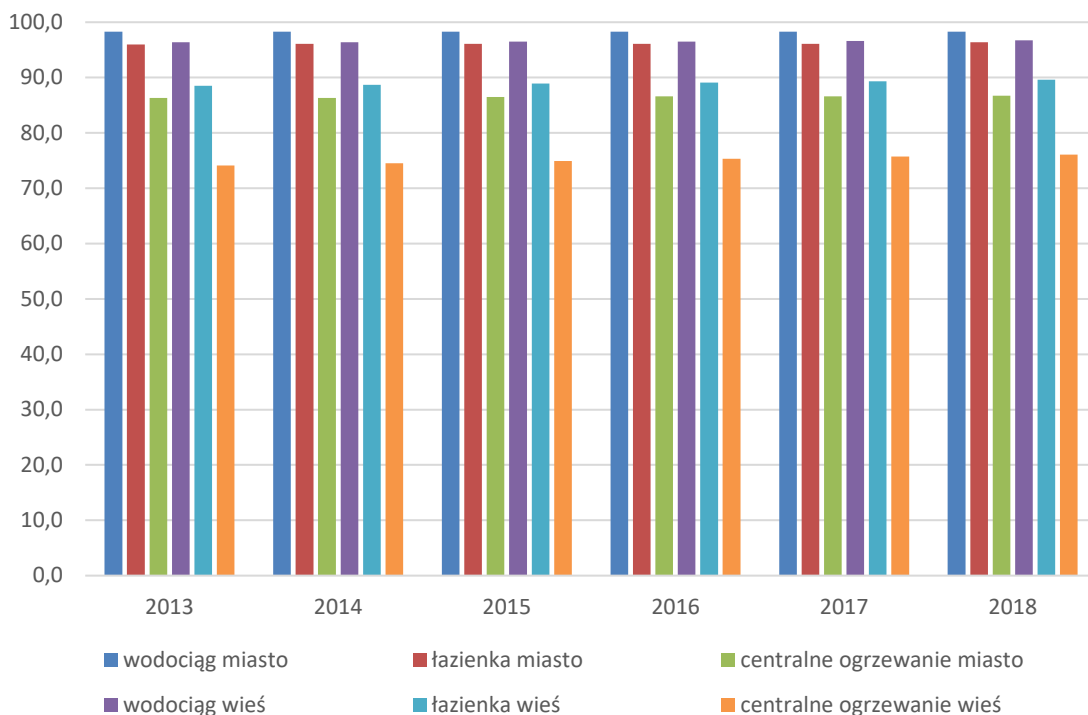
Wykres 60. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca (m<sup>3</sup>)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

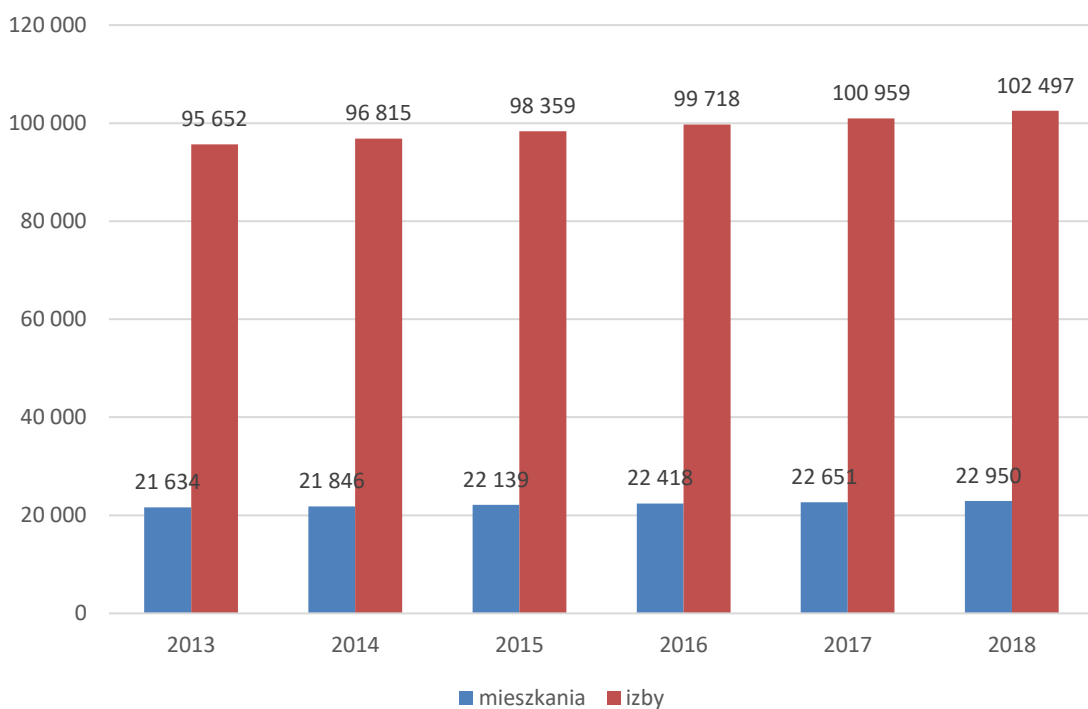


Wykres 61. Mieszkania wyposażone w poszczególne instalacje w % ogółu mieszkań



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 62. Zasoby mieszkaniowe Powiatu Gorzowskiego

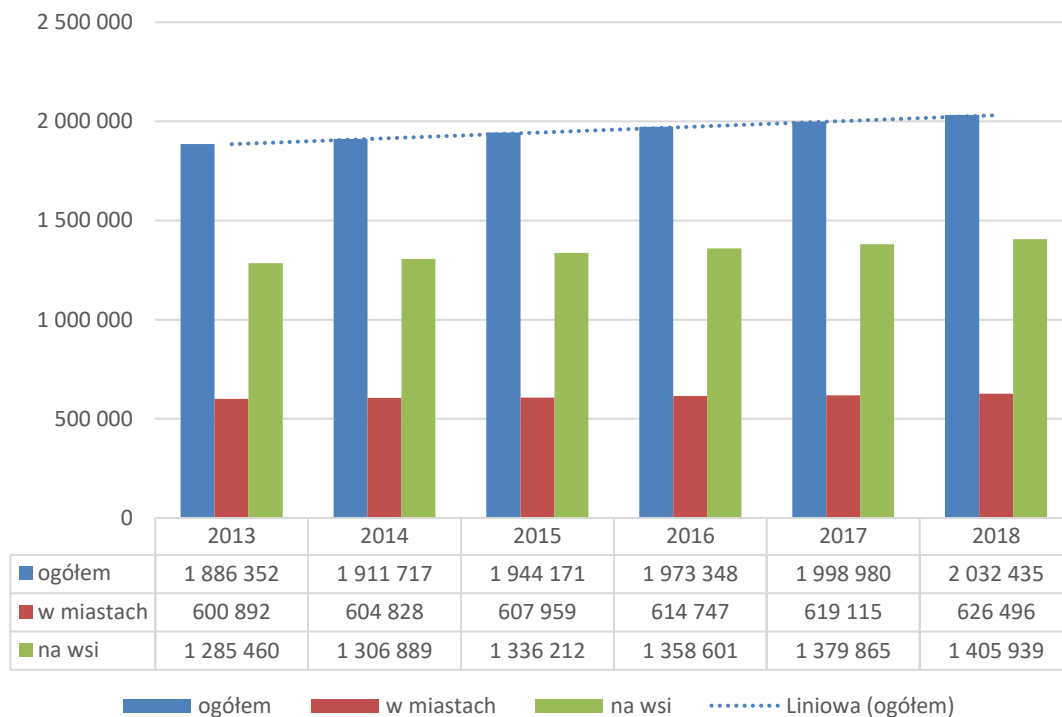


Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego



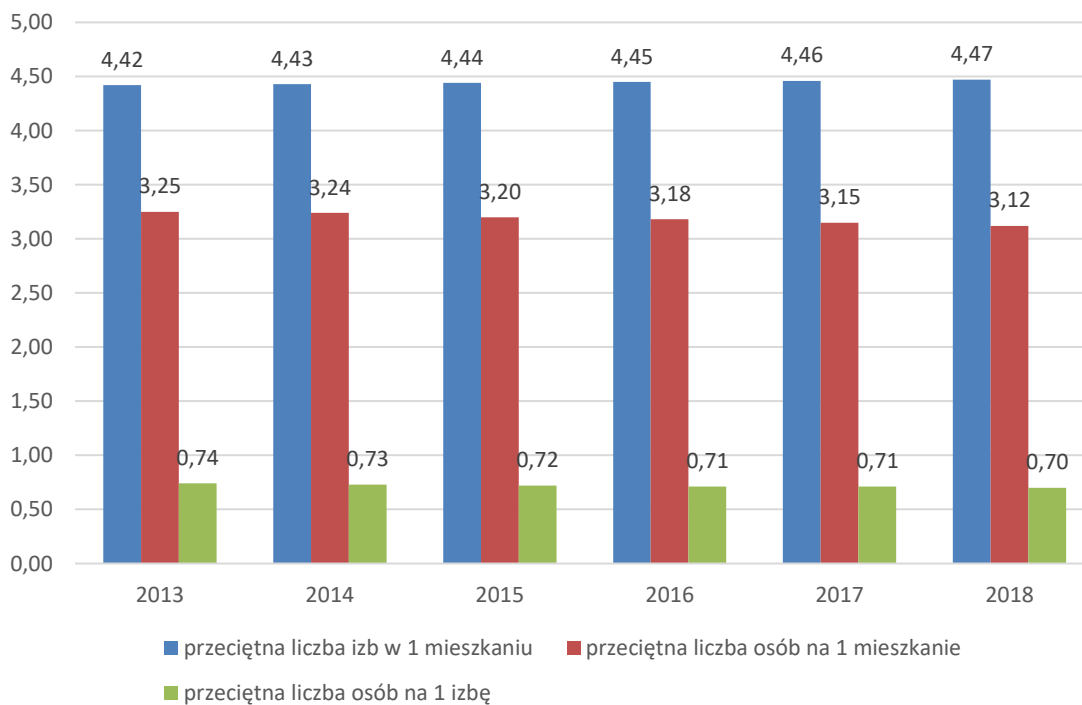


Wykres 63. Zasoby mieszkaniowe, powierzchnia użytkowa mieszkań (m<sup>2</sup>)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

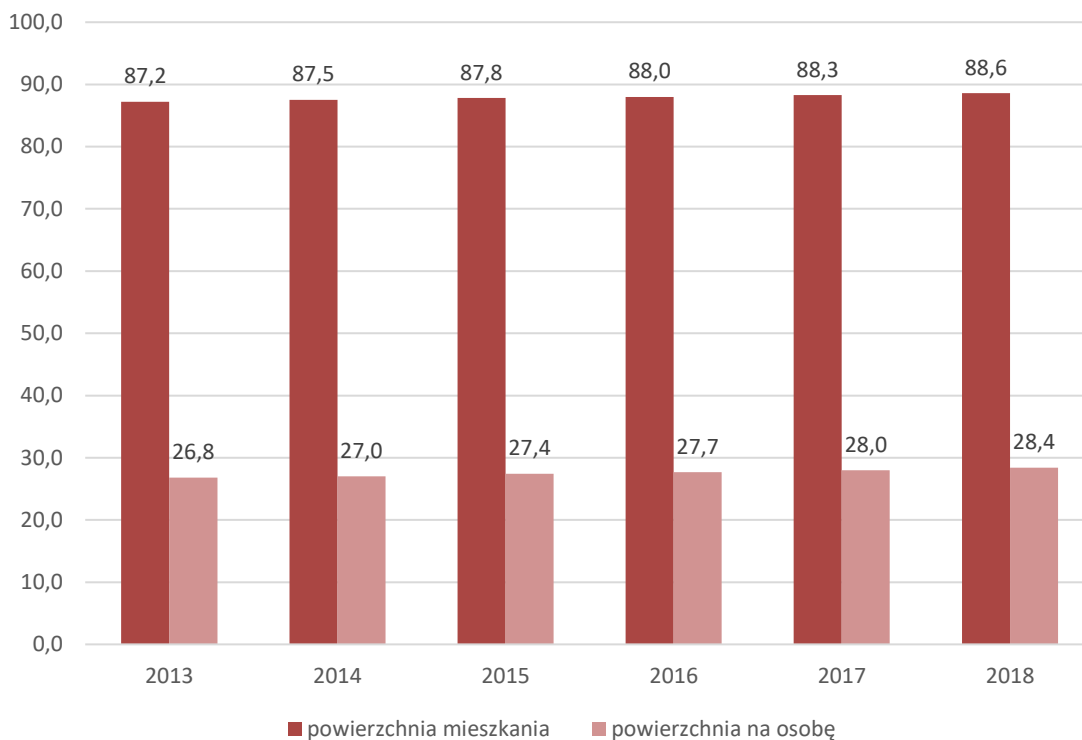
Wykres 64. Zasoby mieszkaniowe, podstawowe wskaźniki



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

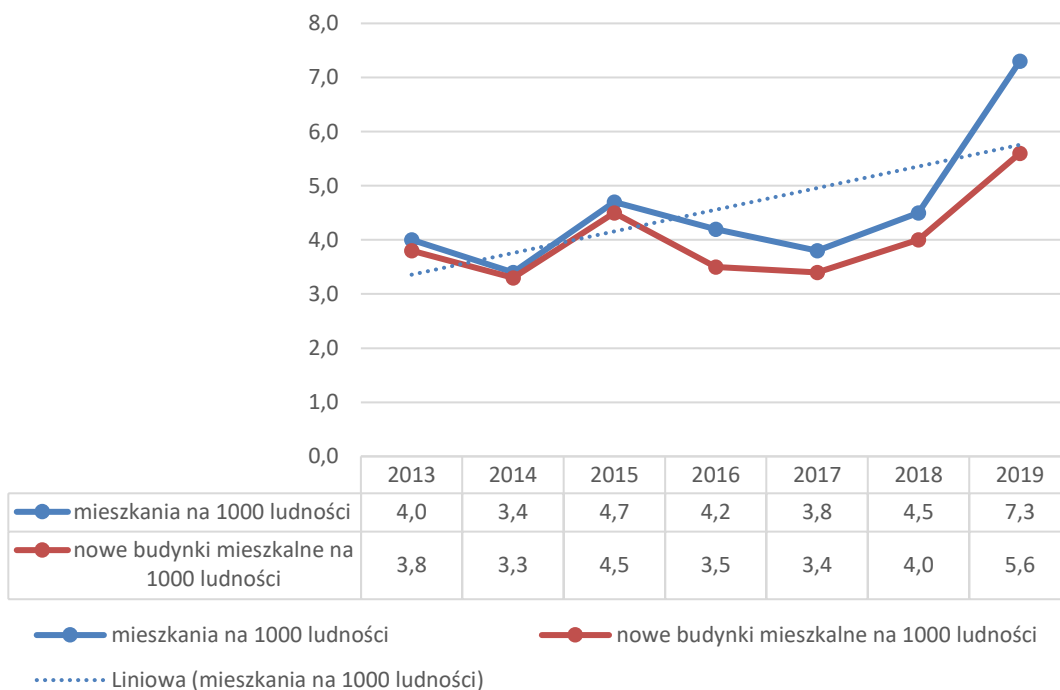


Wykres 65. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m<sup>2</sup>)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

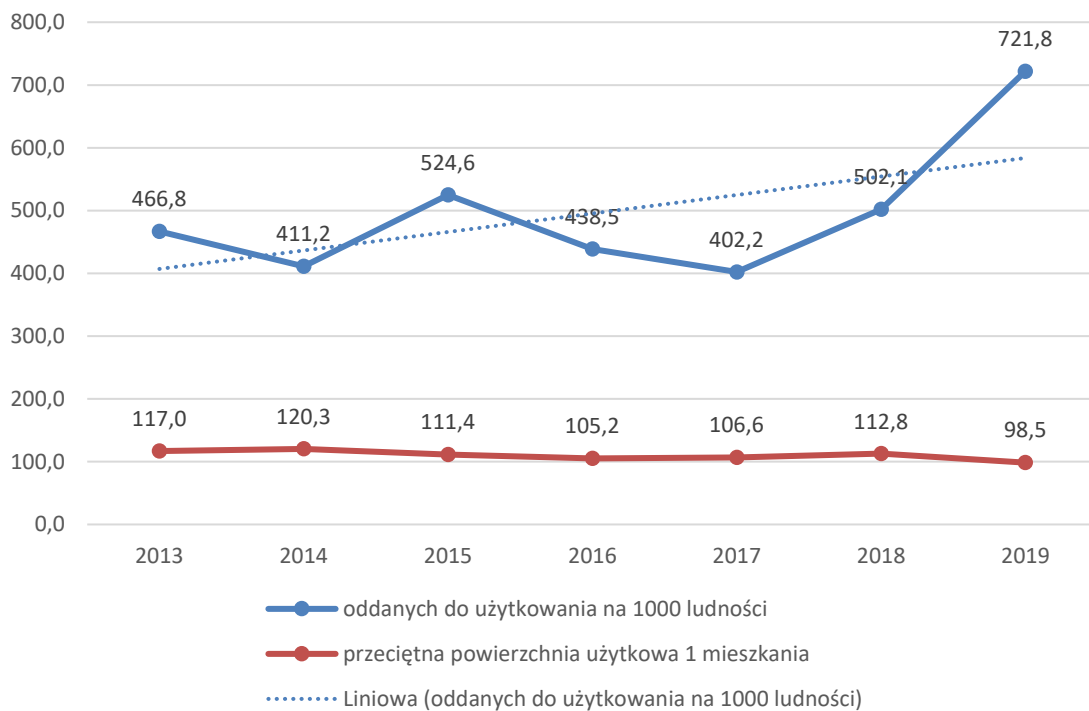
Wykres 66. Mieszkania i nowe budynki mieszkalne



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

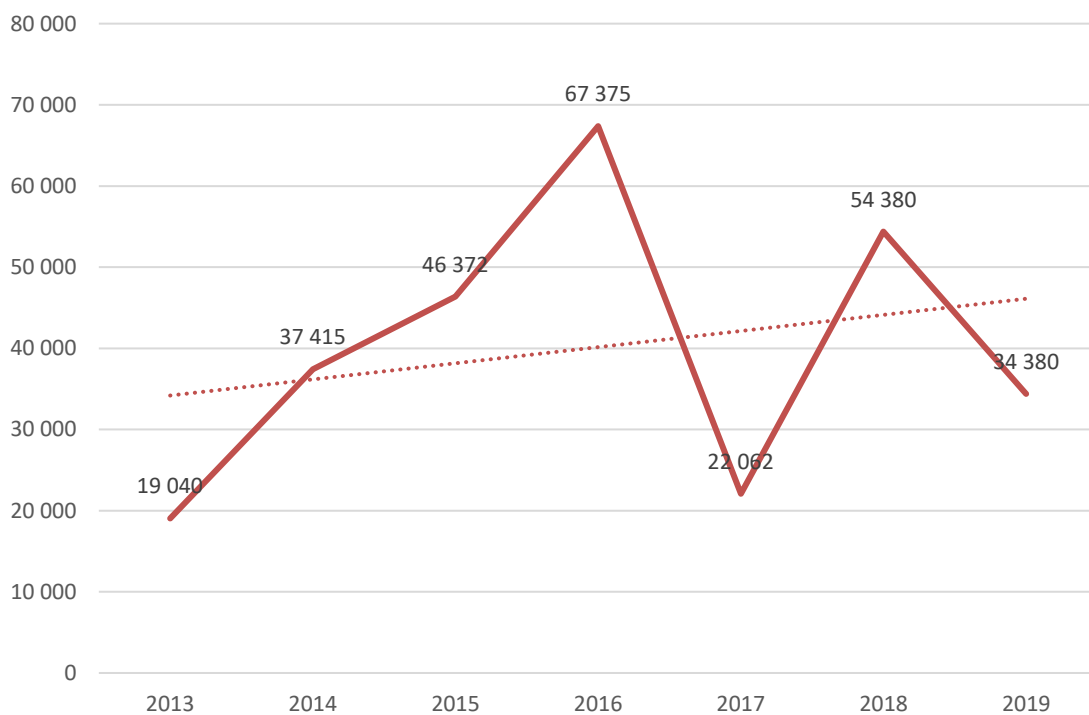


Wykres 67. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań (m<sup>2</sup>)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

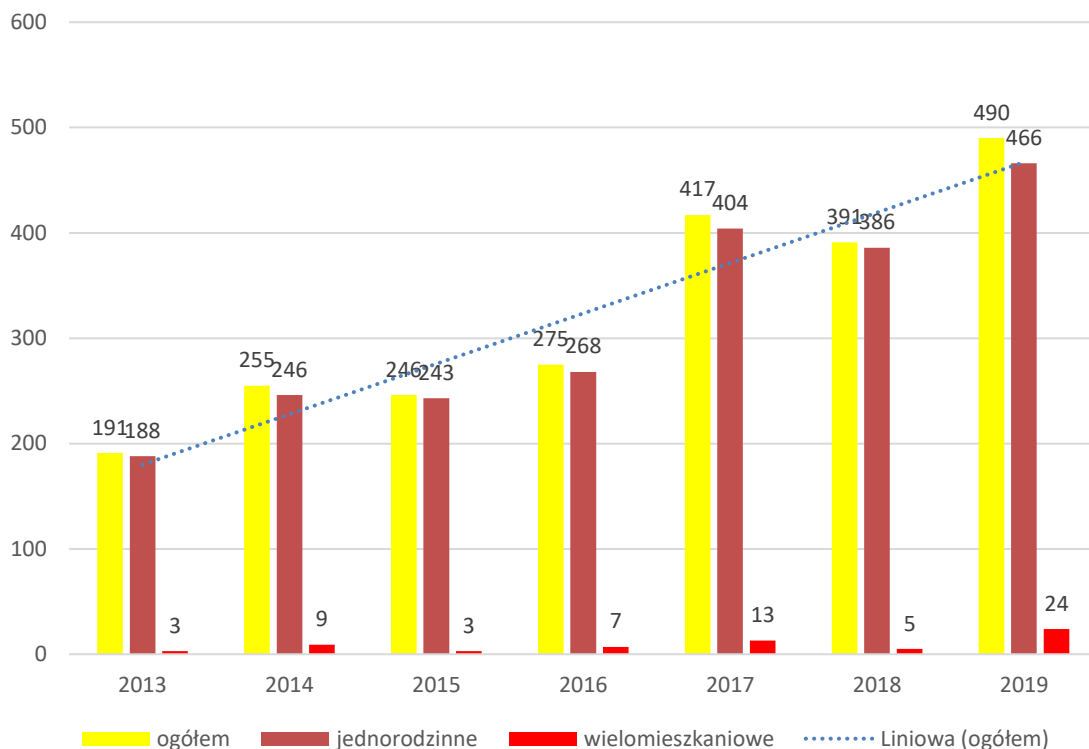
Wykres 68. Budynki niemieszkalne ogółem, powierzchnia użytkowa (m<sup>2</sup>)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

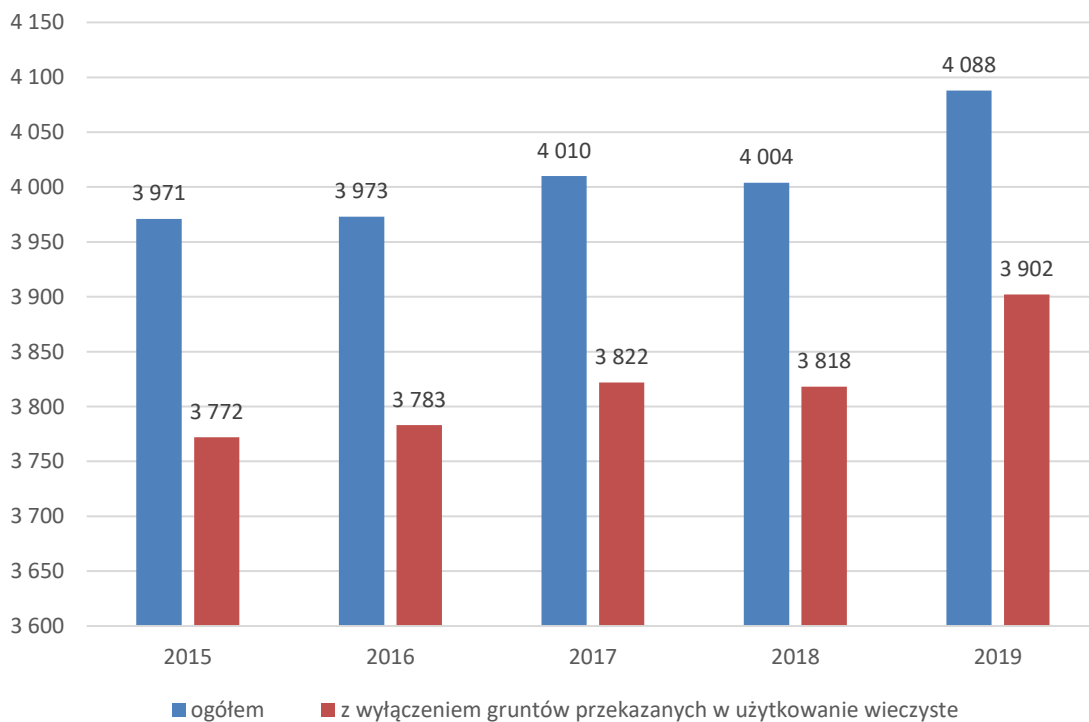


Wykres 69. Pozwolenia wydane na budowę, nowe budynki mieszkalne



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

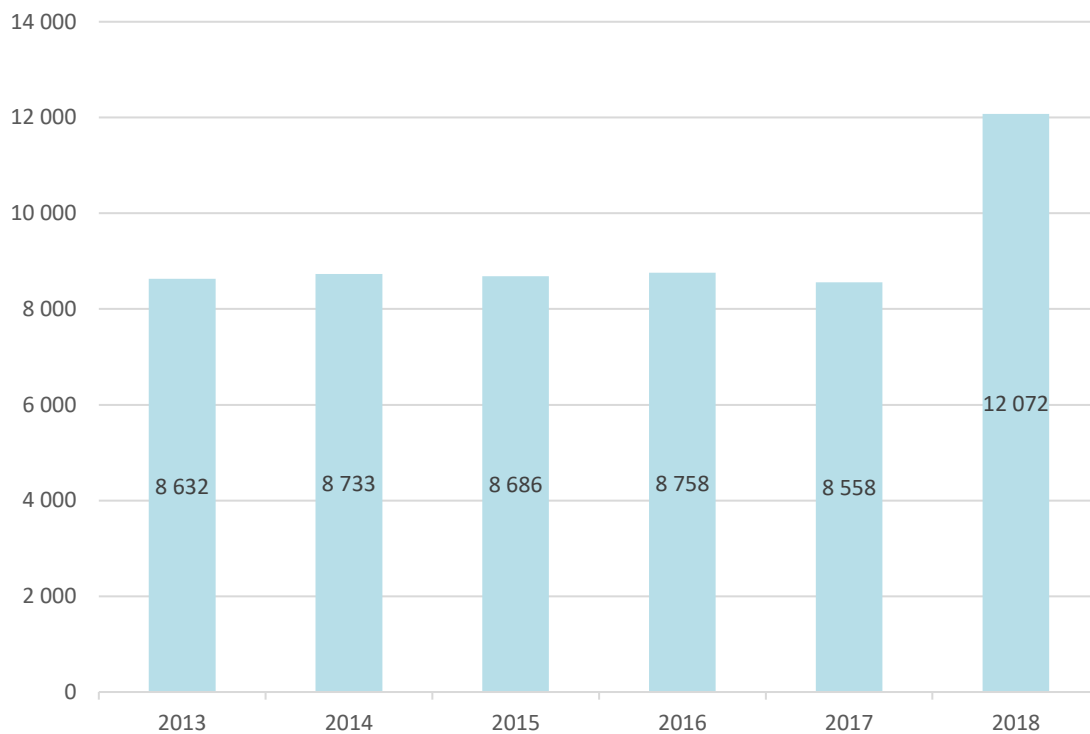
Wykres 70. Powierzchnia gruntów komunalnych (ha)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

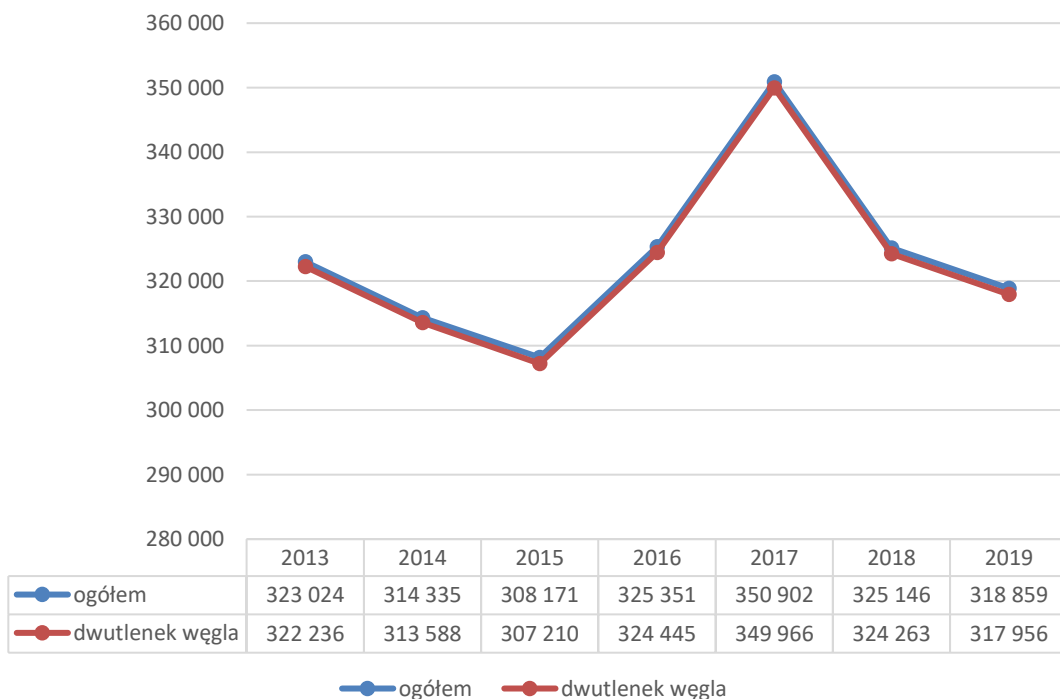


**Wykres 71. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami (ha)**



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

**Wykres 72. Emisja zanieczyszczeń gazowych (t/r)**



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

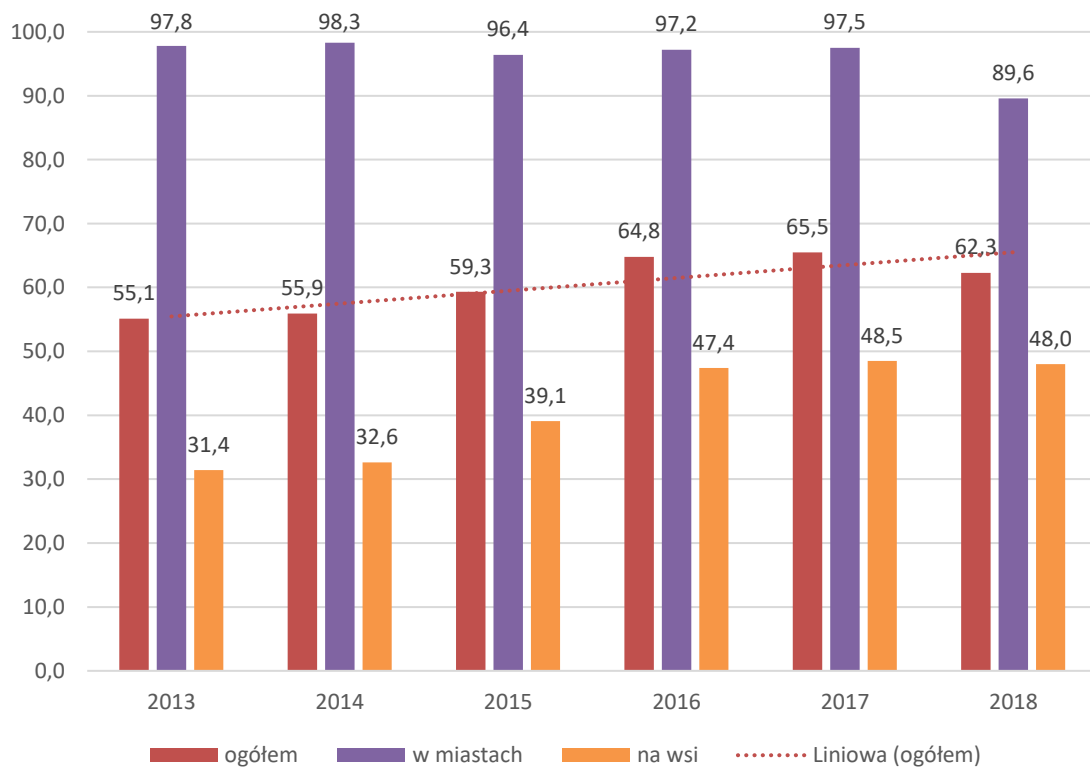


Wykres 73. Oczyszczalnie przemysłowe, przepustowość projektowa oczyszczalni (m3/dobę)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

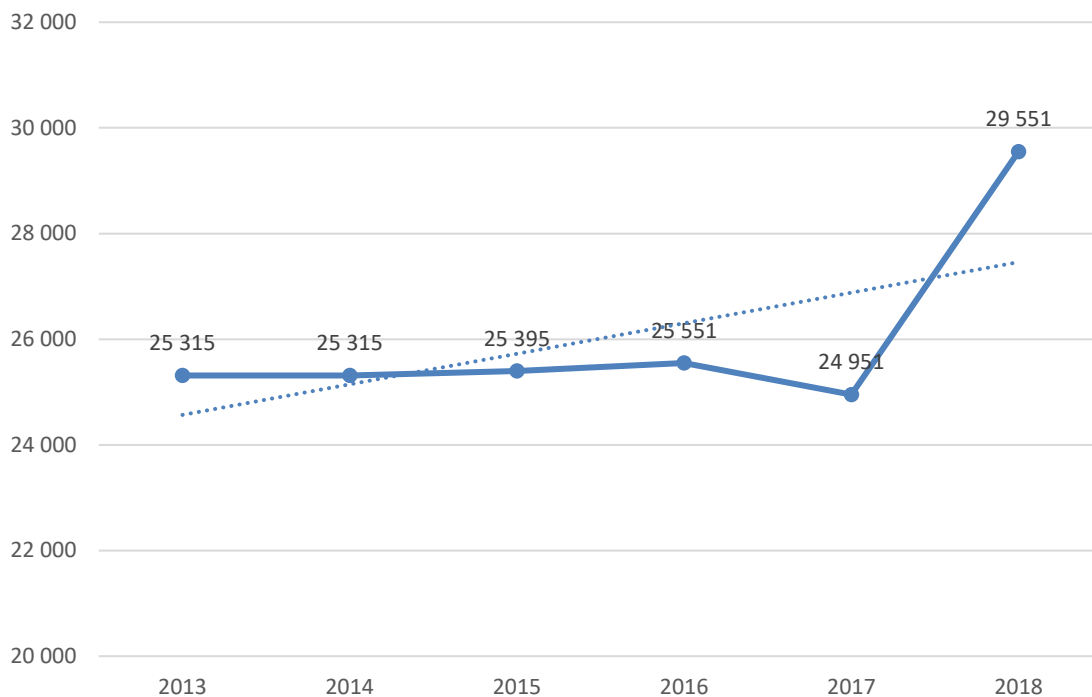
Wykres 74. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

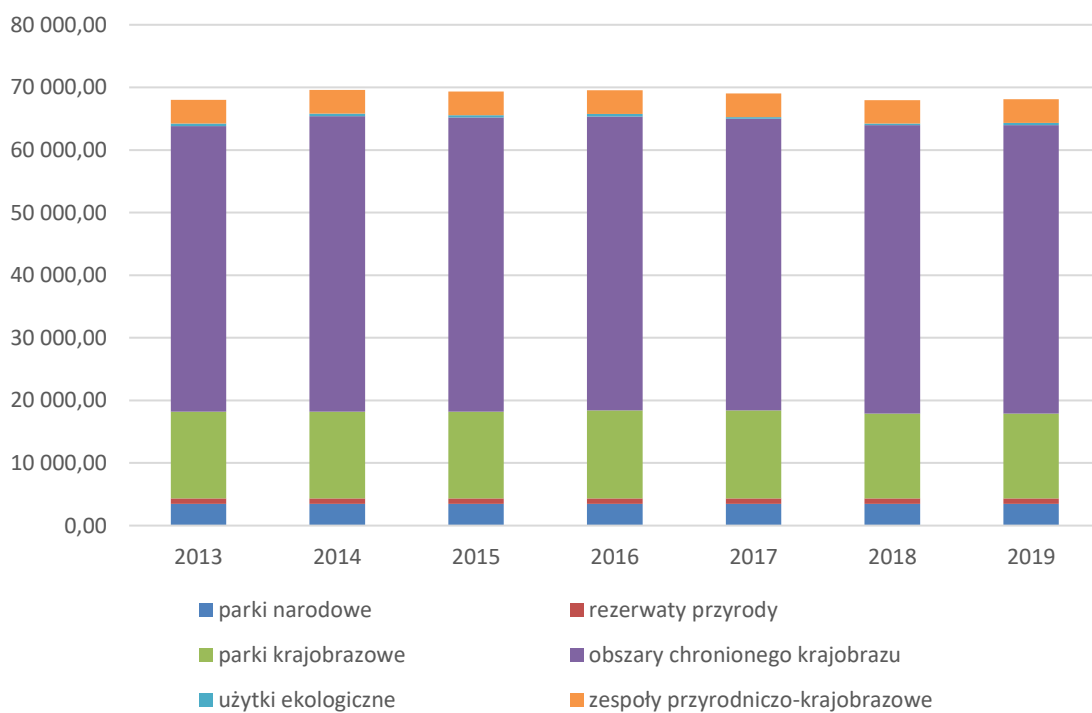


Wykres 75. Przemysłowe i komunalne oczyszczalnie ścieków, przepustowość ogółem (m<sup>3</sup>/dobę)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

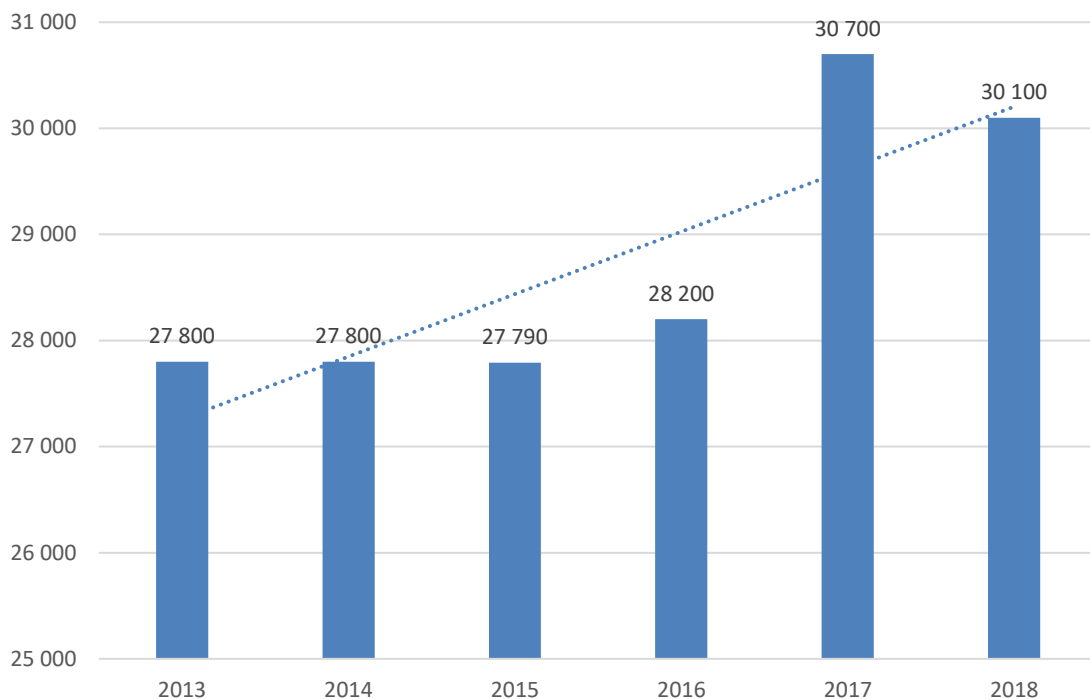
Wykres 76. Obszary prawnie chronione (ha)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

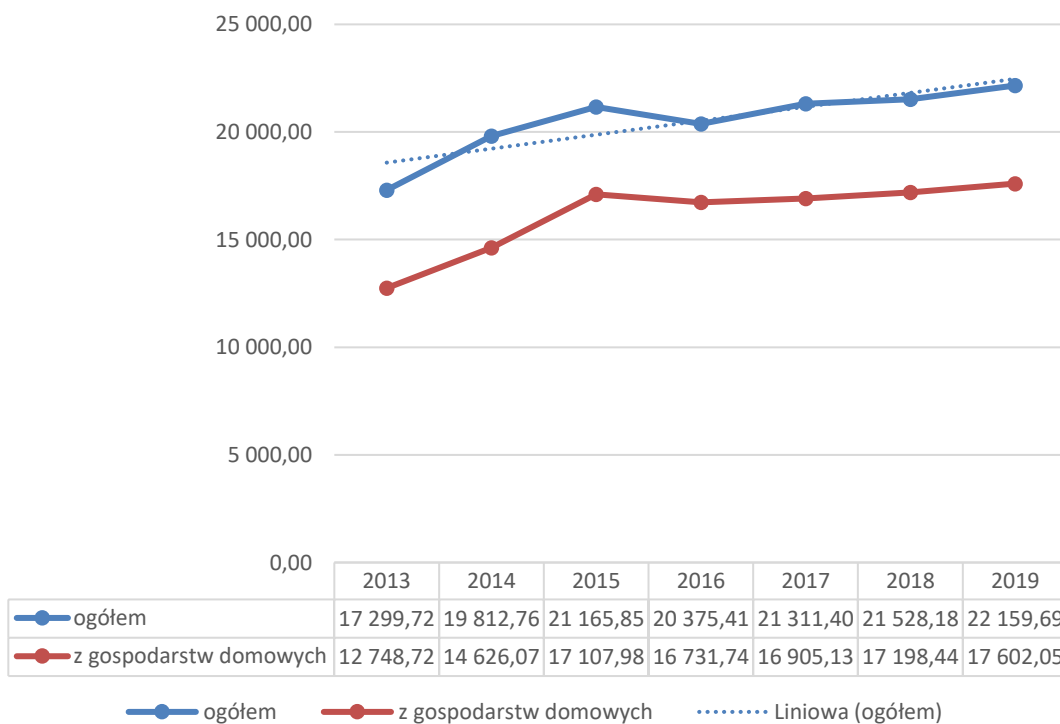


Wykres 77. Powierzchnia dzikich wysypisk (m<sup>2</sup>)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 78. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku (t)

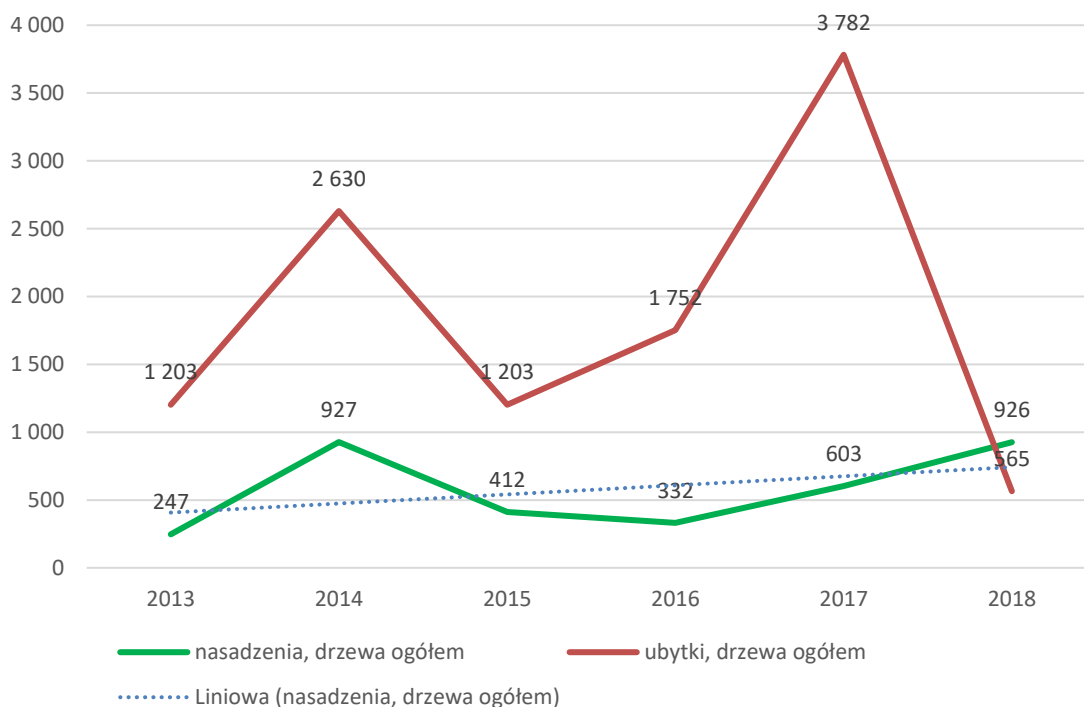


Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego



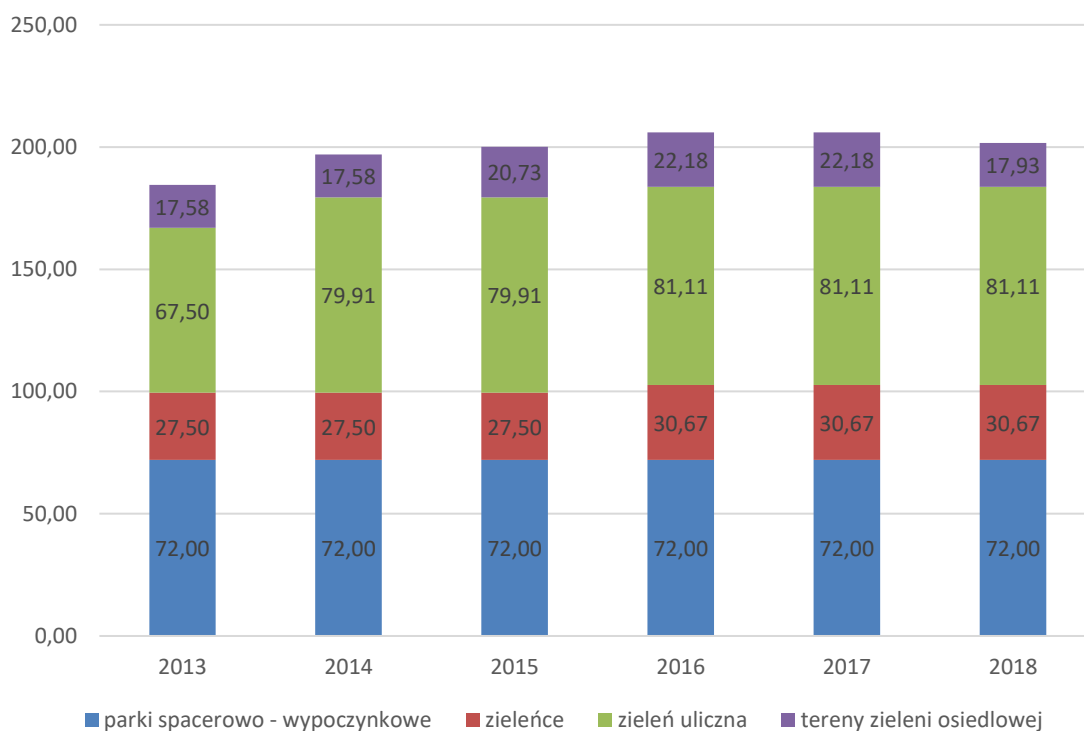


Wykres 79. Tereny zieleni, nasadzenia i ubytki (szt.)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

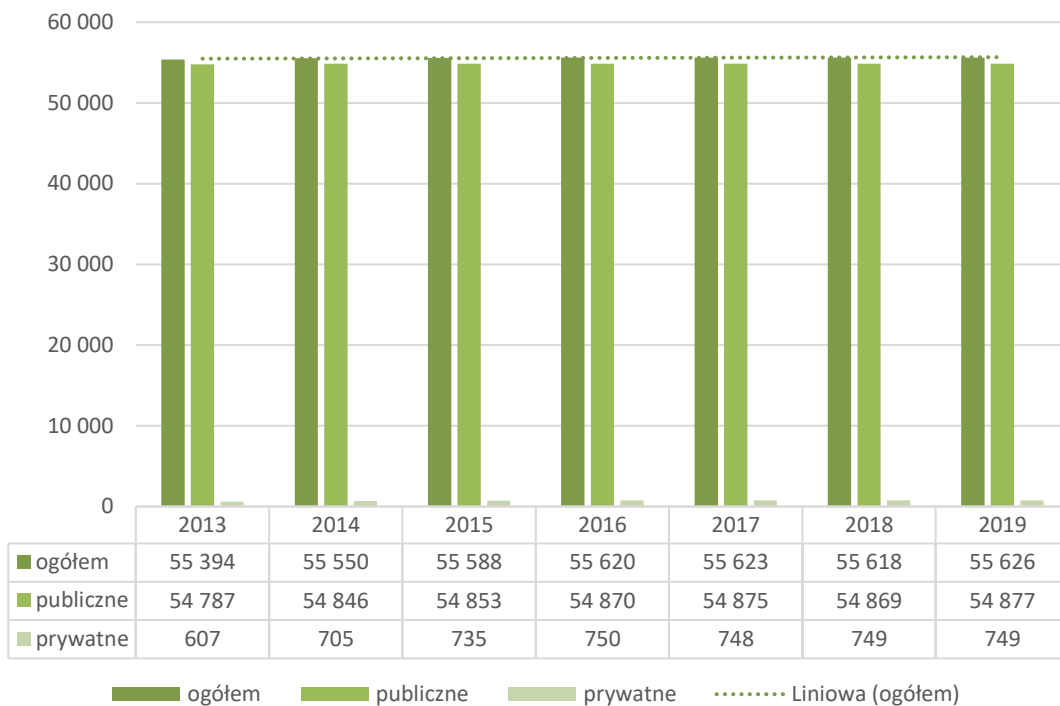
Wykres 80. Tereny zieleni, powierzchnia (ha)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

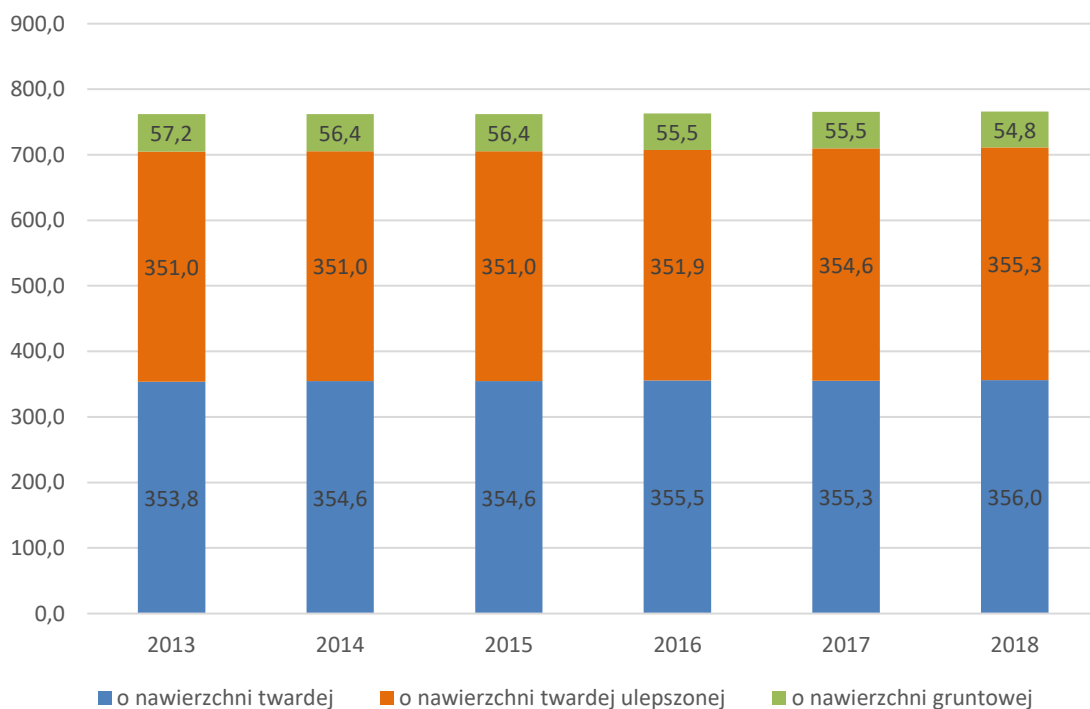


Wykres 81. Powierzchnia gruntów leśnych (ha)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

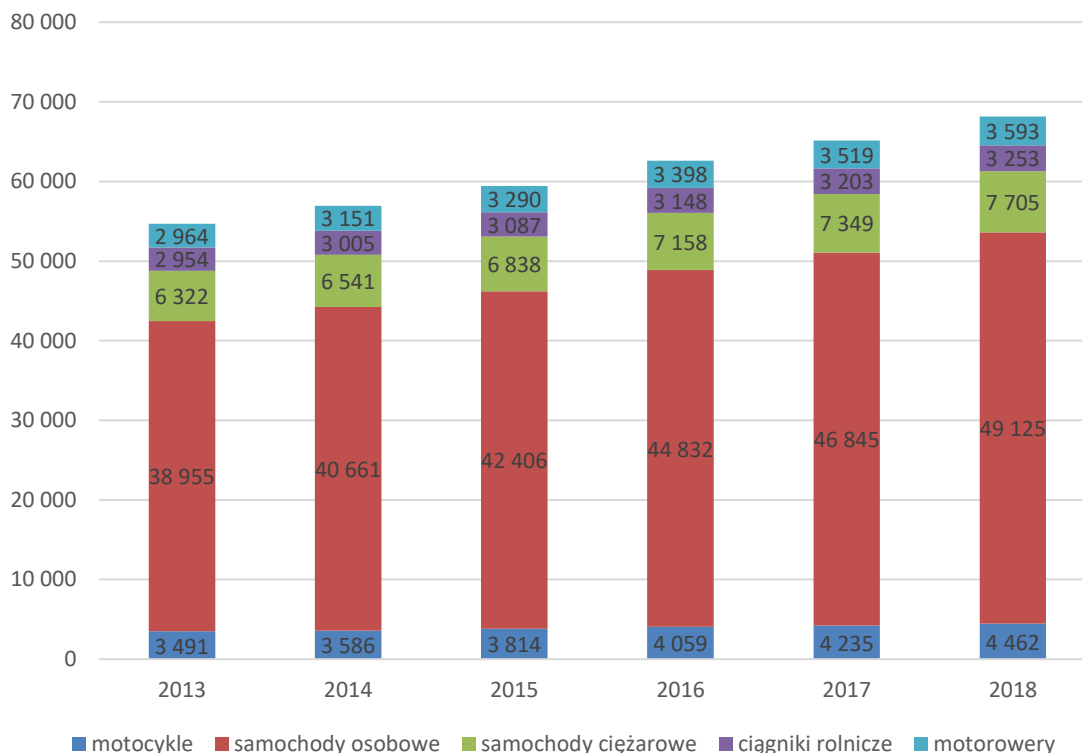
Wykres 82. Drogi powiatowe (km)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego



Wykres 83. Pojazdy w powiecie



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Emisja zanieczyszczeń gazowych po okresie wzrostów powróciła do poziomów z początku badanego okresu. Zwiększyła się przepustowość oczyszczalni przemysłowych oraz komunalnych ogółem. Wzrósł odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków w odniesieniu do ludności powiatu ogółem

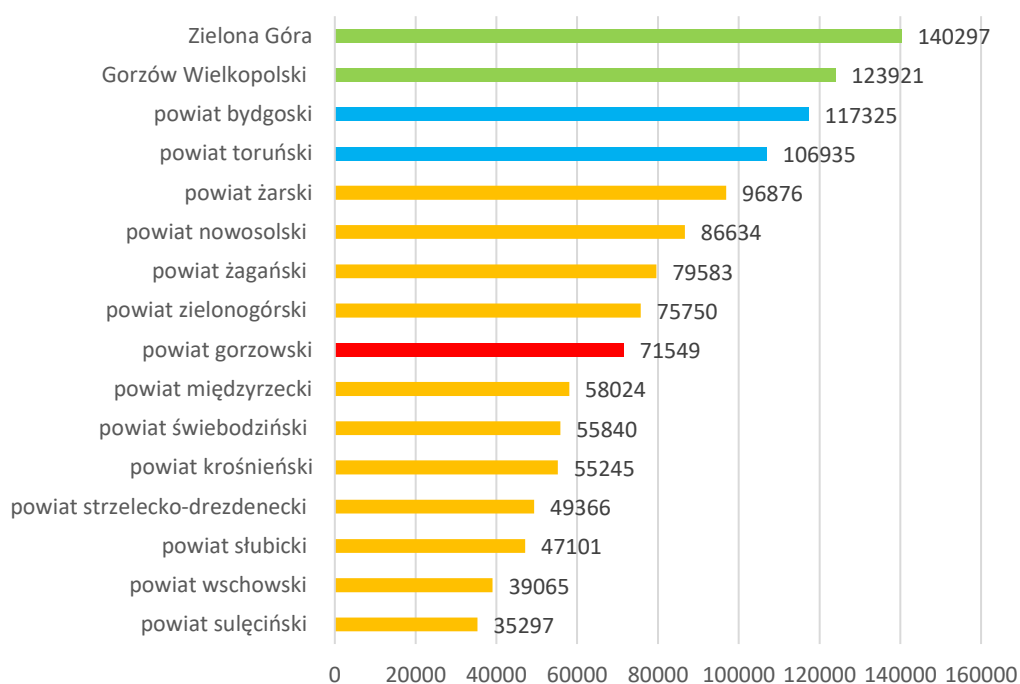
W odniesieniu do obszarów prawnie chronionych ich powierzchnia nie uległa znaczącym zmianom w badanych latach. Największą część wspomnianych obszarów zajmują obszary chronionego krajobrazu oraz w dalszej kolejności parki krajobrazowe. Niekorzystnym zjawiskiem jest wzrost powierzchni dzikich wysypisk, z 27800 m<sup>2</sup> w roku 2013 do 30100 m<sup>2</sup> w roku 2018. W obszarze tym wymagana jest intensyfikacja działań prewencyjnych. Ponadto wzrosła ilość zmieszanych odpadów zabranych w ciągu roku. Z pozytywnych aspektów odnotować należy wzrost liczby nasadzeń drzew (z 247 do 565). Powierzchnia terenów zielonych ogółem nie uległa zmianom w ostatnich latach natomiast zwiększył się w niej udział zieleni ulicznej. Powierzchnia gruntów leśnych w latach 2013-2019 pozostała praktycznie bez zmian. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku dróg powiatowych. Zwiększyła się natomiast liczba pojazdów ogółem w powiecie, z 54686 do 68138 w 2018 r.



## 2. Analiza sytuacji powiatu gorzowskiego na tle innych powiatów

W niniejszym rozdziale przedstawiono charakterystykę sytuacji społeczno-ekonomicznej powiatu gorzowskiego w odniesieniu do pozostałych powiatów województwa lubuskiego, tj. krośnieńskiego, międzyrzeckiego, nowosolskiego, słubickiego, strzelecko-drezdeneckiego, sulęcińskiego, świebodzińskiego, wschowskiego, zielonogórskiego, żagańskiego, żarskiego oraz Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry (miasta na prawach powiatu). Ponadto dokonano porównania pozycji powiatu gorzowskiego do ogólnej sytuacji w województwie lubuskim oraz do dwóch powiatów z województwa kujawsko-pomorskiego: bydgoskiego i toruńskiego. Wybór taki dokonany został z uwagi na zbliżoną sytuację administracyjną, funkcjonalną, przestrzenną wspomnianych powiatów. Można przyjąć założenie, że powiat zielonogórski oraz powiaty bydgoski i toruński są najbardziej funkcjonalnie, administracyjnie podobne do powiatu gorzowskiego. Ponadto tak wzbogacona analiza ma pełniejszy wymiar i pozwala spojrzeć na sytuację powiatu z różnych perspektyw. Z uwagi na dostępność danych analizy przeprowadzono dla roku 2018.

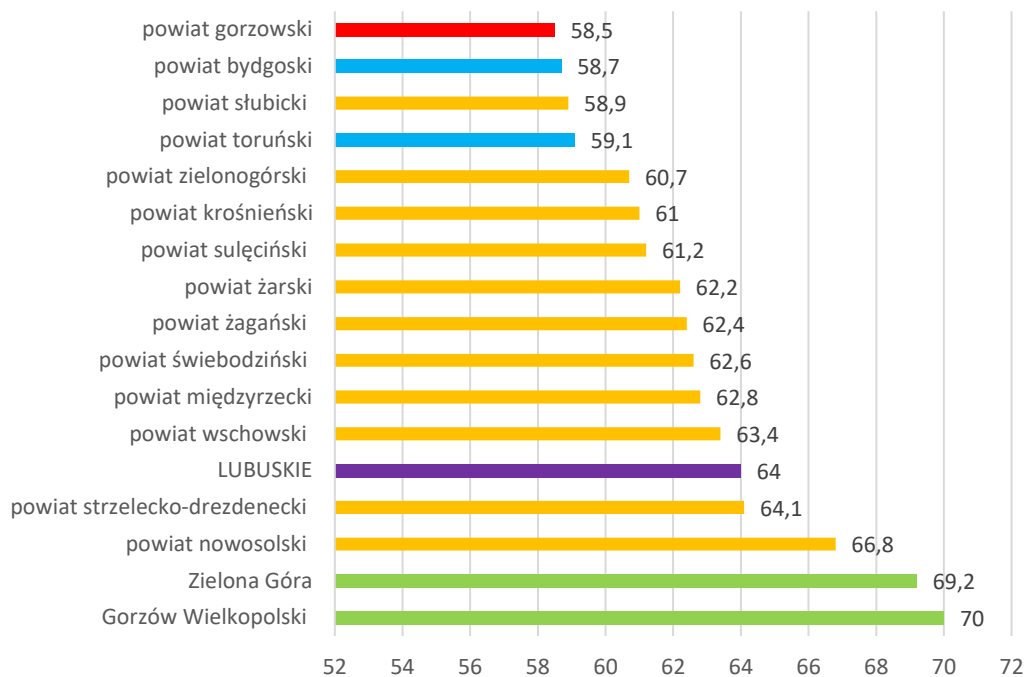
**Wykres 84. Ludność**



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

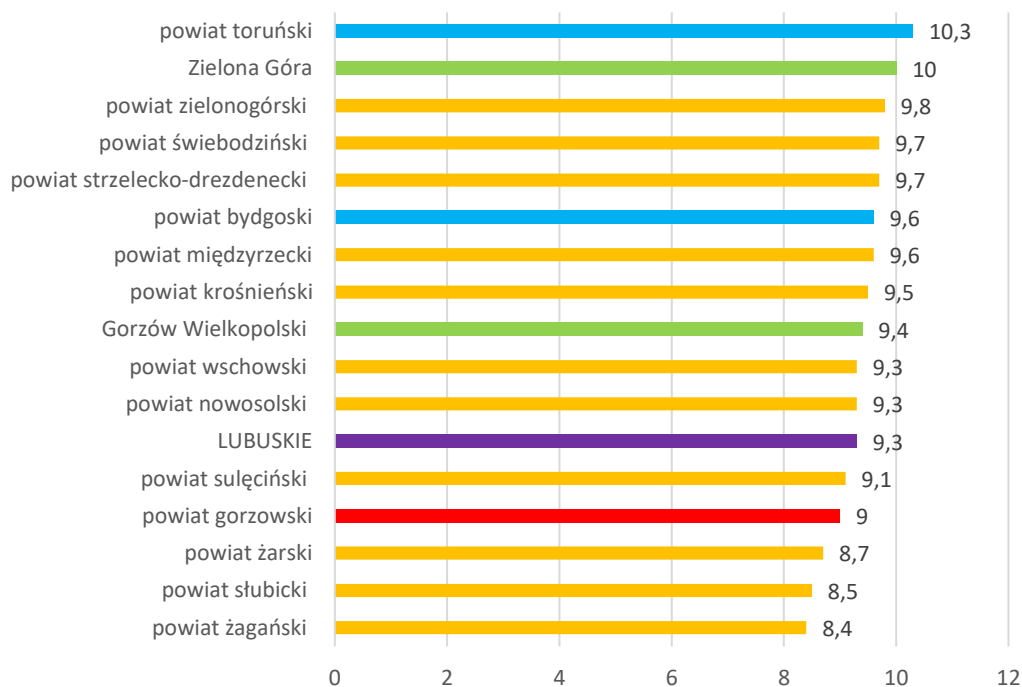


Wykres 85. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

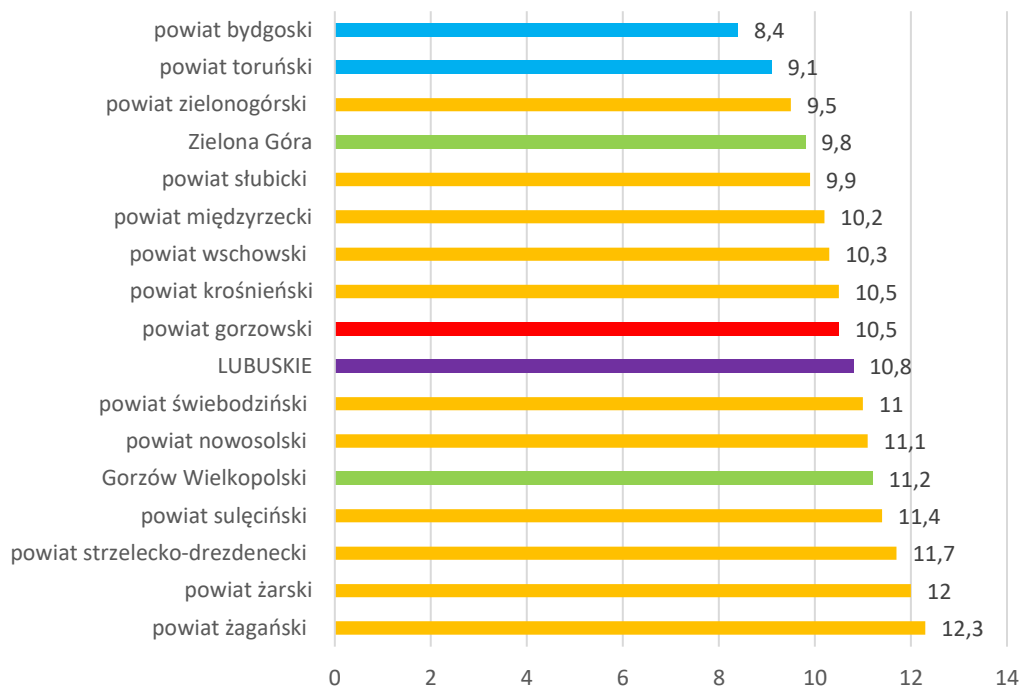
Wykres 86. Urodzenia żywe na 1000 ludności



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

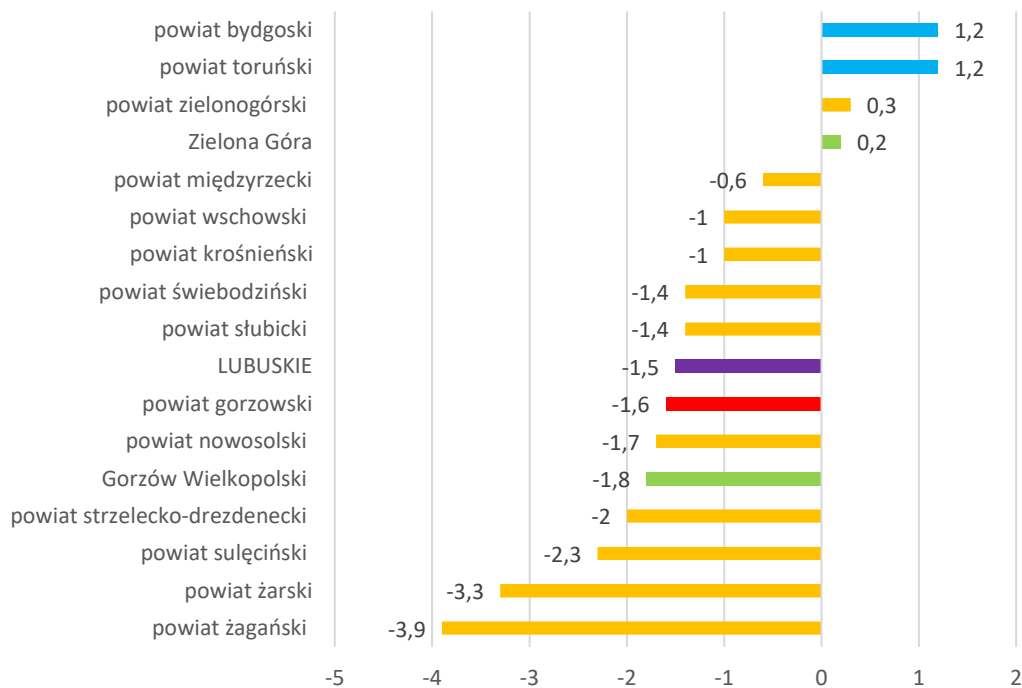


Wykres 87. Zgony na 1000 ludności



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 88. Przyrost naturalny na 1000 ludności

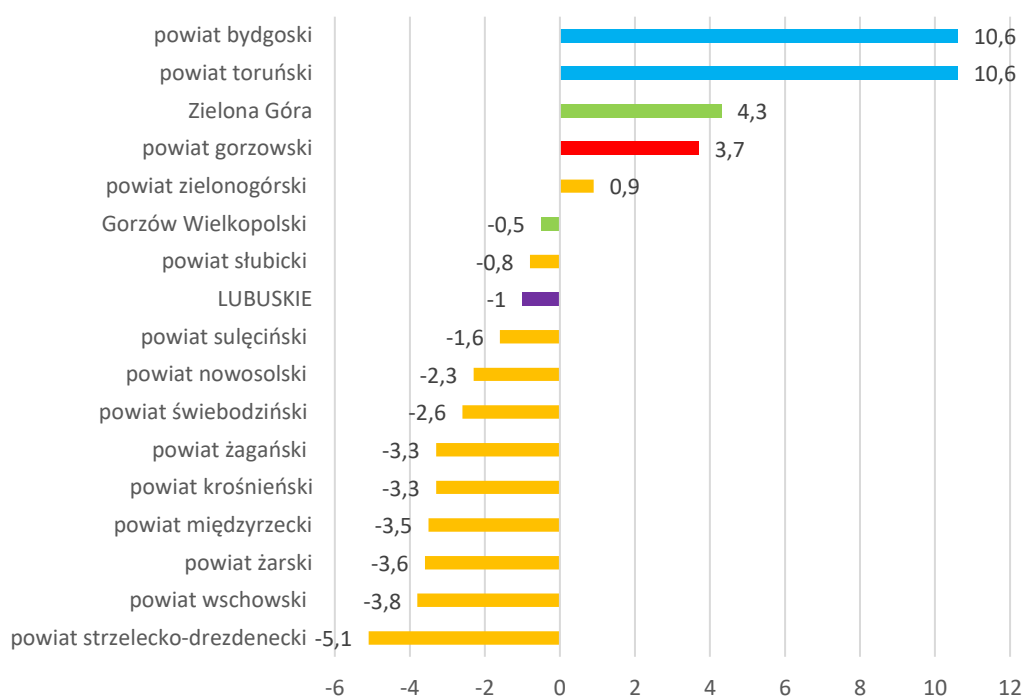


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego



Poddając analizie liczbę ludności poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego można zauważyć, że powiat gorzowski plasuje się prawie dokładnie pośrodku stawki ze swoimi 71549 mieszkańcami. Jak wiadomo z poprzednich analiz liczba ludności jest dość stabilna. Największe pod tym względem są miasta na prawa powiatu Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski, odpowiednio 140297 oraz 123921 mieszkańców, najmniejszy, powiat sulęciński (35297). Pod względem ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym powiat gorzowski wypada najlepiej, tzn. odsetek wspomnianej ludności jest najmniejszy (58,5%). Najgorsze wskazania są w przypadku Zielonej Góry (69,2%) i Gorzowa Wielkopolskiego (70%). Najwięcej urodzeń żywych na 1000 ludności jest w powiecie toruńskim oraz Zielonej Górze, odpowiednio 10,3 oraz 10, w powiecie gorzowskim jest 9, najmniej w powiecie żagańskim (8,4). W odniesieniu do zgonów na 1000 ludności, najmniejszą ich liczbę odnotowano w powiecie bydgoskim (8,4) oraz toruńskim (9,1), największą w powiecie żagańskim (12,3), powiat gorzowski jest pośrodku analizowanych samorządów z wartością 10,5. W konsekwencji najwyższy przyrost naturalny jest w powiatach bydgoskim oraz toruńskim, najmniejszy w żarskim i żagańskim, w powiecie gorzowskim jest ujemny i wynosi -1,6 na 1000 mieszkańców.

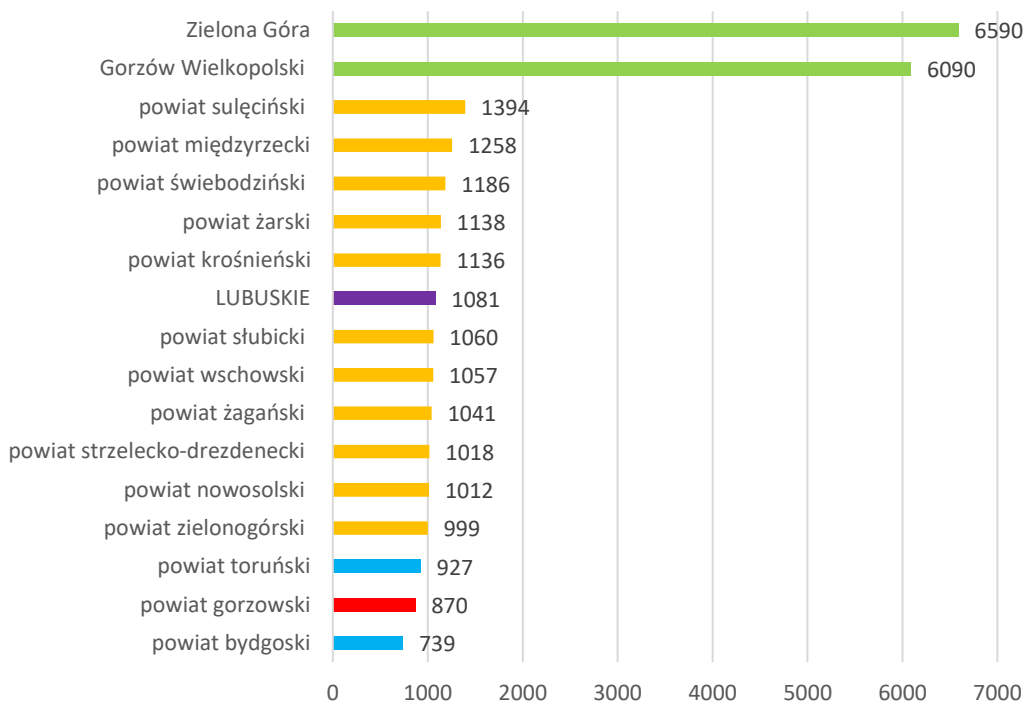
Wykres 89. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych na pobyt stały na 1000 ludności



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

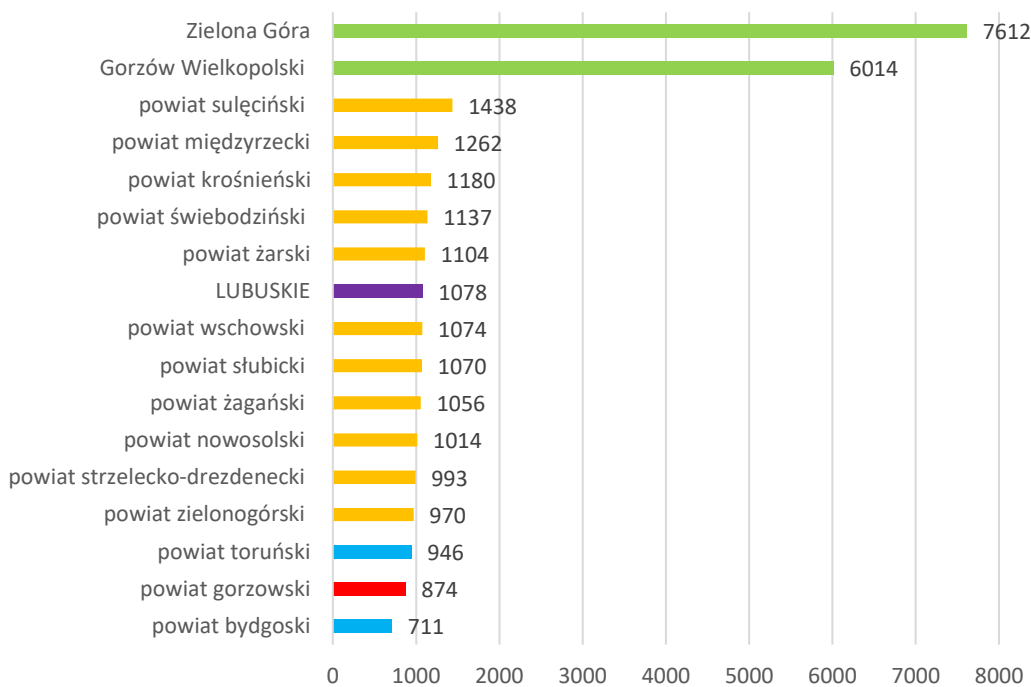


Wykres 90. Dochody ogółem budżetu powiatu na 1 mieszkańca w złotych



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 91. Wydatki ogółem budżetu powiatu na 1 mieszkańca ogółem

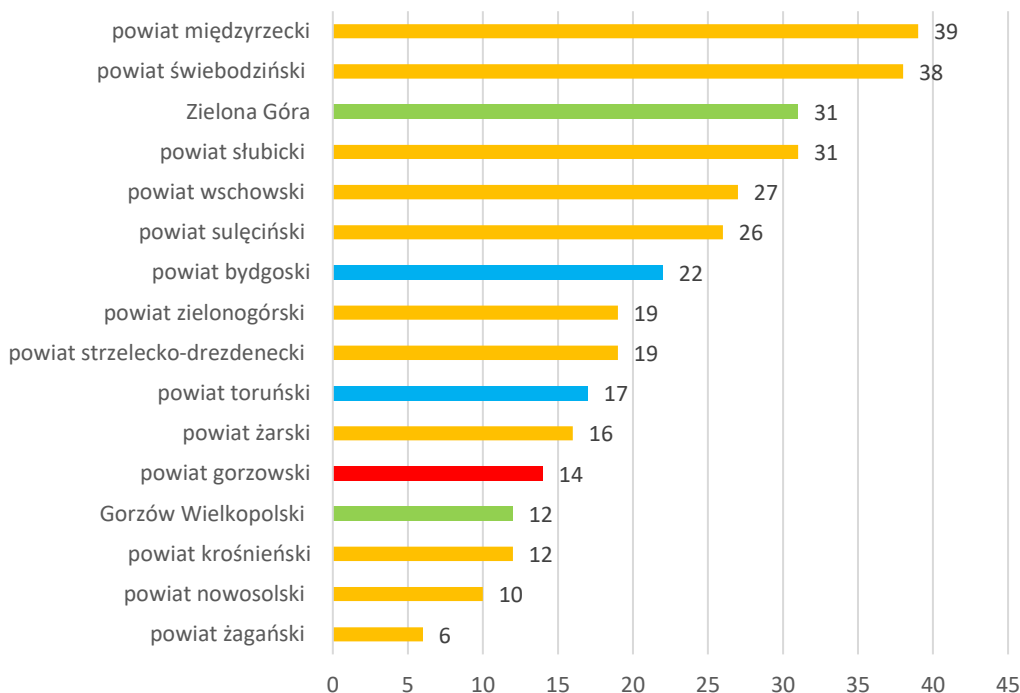


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego



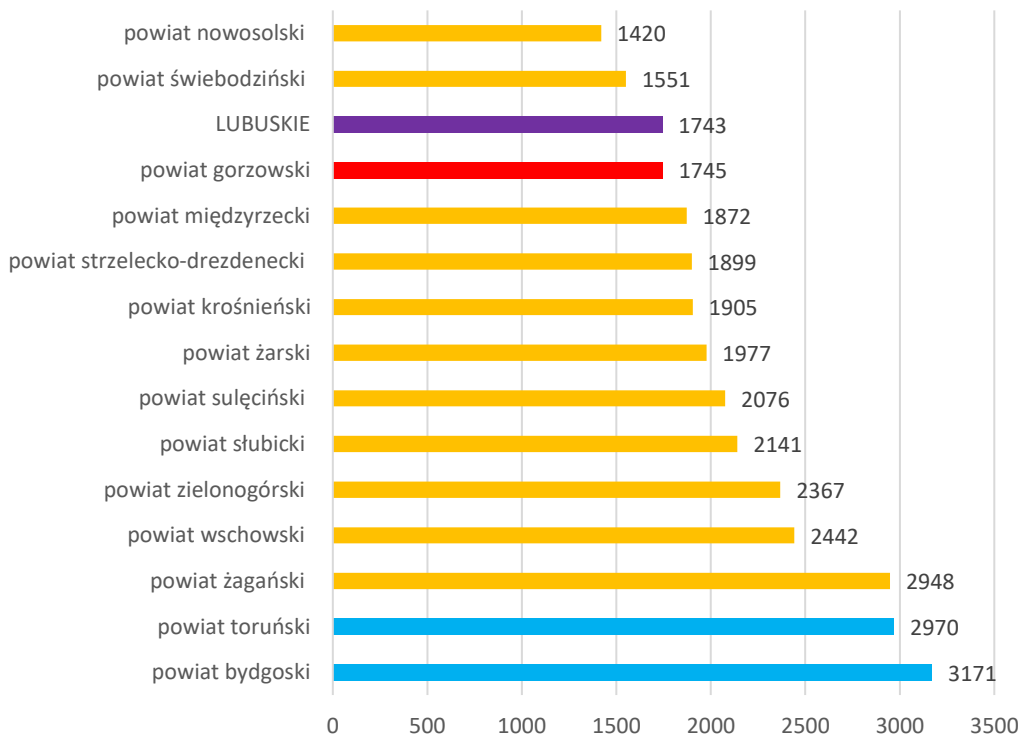


Wykres 92. Turystyczne obiekty noclegowe (obiekty posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych)



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 93. Liczba ludności na 1 przychodnię



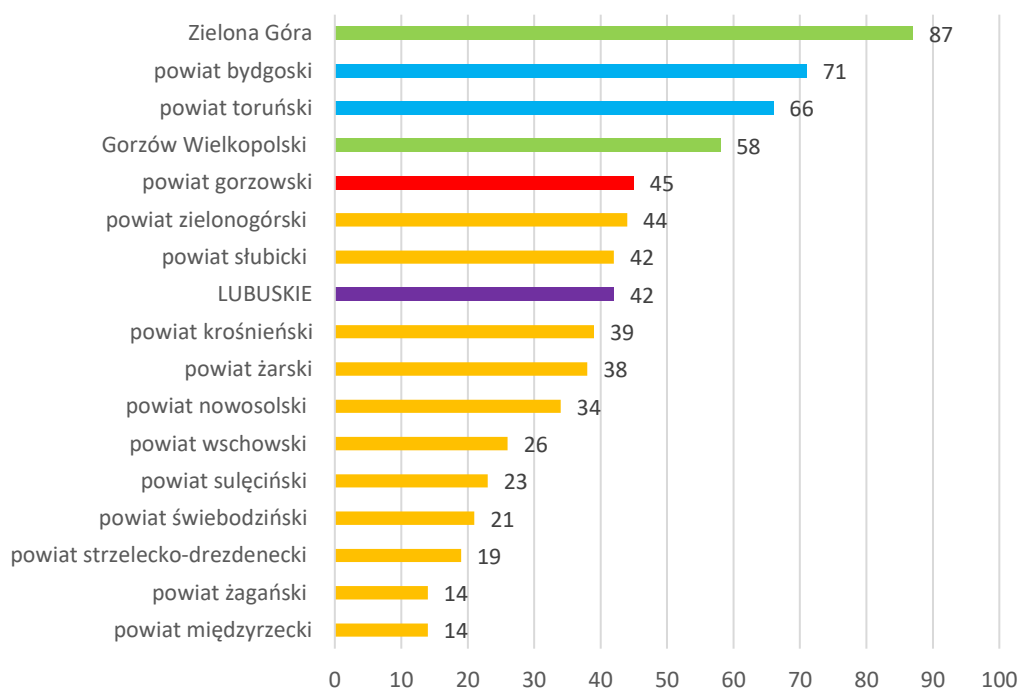
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego



Powiat gorzowski korzystnie wypada pod względem salda migracji ogółem, z wartością 3,7 na 1000 mieszkańców znajduje się w czołówce analizowanych samorządów. Lepiej sytuacja wygląda tylko w Zielonej Górze (4,3), powiatach bydgoskim i toruńskim (po 10,6). Najgorzej pod tym względem jest w powiecie strzelecko-drezdeneckim (-5,1).

W odniesieniu do dochodów budżetu powiatu na mieszkańca poza konkurencją są miasta na prawach powiatu (Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski). Powiat Gorzowski (870 PLN) zamyka zestawienie razem z powiatem bydgoskim (739 PLN). Z uwagi na relatywne zbilansowanie samorządowych budżetów (wydatki do dochodów), sytuacja w przypadku wydatków na mieszkańca wygląda analogicznie, w powiecie gorzowskim wyniosły one 874 PLN. Analizując ilość turystycznych obiektów noclegowych powiat gorzowski nie wypada dobrze w niniejszym zestawieniu. Z liczbą 14 obiektów plasuje się pod koniec stawki. Wyraźnie gorzej jest natomiast w powiecie żagańskim (6 obiektów). Na czele rankingu są powiaty międzyrzecki i świebodziński, odpowiednio 39 i 38 obiektów noclegowych. Najmniej korzystnie pod względem liczby ludności na jedną przychodnię wypadają powiaty bydgoski (3171) oraz toruński (2970), najkorzystniej powiat nowosolski (1420). Powiat gorzowski wypadł dobrze, z wartością 1745 jest w ścisłej czołówce.

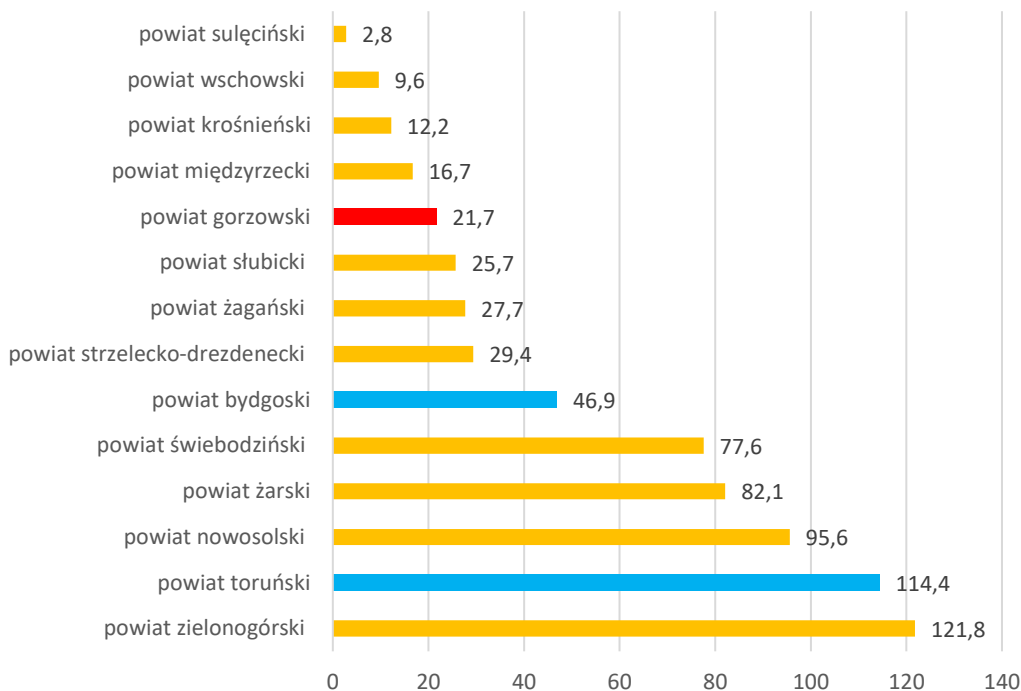
Wykres 94. Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

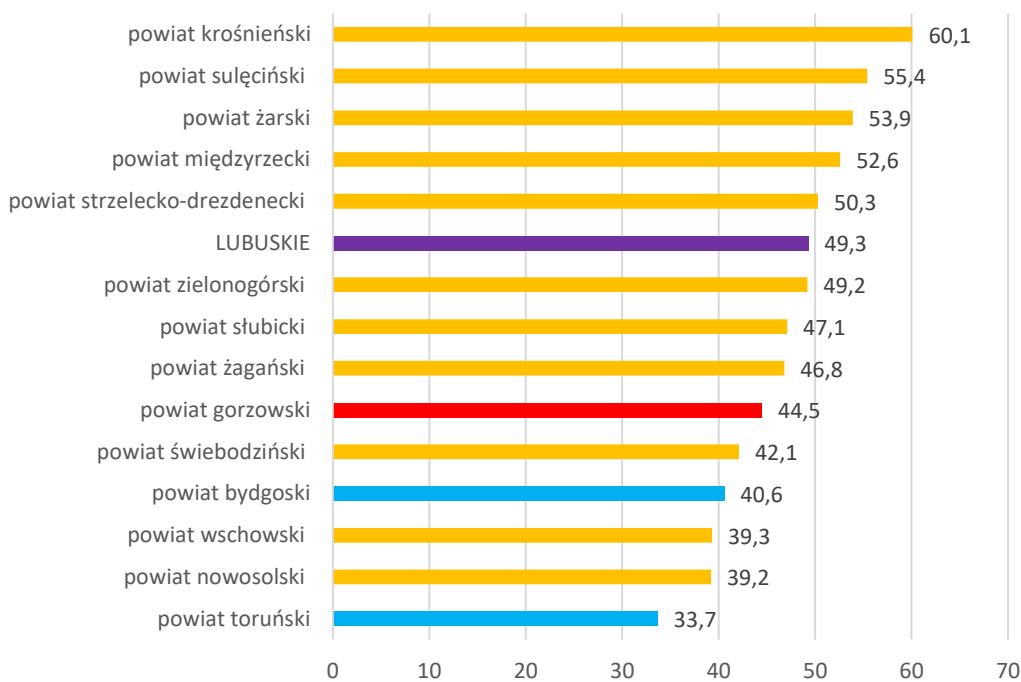


Wykres 95. Odpady wytworzone w ciągu roku w tys. t (z wyłączeniem odpadów komunalnych)



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

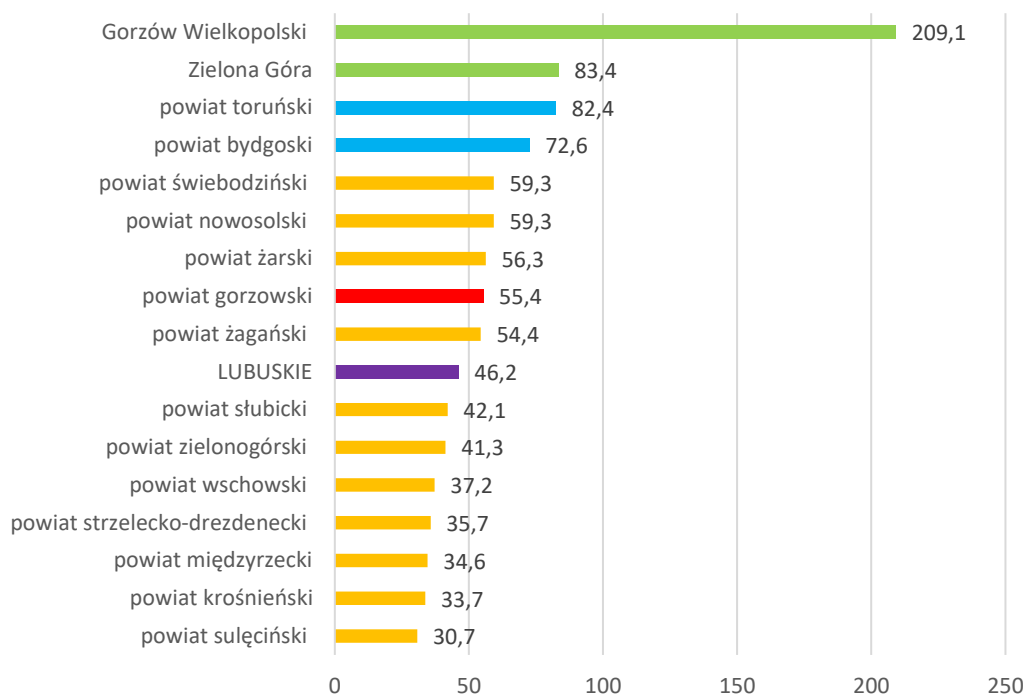
Wykres 96. Lesistość w %



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego



Wykres 97. Drogi publiczne o twardej nawierzchni (powiatowe i gminne) na 100 km<sup>2</sup> w km

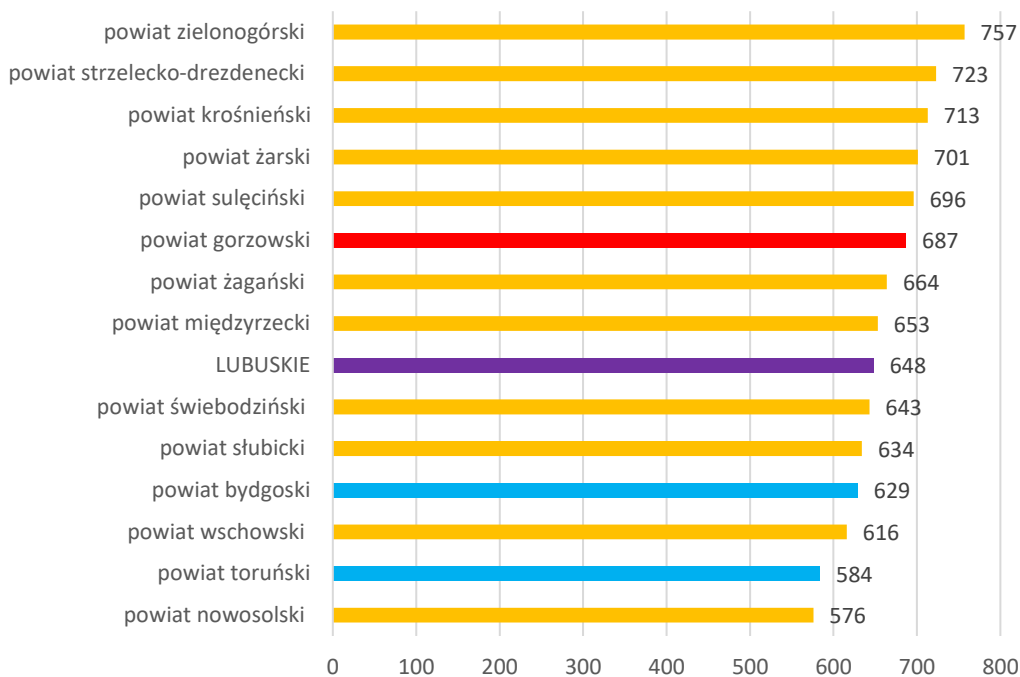


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Najwięcej mieszkań, w relacji do liczby mieszkańców, oddano do użytkowania w Zielonej Górze, następnie w powiecie bydgoskim oraz toruńskim. Najmniej w powiatach żagańskim i międzyrzeckim. Powiat gorzowski ponownie wypadł korzystnie i znalazł się w czołówce zestawienia. Najwięcej odpadów, z wyłączeniem odpadów komunalnych, wytwarzanych jest w ciągu roku w powiecie zielonogórskim oraz toruńskim, najmniej w powiecie wschowskim i sulęcińskim. W powiecie gorzowskim jest ich wytwarzane relatywnie niewiele. Lesistość, czyli wskaźnik dotyczący stopnia pokrycia lasem określonej powierzchni, jest to stosunek procentowy powierzchni porośniętej lasami do całkowitej powierzchni danego obszaru. Wspomniany wskaźnik ma najwyższą wartość w powiatach: krośnieńskim (60,1%), sulęcińskim (55,4%), żarskim (53,9%), najniższą w powiecie toruńskim (33,7%). Powiat gorzowski z odsetkiem na poziomie 44,5 wypadł średnio. Największe zagęszczenie dróg publicznych o twardej nawierzchni (powiatowych i gminnych) odnotowano w Gorzowie Wielkopolskim, który ma w tym względzie dużą przewagę nad pozostałymi samorządami. Najmniejsze zagęszczenie wspomnianych dróg występuje w powiecie krośnieńskim i sulęcińskim. Powiat gorzowski ponownie znalazł się pośrodku zestawienia.

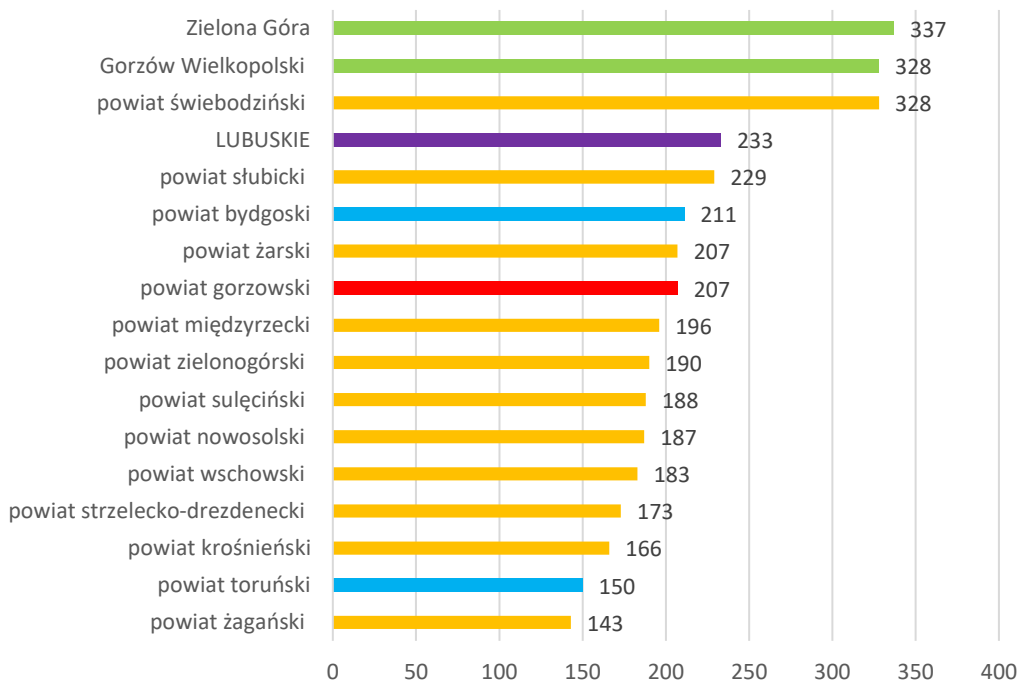


Wykres 98. Samochody osobowe zarejestrowane na 1000 ludności



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

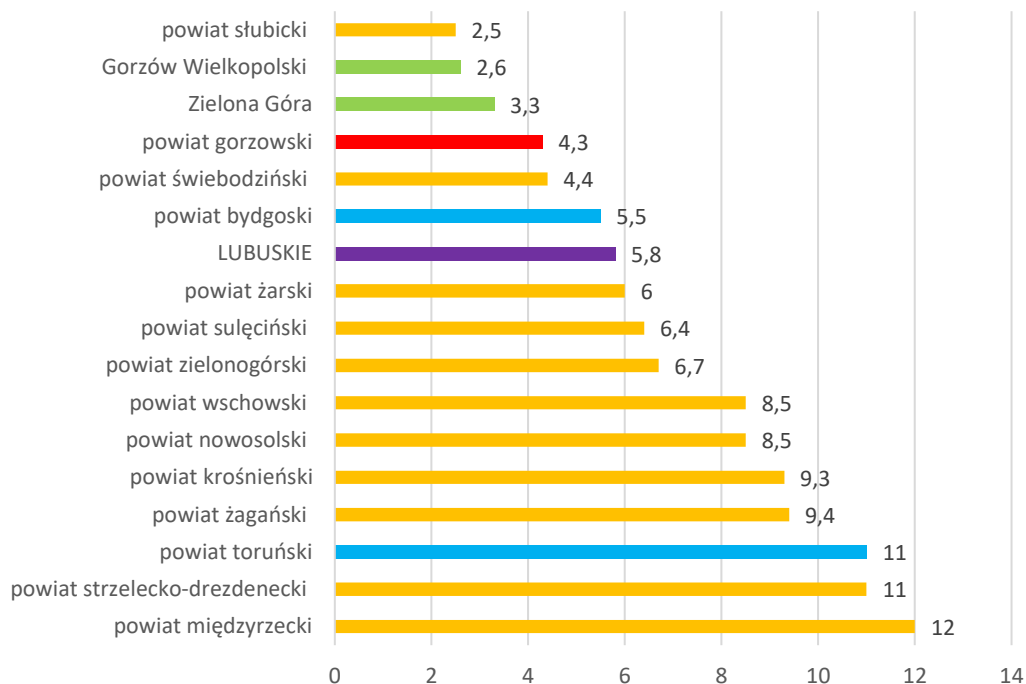
Wykres 99. Pracujący na 1000 ludności (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie)



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

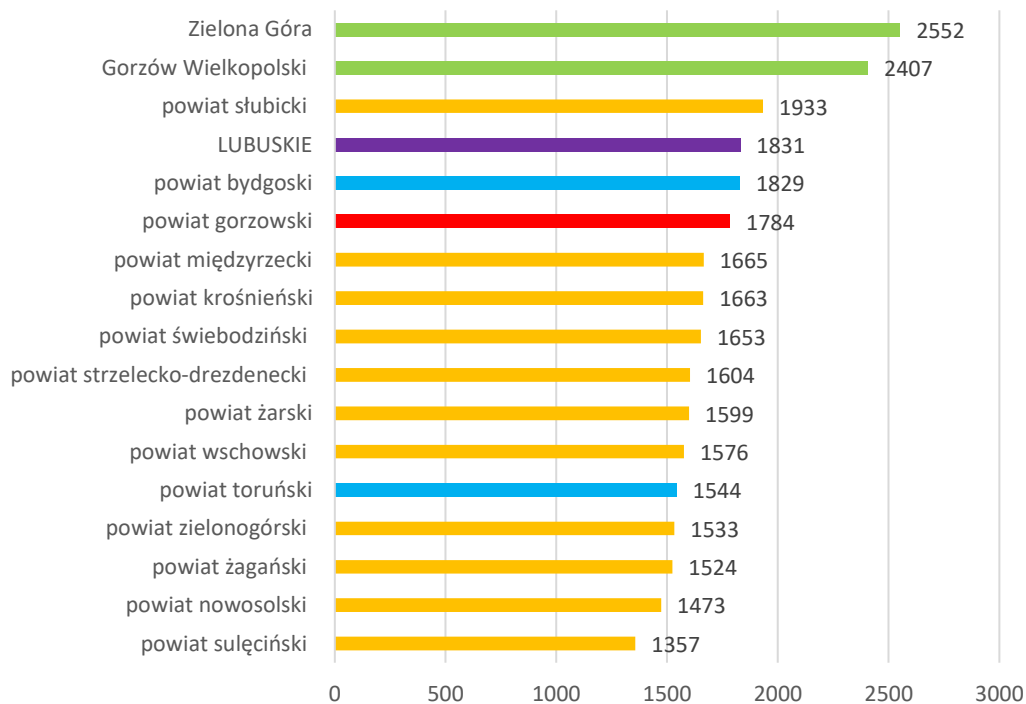


Wykres 100. Stopa bezrobocia rejestrowanego w %



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

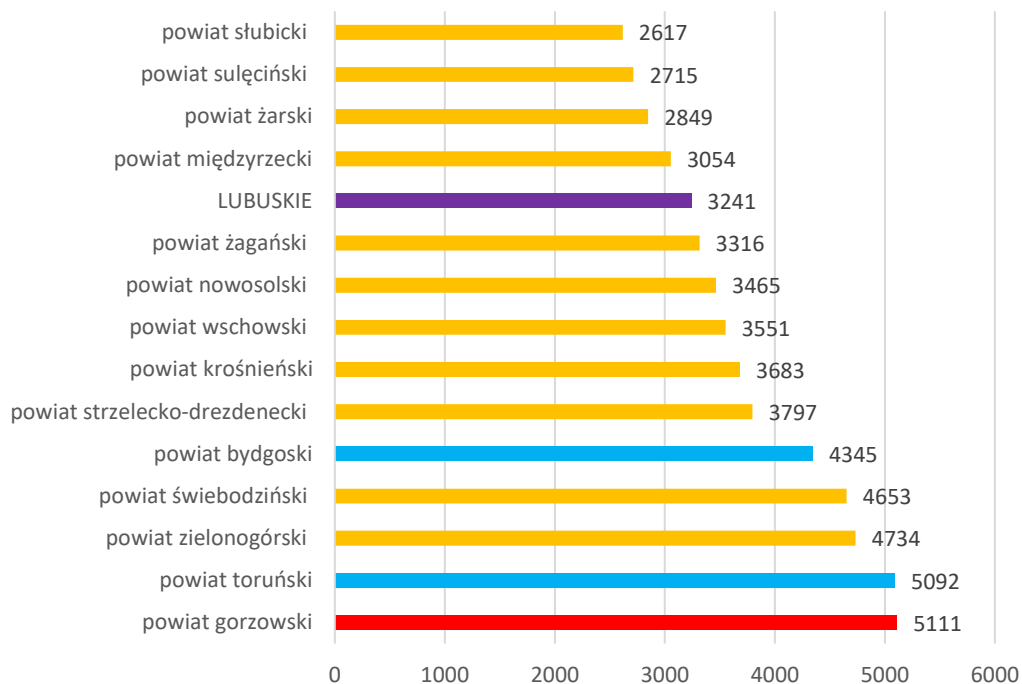
Wykres 101. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

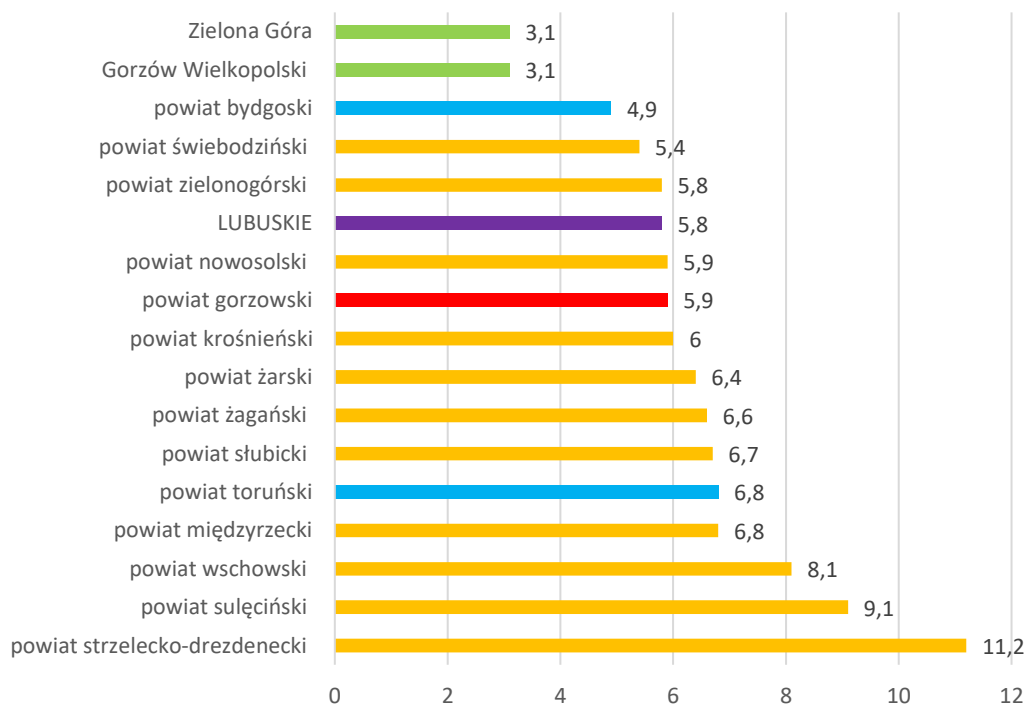


Wykres 102. Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

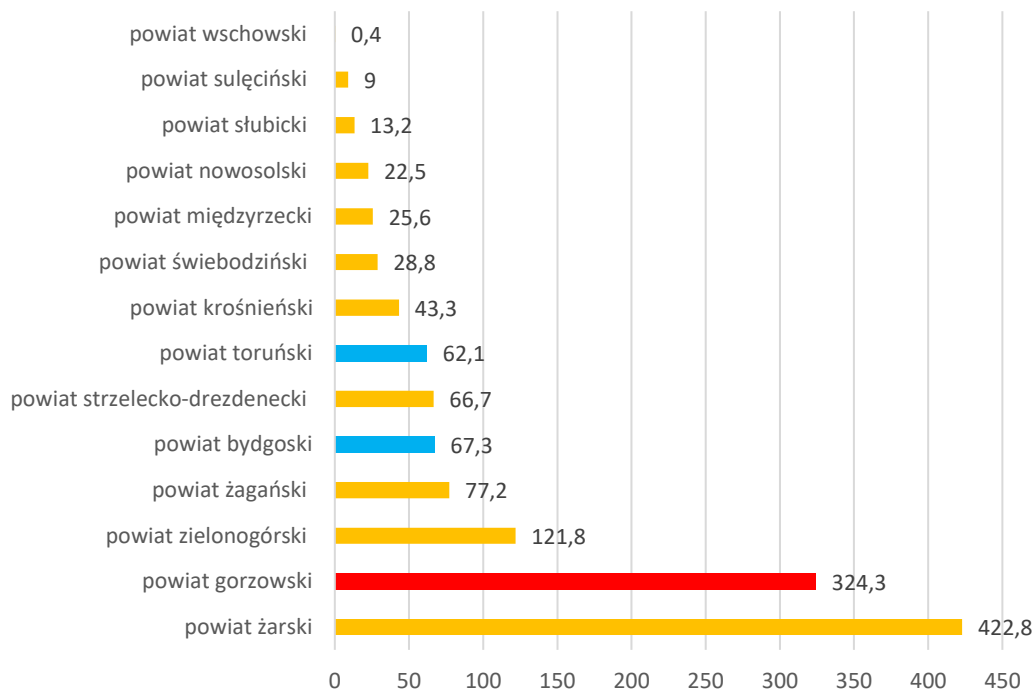
Wykres 103. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego



Wykres 104. Emisja dwutlenku węgla w tys. t



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Poddając analizie liczbę zarejestrowanych samochodów osobowych na 1000 mieszkańców najwięcej pojazdów jest w powiatach: zielonogórskim (757), strzelecko-drezdeneckim (723) oraz krośnieńskim (713), najmniej pojazdów jest w powiecie nowosolskim (576). Powiat gorzowski z liczbą 687 znalazł się w środku zestawienia.

Najwięcej pracujących w relacji do liczby mieszkańców jest w Zielonej Górze, Gorzowie Wielkopolskim oraz w powiecie świebodzińskim, wymienione samorzady znajdują się na bardzo zbliżonym poziomie. Powiat gorzowski ponownie w środku zestawienia, natomiast najmniej pracujących biorąc pod uwagę takie kryterium jest w powiecie żagańskim. Jednym z najważniejszych i najczęściej porównywanych wskaźników ekonomicznych jest stopa bezrobocia rejestrowanego. Wśród analizowanych jednostek samorządu terytorialnego najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: międzyrzeckim (12%), strzelecko-drezdeneckim (11%), toruńskim (11%). Powiat gorzowski (4,3%) wypadł bardzo dobrze, lepiej jest tylko w Zielonej Górze, Gorzowie Wielkopolskim oraz powiecie słubickim. Warto zauważyć, że stopa bezrobocia rejestrowanego w całym województwie lubuskim wyniosła 5,8%.





Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej w relacji do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym zarejestrowanych jest w Zielonej Górze i Gorzowie Wielkopolskim, najmniej w powiecie sulęcińskim. Wynik powiatu gorzowskiego jest korzystny, znalazł się on w ścisłej czołówce zestawienia. Pod względem liczby ludności na jedną aptekę powiat gorzowski (5111) wypadł najgorzej ze wszystkich samorządów wziętych pod uwagę, również dużo gorzej od średniej wojewódzkiej (3241). Najlepiej pod tym względem wypadły powiaty słubicki (2617) i sulęciński (2715). Najwięcej osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w relacji do liczby ludności danej jednostki jest w powiecie strzelecko-drezdeneckim oraz sulęcińskim. Zdecydowanie najmniej w Zielonej Górze i Gorzowie Wielkopolskim, powiat gorzowski ponownie w środku stawki. Śladową emisję dwutlenku węgla odnotowano w powiecie wschowskim, największą w powiatach gorzowskim i żarskim.



### 3. Wybrane atrakcje, produkty turystyczne powiatu gorzowskiego

Produkt turystyczny definiowany jest w literaturze przedmiotu ze stosunkowo dużą różnorodnością. Podyktowane jest to faktem, że mianem produktu turystycznego można określić pojedynczą usługę transportową, noclegową, żywieniową, jak i cały pakiet świadczeń nabywanych przez turystę jako kompleksową usługę. Można więc przyjąć, że produktem turystycznym jest dostępny na rynku pakiet materialnych i niematerialnych składników umożliwiających realizację celów wyjazdu turystycznego. W innym ujęciu za produkt turystyczny uważa się wszystkie dobra i usługi wytworzone i nabywane w związku z wyjazdem poza miejsce stałego zamieszkania przed rozpoczęciem, w trakcie podróży oraz w czasie pobytu poza miejscem zamieszkania. Produkt turystyczny możemy postrzegać również jako zintegrowany układ oczekiwań, wrażeń, korzyści, tworzących unikalną kompozycję trzech wymiarów: wyobrazonego, rzeczywistego i zapamiętanego.

Ponadto podejmując próbę zdefiniowania markowego produktu turystycznego można przyjąć, że jest to produkt turystyczny posiadający unikalne cechy, walory wyróżniające go w konkurencyjnym otoczeniu oraz zaspakajający potrzeby materialne i emocjonalne turystów w stopniu ponadprzeciętnym. Podobnie jak w przypadku samej marki, przy markowym produkcie turystycznym spotykamy się ze sferą odczuć, wrażeń, poczucia wyjątkowości, unikalności, które wymykają się łatwej mierzalności i doprecyzowywaniu. W nawiązaniu do przywołanych definicji poniżej przedstawiono wybrane atrakcje, produkty turystyczne powiatu gorzowskiego:

- Kostrzyn nad Odrą. Ruiny Starego Miasta i Muzeum i Twierdzy. Najnowocześniejsza twierdza XVI wieku, interesujące multimedialne muzeum wewnątrz Fortu Filip. Orowadzanie dla grup przez przewodnika w mundurze z epoki;
- Dąbroszyn. Pałac i park z pawilonem Cecylii, najgrubszym w Polsce okazem miłorzębu japońskiego, pomnikiem bogini Wiktorii, kościołem neogotyckim z mauzoleum marszałka Hansa Adama Schöninga;
- Park Narodowy „Ujście Warty” – ścieżka edukacyjna „Olszynki” wiodąca po drewnianych pomostach do „Domku na Wodzie”. Ostoja ponad 150 gatunków ptaków;



- Trasa Rowerowa Warta – Noteć. Będąca w realizacji trasa rowerowa (82 km) stanowiąca „rdzeń” turystyki rowerowej w powiecie;
- Witnica. Muzeum Browarnictwa i trasa zwiedzania browaru. Po zwiedzaniu degustacja około 28 rodzajów piw, kwasu chlebowego i podpiwka;
- Deszczno. Rezerwat przyrody „Santockie Zakole” z edukacyjną ścieżką przyrodniczą i historyczną. Jedno z unikalnych miejsc gdzie wybitne walory przyrodnicze i krajobrazowe łączą się z historią;
- Witnica. Park Drogowskazów i Słupów Milowych Cywilizacji. Unikalny obszar obiektów i kopii ilustrujący rozwój naszej cywilizacji, historii drogi, przestrzeni fantazji i uśmiechu, ale też refleksji;
- Mościce. Edukacyjny Park Dendrologiczny PTTK, gdzie w przyjaznej formie poznać można 120 gatunków drzew i krzewów z całego świata, skalniak roślin górskich, Domek na Drzewie z noclegami dla 2 osób;
- Park Dinozaurów Nowiny Wielkie. Miejsce gdzie obejrzymy i usłyszymy ponad 50 naturalnej wielkości dinozaurów. Dodatkowo zwiedzić można obszar Epoki Lodowcowej, plac zabaw dla aktywnych, Geo-Muzeum z m.in. 81 kg meteorem;
- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Jezioro Wielkie”. Urocze, owalne jezioro o czystej wodzie otoczone lasami, na brzegu wieża widokowa i źródło wody pitnej;
- Bogdaniec. Muzeum Chata Młyńska – oddział Muzeum Lubuskiego. Wyjątkowa okazja do poznania życia i pracy dawnego młynarza z możliwością własnoręcznego zmielenia ziarna na mąkę w młynkach ręcznych;
- Lubiszyn. Muzeum II Wojny Światowej. Prowadzone z pasją prywatne muzeum posiadające zbiory militarne z okresu II wojny światowej;
- Kiełpin. Dąb szypułkowy o obwodzie około 720 cm i wieku około 600 lat;
- Deszczno. Kościół i miejsce pochowku Feliksa Hobusa pastora w latach 1900-1941, który zasłynął jako archeolog – odkrywca sławnego „Bożka z Deszczna”;
- Santok. Muzeum Grodu Santok. Jedno z najnowocześniejszych muzeów poświęconych średniowieczu w Polsce, formujące w sposób niezwykle atrakcyjny przekaz historyczny.
- Rezerwat przyrody „Zdroiskie Buki”. Unikalny na niżu polskim odcinek niewielkiej rzeki Santocznej meandrującej wśród porośniętych starym lasem bukowym zboczy do 30 metrów wysokości względnej;



- Użytki ekologiczne nad Jeziorem Glinik (Bestii). Niezwykle ciekawe przyrodniczo jezioro o wyjątkowych walorach krajobrazowych posiadające niestrzeżone kąpielisko;
- Kłodawa. Izba Regionalna „Korsakówka”. Niezwykle klimatyczna ekspozycja poświęcona pamięci Włodzimierza Korsaka – legendarnego myśliwego, prekursora ochrony przyrody w Polsce, autora podręczników dla myśliwych i ilustrowanych przez siebie książek o lesie dla dzieci;
- Mosina. Kościół ryglowy i ponad 500-letni Dąb Jana Kostrzyńskiego;
- Jezioro Marwicko. Piękne jezioro o czystej wodzie, posiadające zagospodarowaną plażę z pomostem i zapleczem;
- Barlinecko – Gorzowski Park Krajobrazowy. Rozległy (24 000 ha) obszar głównie lasów mieszanych dębowo-bukowo-sosnowych, wzbogaconych przez liczne malownicze jeziora i niewielkie rzeki;
- Marvice, Wojcieszyce, Lubno – urokliwe wiejskie kościółki w stylu romańskim;
- Chwałowice. Wybudowany na terpie malowniczy ponad 200-letni kościółek ryglowy;
- Lipki Wielkie. Zabudowania mieszkalne i kolejowe w stylu modernistycznym;
- Rezerwat „Morenowy Las”. Pagórkowaty obszar leśny na krawędzi Wysoczyzny Gorzowskiej z głównie dębowo-bukowym drzewostanem stanowiący dzięki wieży widokowej znakomity punkt panoramiczny na dolinę Warty.



## 4. Analiza PESTEL

Analiza PESTEL jest pomocnym narzędziem przy podejmowaniu strategicznych decyzji dotyczących funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego (miasta, powiatu) lub innego podmiotu (przedsiębiorstwa, organizacji pozarządowej). Dotyczy czynników zewnętrznych, makrootoczenia organizacji. Przy wykorzystaniu analizy PESTEL mamy możliwość całościowego spojrzenia na środowisko, w którym funkcjonuje powiat. Znajomość tego środowiska pozwala unikać zagrożeń oraz wykorzystywać pojawiające się szanse.

Makrootoczenie badamy w podziale na czynniki polityczne (P), ekonomiczne (E), społeczno-kulturowe (S), technologiczne (T), środowiskowe (E), prawne (L). W dalszej kolejności oceniamy oddziaływanie poszczególnych czynników na rozwój powiatu, w skali: 1 (niskie), 2 (średnie), 3 (wysokie). Ostatnim etapem jest określenie przewidywanego kierunku zmiany siły oddziaływania czynnika w przyszłości (wzrastająca  $\uparrow$ , bez zmian  $\rightarrow$ , malejąca  $\downarrow$ ) w perspektywie do roku 2027. Analiza PESTEL odnosząca się do Powiatu Gorzowskiego dostarcza zestawienie czynników zewnętrznych, które wpływają na rozwój i funkcjonowanie powiatu. W procesie przygotowania analizy wykorzystano informacje zawarte w diagnozie społeczno-ekonomicznej oraz informacje uzyskane podczas warsztatów strategicznych oraz spotkań konsultacyjnych.

Tabela 1. Analiza PESTEL Powiatu Gorzowskiego

Czynniki polityczne (Political)	Siła oddziaływania na rozwój powiatu (3-wysoka, 2-średnia, 1-niska)	Przewidywany kierunek zmiany siły oddziaływania
• Dystrybucja funduszy europejskich	3	$\uparrow$
• Efektywne zarządzanie kryzysowe (pandemie)	3	$\rightarrow$
• Nowoczesne planowanie rozwoju lokalnego	2	$\uparrow$
• Stabilność polityczna	2	$\rightarrow$
• Frekwencja wyborcza	2	$\rightarrow$
• Poziom korupcji	2	$\rightarrow$
• Poziom decentralizacji samorządów	3	$\rightarrow$
• Wolność słowa	2	$\rightarrow$
• Wzrost znaczenia mniejszych ośrodków miejskich	3	$\uparrow$
• Konsensu władz lokalnych i regionalnych	2	$\uparrow$
• Efektywność administracji publicznej	3	$\rightarrow$
• Efektywność partnerstwa publiczno-prywatnego	1	$\uparrow$
• Współpraca międzynarodowa	2	$\uparrow$
<b>Czynniki ekonomiczne (Economic)</b>	<b>Siła oddziaływania</b>	<b>Przewidywany</b>



	na rozwój powiatu (3-wysoka, 2- średnia, 1-niska)	kierunek zmiany oddziaływania
• Poziom wzrostu gospodarczego	3	→
• Poziom dochodu rozporządzalnego	3	→
• Poziom długu publicznego	2	↓
• Stopy procentowe	2	→
• Stopa inflacji	3	→
• Wysokość wynagrodzeń	3	→
• Stopa bezrobocia	2	→
• Procesy globalizacyjne	1	↑
• Poziom bezpośrednich inwestycji zagranicznych	2	↑
• Lokalizacja geograficzna	3	→
• Rozwój rolnictwa	2	→
• Rozwój turystyki	2	↑
• Stan gospodarki krajowej	2	↑
• Poziom ogólnych dochodów	2	→
• Dystrybucja wsparcia socjalnego	2	↓
• Konkurencja ze strony innych gmin, powiatów	2	↑
• Efektywność krajowej polityki gospodarczej	2	→
• Poziom opodatkowania	3	→
• Koszty pracy	3	↓
• Kursy walut	2	→
• Współpraca gospodarcza z Niemcami	2	→
• Stabilność sektora bankowego	1	→
• Koszty kredytów	2	→
• Atrakcyjność inwestycyjna	2	↑
<b>Czynniki społeczno-kulturowe (Social)</b>	<b>Siła oddziaływania na rozwój powiatu (3-wysoka, 2- średnia, 1-niska)</b>	<b>Przewidywany kierunek zmiany oddziaływania</b>
• Zasoby kapitału kreatywnego	3	↑
• Poziom tożsamości lokalnej	2	↓
• Poziom aktywności społecznej	2	↑
• Moda na zdrowy styl życia	3	→
• Rozwarstwienie społeczne	3	→
• Włączenie społeczne	2	↑
• VUCA (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity)	2	↑
• Równouprawnienie społeczne	2	↓
• Sposoby spędzania czasu wolnego	3	→
• Mobilność pracownicza	2	→
• Emigracja wykwalifikowanych pracowników	3	↓
• Emigracja niewykwalifikowanych pracowników	2	↓
• Procesy suburbanizacji	2	↑
• Poziom ludzkich aspiracji	2	↑
• Funkcjonowanie organizacji pozarządowych	2	↑
• Rozwój organizacji pozarządowych	2	↑
• Etyka w biznesie	1	↑
• Liczba ślubów	2	→
• Liczba rozwodów	2	→
• Wpływ mediów	1	↑
• Wskaźnik dzietności	3	→
• Wskaźnik śmiertelności	3	→



• Przewidywana długość życia	3	→
• Poziom edukacji ogółem	3	↑
• Starzenie się społeczeństwa	3	↑
• Organizacja imprez lokalnych	1	↑
• Przemiany społeczno-kulturowe	2	↑
• Preferencje zakupowe konsumentów	2	→
• Dostęp do opieki medycznej	3	→
• Poziom bezpieczeństwa publicznego ogółem	2	→
• Poziom przestępczości	2	→
<b>Czynniki technologiczne (Technological)</b>	<b>Siła oddziaływania na rozwój powiatu (3-wysoka, 2-średnia, 1-niska)</b>	<b>Przewidywany kierunek zmiany oddziaływania</b>
• Rozwój pracy zdalnej	3	↓
• Elektromobilność	2	↑
• Adaptacyjność przedsiębiorstw do nowych warunków	2	↑
• Rozwój przemysłu 4.0	2	↑
• Rozwój startupów	2	↑
• Rozwój innowacji	1	↑
• Rozwój Internetu	2	→
• Cykl życia nowoczesnych produktów	1	↑
• Nakłady na badania i rozwój	2	↑
• Szybkość przemian technologicznych	2	→
• Poziom automatyzacji	2	→
• Rozwój mediów społecznościowych	3	↓
• Rozwój infrastruktury technicznej	3	→
• Dostęp do nowoczesnych technologii	2	↑
• Rozwój inteligentnych specjalizacji	1	↑
<b>Czynniki środowiskowe (Environmental)</b>	<b>Siła oddziaływania na rozwój powiatu (3-wysoka, 2-średnia, 1-niska)</b>	<b>Przewidywany kierunek zmiany oddziaływania</b>
• Ograniczanie niskiej emisji	3	→
• Rozwój OZE	3	→
• Edukacja ekologiczna	2	↑
• Zmiany klimatu	2	↑
• Poziom świadomości ekologicznej	2	→
• Ograniczona ilość zasobów naturalnych	2	→
• Klęski żywiołowe	2	→
• Zanieczyszczenie wody i powietrza	2	→
• Rozwój terenów zielonych	2	→
• Zapotrzebowanie na żywność ekologiczną	2	↑
• Recycling	2	↑
• Poziom hałasu komunikacyjnego	1	↑
<b>Czynniki prawne (Legal)</b>	<b>Siła oddziaływania na rozwój powiatu (3-wysoka, 2-średnia, 1-niska)</b>	<b>Przewidywany kierunek zmiany oddziaływania</b>
• Regulacje w zakresie środowiska naturalnego	2	↑
• Utrzymanie unijnych dotacji	3	→
• Swoboda działalności gospodarczej	2	→
• Prawo podatkowe	3	→
• Prawo pracy	2	↑



• Taryfy i ograniczenia handlowe	2	→
• Prawo zamówień publicznych	2	→
• Ochrona danych osobowych	1	↑
• Ochrona konsumentów	2	↑
• Ochrona własności intelektualnej	1	↑

Źródło: opracowanie własne

Analizując wyniki przeprowadzonej analizy można zauważyć, że w grupie czynników politycznych dla powiatu gorzowskiego istotne będzie efektywne wykorzystanie dostępnych, zewnętrznych środków finansowych, ze szczególnym uwzględnieniem funduszy europejskich, w tym środków na projekty wsparcia rozwoju sfery społecznej. Ponadto, na bazie dotychczasowych pandemicznych doświadczeń, liczyć się będzie jeszcze bardziej efektywne zarządzanie kryzysowe, elastycznie reagujące na zmiany w otoczeniu powiatu. Zachowany poziom decentralizacji samorządów pozwoli natomiast dobrze zarządzać lokalną przestrzenią, znając specyfikę powiatu. Prognozowany jest wzrost znaczenia mniejszych ośrodków miejskich co jest istotne dla powiatu gorzowskiego, ludzie będą coraz częściej poszukiwali odpoczynku od zgiełku dużych miast, przy jednoczesnym zachowaniu szans zawodowych oraz możliwości obcowania z przyrodą. Nie bez znaczenia jest także zjawisko suburbanizacji w odniesieniu do Gorzowa Wielkopolskiego. Efektywność administracji publicznej (samorządowej) jest z kolei oczekiwana ze strony mieszkańców, inwestorów, turystów, nowych rezydentów. Odpowiedzią na te oczekiwania będzie wysoki poziom zarządzania publicznego.

Wśród czynników ekonomicznych zawsze ważny będzie ogólny poziom wzrostu gospodarczego w skali krajowej, mierzony PKB per capita. Można przyjąć, że po okresie pandemii nastąpią lata ożywienia gospodarczego, które trzeba w powiecie wykorzystać. Wzrost poziomu dochodu rozporządzalnego jest ważny, ponieważ będzie świadczył o wzroście zamożności społeczności. Podobnie sprawa wygląda z ogólnym wzrostem wysokości wynagrodzeń, choć nie jest on tożsamy ze wspomnianym dochodem rozporządzalnym. Z drugiej strony inflacja ma wpływ na wartość pieniądza, dlatego optymalnie jej wysokość nie powinna przekraczać celu inflacyjnego Rady Polityki Pieniężnej (2,5% z możliwością odchylenia do 1 punktu procentowego w górę lub w dół). Na atrakcyjność inwestycyjną wpływa lokalizacja geograficzna, która akurat w przypadku powiatu gorzowskiego jest stosunkowo korzystna. Poziom opodatkowania i koszty pracy





wpływają m.in. na rentowność przedsiębiorstw, są istotne natomiast powiat nie ma na nie większego oddziaływania.

W ramach analizy czynników społeczno-kulturowych należy podkreślić, że dostępność zasobów kapitału kreatywnego jest bardzo ważna dla rozwoju powiatu. Przykładowo, to nowi rezydenci, kreatywne jednostki mogą przyczyniać się do poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej. Pozytywnym trendem, który można zaobserwować w ostatnich latach jest moda na zdrowy styl życia, powiat gorzowski ze swoimi walorami jest miejscem, w którym taki styl można prowadzić. Analogicznie sytuacja wygląda w przypadku sposobów spędzania czasu wolnego. Ogólny poziom rozwarstwienia społecznego jest z kolei zjawiskiem niekorzystnym, któremu należy przeciwdziałać na wszystkich szczeblach podziału terytorialnego. Kolejnym niekorzystnym czynnikiem jest emigracja wykwalifikowanych pracowników. Remedium na to zjawisko jest poprawa sytuacji gospodarczej w kraju, województwie i powiecie. Wskaźniki dzietności i śmiertelności są zawsze ważne, powinny być monitorowane, przy jednak znacząco ograniczonym wpływie lokalnym na ich kształtowanie. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku prognozowanej długości życia, która akurat wzrastała w ujęciu ogólnokrajowym przez wiele ostatnich lat. Poziom edukacji jest jednym z najważniejszych czynników, również w interesie powiatu gorzowskiego jest jak najwyższy poziom edukacji w ujęciu ogólnokrajowym. Starzenie się społeczeństwa i dostęp do opieki medycznej to kolejne czynniki z grupy tych najistotniejszych, które będą silnie oddziaływać na sytuację w powiecie gorzowskim.

W grupie czynników technologicznych w kontekście rozwoju powiatu gorzowskiego wyróżniono rozwój pracy zdalnej. Nawet jeśli po okresie pandemii wrócimy w znacznym stopniu do starych nawyków, praca zdalna pozostanie z nami w szerszym zakresie na dłużej, a być może na zawsze. Dla powiatu gorzowskiego są to raczej pozytywne prognozy, pod warunkiem utrzymania posiadanych zasobów ludzkich, korzystnego salda migracji. Wśród pozostałych czynników warto zwrócić uwagę na wzrost znaczenia mediów społecznościowych oraz rozwój infrastruktury technicznej, w tym lepszy dostęp do Internetu przewodowego i bezprzewodowego.

Czynniki środowiskowe to przede wszystkim ograniczenie niskiej emisji. Jeśli mamy realnie patrzeć na implementację koncepcji zrównoważonego rozwoju, ograniczenie wspomnianej emisji jest koniecznością i jedną z największych krajowych bolączek



## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

w kontekście czystego środowiska naturalnego. Powiązane z tym czynnikiem są Odnawialne Źródła Energii (OZE), w kolejnych latach spodziewać się można ich szerszego wykorzystania. W ostatniej analizowanej grupie czynników prawnych za najważniejsze dla powiatu gorzowskiego wskazano utrzymanie unijnych dotacji oraz prawo podatkowe, a właściwie jego stabilność i przewidywalność. W odniesieniu do funduszy europejskich w nowym okresie programowania można przyjąć, że dotacje zostaną utrzymane, a ilość środków do pozyskania będzie znacząca.



## 5. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych metod wykorzystywanych w obszarze zarządzania strategicznego służących do analizy wewnętrznej sytuacji organizacji (przedsiębiorstwa, gminy, powiatu, organizacji pozarządowej, itd.) oraz jej otoczenia w celu optymalizacji strategii zarządzania lub tworzenia efektywnego planu strategicznego. Nazwa SWOT to akronim angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia). Metoda ma charakter ekspercki, opiera się na wiedzy i doświadczeniu osób tworzących analizę. Analizę można stosować dla całej organizacji, lub poszczególnych sfer jego funkcjonowania, np. promocja, marketing, finanse, produkcja. Może być również stosowana równocześnie z innymi metodami, tj. analizę PESTEL, analizą scenariuszy, analizą drzew problemów, analiza pięciu sił Portera, itp. Poszczególne etapy analizy mogą obejmować: określenie celu i przedmiotu analizy, wyjaśnienie wszystkim zainteresowanym stronom zasadności podejmowanych działań; nakreślenie procedury analizy osobom ją współtworzącym; opracowanie indywidualnych list wszystkich czynników obejmujących słabe strony, mocne strony, szanse i zagrożenia; scalenie list indywidualnych, wykreślenie mniej istotnych czynników, opracowanie wspólnej macierzy SWOT; dyskusja grupowa nad otrzymanymi wynikami, przedstawienie zdywersyfikowanych punktów widzenia; formułowanie planów na przyszłość, celów strategicznych do realizacji.

Tabela 2. Analiza SWOT Powiatu Gorzowskiego

Czynniki wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"><li>• Korzystne położenie geograficzne (przejście graniczne) (5)</li><li>• Korzystne saldo migracji (4)</li><li>• Wyróżniająca atrakcyjność przyrodnicza, m.in. Park Narodowy, Parki Krajobrazowe, rezerwaty (4)</li><li>• Liczne obiekty zabytkowe (3)</li><li>• Dobrze wykształcona sieć żeglownych dróg wodnych (2)</li><li>• Dywersyfikacja kulturowa, mniejszości narodowe i etniczne, tj. Ukraińcy, Łemkowie, Tatarzy, Romowie (2)</li><li>• Relatywnie czyste środowisko naturalne (4)</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Braki w zakresie infrastruktury technicznej (5)</li><li>• Ograniczona atrakcyjność lokalnego rynku pracy (4)</li><li>• Braki w zakresie odpowiedniej infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla realizacji funkcji turystycznych (3)</li><li>• Ograniczony dostęp do usług medycznych świadczonych na wysokim poziomie (4)</li><li>• Ograniczona świadomość konsumentka mieszkańców powiatu (1)</li><li>• Spadająca liczba uczniów w szkołach (2)</li><li>• Występujące bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej (3)</li></ul>



<ul style="list-style-type: none"><li>• Wysoki poziom tożsamości lokalnej (3)</li><li>• Efektywność w pozyskiwaniu środków europejskich (4)</li><li>• Relatywnie niska stopa bezrobocia (4)</li><li>• Korzystna relacja udziału ludności w wieku produkcyjnym do liczby ludności ogółem (3)</li><li>• Stosunkowo korzystna wartość wskaźnika przedsiębiorczości (4)</li><li>• Spadająca liczba osób korzystających z pomocy społecznej (3)</li><li>• Spadająca liczba przestępstw (3)</li><li>• Działalność organizacji pozarządowych (3)</li><li>• Wzrastająca liczba wypożyczeń w bibliotekach (2)</li><li>• Rozwinięta współpraca z partnerami niemieckimi w zakresie wspólnych projektów dotyczących rozwoju infrastruktury powiatu (3)</li><li>• Rozwijające się strefy przemysłowe oraz napływ nowych technologii, w tym farmy fotowoltaiczne (3)</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Brak dywersyfikacji gospodarczej (2)</li><li>• Niewystarczająca liczba przedsiębiorstw (2)</li><li>• Niedostateczne inwestycje zagraniczne i krajowe (3)</li><li>• Wysoka emisja dwutlenku węgla (3)</li><li>• Relatywnie niski odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej i kanalizacyjnej (4)</li><li>• Relatywnie niskie dochody oraz wydatki z budżetu powiatu na mieszkańca (3)</li><li>• Niewystarczające wykorzystanie OZE (3)</li><li>• Niski stopień wykorzystania miejsc noclegowych w powiecie (2)</li></ul>
<b>Czynniki zewnętrzne</b>	
<b>Szanse</b>	<b>Zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"><li>• Możliwość pozyskania dotacji z funduszy europejskich (5)</li><li>• Poprawiające się saldo migracji w regionie (4)</li><li>• Poprawa jakości kształcenia, zgodnego z zapotrzebowaniem rynku pracy (3)</li><li>• Poprawa dostępności do usług medycznych oraz poprawa ich jakości (3)</li><li>• Wzrost znaczenia markowych produktów turystycznych (3)</li><li>• Rozwój współpracy międzynarodowej (4)</li><li>• Wzrastający ogólny poziom wynagrodzeń (5)</li><li>• Wzrost znaczenia kultury i sportu w rozwoju lokalnym (3)</li><li>• Potencjał wymiany międzynarodowej w wymiarze społecznym (2)</li><li>• Wzrost świadomości konsumenckiej (2)</li><li>• Rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz rozwój e-usług (4)</li><li>• Rozwój pracy zdalnej (5)</li><li>• Rozwój agroturystyki i turystyki aktywnej (4)</li><li>• Wzrost popytu na dobra i usługi produkowane i wytwarzane na bazie lokalnych zasobów (3)</li><li>• Liczne możliwości nawiązywania współpracy podmiotów gospodarczych (2)</li><li>• Poprawa i rozbudowa infrastruktury drogowej i kolejowej (4)</li><li>• Poprawa i zwiększenie dostępności komunikacyjnej (4)</li><li>• Rozwój transportu wodnego (3)</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Pandemie (5)</li><li>• Starzenie się społeczeństwa (5)</li><li>• Potencjalny wzrost biurokracji (2)</li><li>• Ograniczone wsparcie ze szczebla centralnego (3)</li><li>• Odptyw młodych i wykształconych ludzi do większych ośrodków miejskich i zagranicę (4)</li><li>• Wzrost kosztów kształcenia (3)</li><li>• Utrudniony dostęp do usług medycznych na wysokim poziomie (3)</li><li>• Wykluczenie energetyczne oraz cyfrowe z powodu ubóstwa (3)</li><li>• Niepewna sytuacja międzynarodowa (2)</li><li>• Relatywnie wysokie koszty pracy (2)</li><li>• Niedopasowanie programów edukacyjnych do potrzeb rynku pracy (3)</li><li>• Zjawisko rozwarstwienia społecznego (2)</li><li>• Trudności w pozyskiwaniu środków finansowych na modernizację i rozwój infrastruktury technicznej oraz niespójny i nietrwały system prawny (2)</li><li>• Spadek konkurencyjności powiatu, atrakcyjności inwestycyjnej ze względu na niedostatecznie zmodernizowaną i rozwiniętą infrastrukturę techniczną (4)</li></ul>



<ul style="list-style-type: none"><li>• Pozyskanie nowych inwestorów (3)</li><li>• Współpraca jednostek badawczo-rozwojowych oraz wyższych uczelni z sektorem gospodarczym (3)</li><li>• Wspieranie inicjatyw klastrowych oraz stymulowanie ich rozwoju (2)</li><li>• Rozwój Aglomeracji Gorzowskiej (4)</li><li>• Zintensyfikowany rozwój obszarów wiejskich (3)</li></ul>	
---	--

Źródło: opracowanie na podstawie materiałów dostarczonych przez Starostwo Powiatowe w Gorzowie Wlkp.

Określenia silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dokonano przez pryzmat zrównoważonego rozwoju powiatu. Poszczególnym czynnikom przyporządkowano ocenę oddziaływania w skali od 1 do 5, przy czym 5 oznacza najsilniejszy wpływ, 1 – najmniej istotny. Następnie dokonano zsumowania poszczególnych ocen czynników uwzględnionych w analizie. Na podstawie otrzymanego wyniku dokonano wyboru strategii postępowania w odniesieniu do kierunku rozwoju powiatu. Wyniki wskazują na racjonalność obrania strategii MAXI-MAXI, czyli wykorzystywania okazji, szans rozwojowych przy użyciu własnych mocnych stron.

**Tabela 3. Uproszczona tablica analizy SWOT dotycząca określonej strategii postępowania Powiatu Gorzowskiego**

	Mocne strony (59 pkt)	Słabe strony (44 pkt)
Szanse (78 pkt)	MAXI-MAXI Strategia ekspansywna, wykorzystać okazje przy pomocy atutów	MINI-MAXI Strategia konkurencyjna, przezwyciężyć słabości by wykorzystać okazje
Zagrożenia (43 pkt)	MAXI-MINI Strategia konserwatywna, wykorzystać mocne strony do pokonania zagrożeń	MINI-MINI Strategia redukcji, zaprzestania inwestycji oraz likwidacji

Źródło: opracowanie własne



## 6. Misja i wizja powiatu

Wizję może być rozumiana jako obraz przyszłości, który chcemy wykreować. Jest to zatem podstawowe dążenie, które powinno być wspólne dla wszystkich, którzy chcą osiągnąć oczekiwany stan rzeczywistości. Ponadto wizja w tym wypadku pełni funkcje aktywizujące wobec lokalnych środowisk do podejmowania działań na rzecz rozwoju powiatu. W odniesieniu do **wizji Powiatu Gorzowskiego** akcenty mogą być rozłożone na następujące elementy:

- wzrastająca atrakcyjność inwestycyjna przy wykorzystaniu nowoczesnych czynników rozwojowych, ze szczególnym uwzględnieniem innowacji,
- znacząca rozpoznawalność turystyczna, znane produkty lokalne, marka i wizerunek powiatu uległy wzmocnieniu,
- wysoka partycypacja społeczna w rozwiązywaniu lokalnych problemów,
- bardzo dobre skomunikowanie ze stolicą państwa oraz dużymi ośrodkami miejskimi zachodniej części kraju, tj. Zieloną Górą, Poznaniem, Wrocławiem, Szczecinem oraz Berlinem,
- właściwa ekspozycja oraz proces promocji dziedzictwa kulturowego, w tym różnorodności społecznej oraz walorów przyrodniczych powiatu,
- efektywność funkcjonowania administracji lokalnej jest na najwyższym poziomie,
- wzrasta i nabiera większego znaczenia współpraca międzynarodowa powiatu.

Misję jednostki samorządu terytorialnego można zdefiniować jako zestaw trwałych dążeń, celów, kierunków działania, na które zorientowane są lub być powinny aktywności podejmowane przez władze lokalne przy wsparciu pozostałych środowisk współtworzących lokalną przestrzeń. W przypadku samorządów formułowanie misji ulega pewnemu uproszczeniu, ponieważ horyzontalną przesłanką funkcjonowania samorządów jest efektywne zaspakajanie potrzeb mieszkańców i podnoszenie jakości ich życia.

**Misja Powiatu Gorzowskiego** może zatem przyjąć brzmienie: konkurencyjny, atrakcyjny inwestycyjnie i osadniczo ośrodek w południowo-zachodniej części kraju zapewniający wysoką jakość życia społeczności lokalnej przy wykorzystaniu potencjału społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzennego oraz instytucjonalnego.



## 7. Cel horyzontalny, cele strategiczne i operacyjne, zadania

Za kluczowe cele strategiczne Powiatu Gorzowskiego uznano:

- Cel strategiczny 1 – Rozwój kreatywnego kapitału ludzkiego i edukacji publicznej,
- Cel strategiczny 2 – Kompleksowa promocja Powiatu Gorzowskiego,
- Cel strategiczny 3 – Rozwój infrastruktury Powiatu Gorzowskiego,
- Cel strategiczny 4 – Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, zarządzania kryzysowego,
- Cel strategiczny 5 – Poprawa efektywności administracji publicznej.

Celem horyzontalnym jest wzrost jakości życia mieszkańców Powiatu Gorzowskiego. Należy podkreślić, że wspomniane cele zostały sformułowane w wyniku pogłębionego procesu konsultacji, wewnętrznych warsztatów oraz przeprowadzonych analiz.

Tabela 4. Drzewo celów strategii zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego

CEL STRATEGICZNY HORYZONTALNY	
Wzrost jakości życia mieszkańców Powiatu Gorzowskiego	
Cel strategiczny 1 – Rozwój kreatywnego kapitału ludzkiego i edukacji publicznej	
<b>Cel operacyjny 1.1.</b>	<b>Rozwój kształcenia zawodowego i dostosowanie jego oferty do wymogów rynku pracy poprzez realizację projektu „Modernizacja kształcenia zawodowego w Powiecie Gorzowskim”</b>
Zadanie 1	Podniesienie jakości kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym rozwój współpracy szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym
Zadanie 2	Podniesienie poziomu procesu dydaktycznego poprzez doposażenie szkół w nowoczesny sprzęt dydaktyczny
Zadanie 3	Podniesienie poziomu wiedzy i kwalifikacji nauczycieli zawodu
<b>Cel operacyjny 1.2.</b>	<b>Dostosowanie kierunków kształcenia w szkołach ponadpodstawowych</b>
Zadanie 1	Prowadzenie systemu monitoringu rynku pracy badającego zapotrzebowanie, preferencje zawodowe i wymagania względem zatrudnianych osób – koordynacja PUP przy wsparciu Starostwa
Zadanie 2	Współpraca ze szkołami w zakresie doradztwa zawodowego i kształtowania kariery zawodowej młodych ludzi
Zadanie 3	Uwzględnianie w procesie nauczania szkolnego zagadnień przygotowujących młodzież do życia w warunkach globalizacji gospodarki i konkurencyjnego rynku pracy
Zadanie 4	Promocja oferty szkoleniowej szkół zawodowych wśród pracodawców i mieszkańców regionu
<b>Cel operacyjny 1.3.</b>	<b>Wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży z terenu powiatu</b>
Zadanie 1	Rozszerzenie działalności pozalekcyjnej w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych
Zadanie 2	Wykorzystywanie Internetu i nowoczesnych technik nauczania w procesie kształcenia
Zadanie 3	Rozwój międzynarodowej wymiany międzyszkolnej m.in. w celu pogłębiania znajomości języków obcych
<b>Cel operacyjny 1.4.</b>	<b>Stworzenie dobrych warunków do nauki</b>



## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

Zadanie 1	Poprawa stanu technicznego i modernizacja budynku LO w Kostrzynie nad Odrą oraz SOSW w Lipkach Wielkich
Zadanie 2	Wspieranie działań szkół w zakresie specjalistycznego wyposażenia sal lekcyjnych
<b>Cel operacyjny 1.5.</b>	<b>Rozwój kształcenia ustawicznego mieszkańców powiatu</b>
Zadanie 1	Podnoszenie umiejętności zawodowych personelu, administracji publicznej, przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych w powiecie w zakresie pozyskiwania i zarządzania funduszami pomocowymi, w tym funduszami pochodzącymi z UE
Zadanie 2	Organizacja szkoleń zawodowych dla osób dorosłych – bezrobotnych, poszukujących pracy i pracujących, w tym kursów na odległość
<b>Cel operacyjny 1.6.</b>	<b>Współpraca z organizacjami pozarządowymi</b>
Zadanie 1	Wsparcie aktywności społecznej mieszkańców poprzez ogłoszenie Otwartego Konkursu Ofert na Realizację Zadań Publicznych oraz tzw. Małych Grantów
Zadanie 2	Wsparcie aktywności wolontariatu
Zadanie 3	Wsparcie edukacji obywatelskiej mieszkańców - projekty edukacyjne, spotkania, wydarzenia kulturalne, konkursy, warsztaty odbywające się w szkołach, świetlicach, domach kultury, szkolenia itp.
Zadanie 4	Prowadzenie nadzoru nad działalnością organizacji pozarządowych
<b>Cel operacyjny 1.7.</b>	<b>Konsultacje społeczne</b>
Zadanie 1	Przekazywanie do zaopiniowania mieszkańcom strategicznych dokumentów dotyczących powiatu m.in. programu współpracy Powiatu Gorzowskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Gorzowskiego
<b>Cel operacyjny 1.8.</b>	<b>Integracja osób niepełnosprawnych z otoczeniem lokalnym (DPS Kamień Wielki)</b>
Zadanie 1	Realizacja projektów dofinansowanych przez UE w ramach Funduszu Małych Projektów w Euroregionie PRO EUROPA VIADRINA
Zadanie 2	Promocja powiatu Gorzowskiego
Zadanie 3	Poszerzanie wiedzy mieszkańców powiatu na temat chorób psychicznych poprzez spotkania, konferencje i szkolenia
<b>Cel operacyjny 1.9.</b>	<b>Rozwój form terapii artystycznej (DPS Kamień Wielki)</b>
Zadanie 1	Realizacja projektów dofinansowanych przez UE w ramach Funduszu Małych Projektów w Euroregionie PRO EUROPA VIADRINA przy współpracy ze szkołami artystycznymi
Zadanie 2	Promocja powiatu Gorzowskiego
Zadanie 3	Rozwijanie kreatywności i zdolności manualnych mieszkańców DPS oraz otoczenia poprzez organizowanie plenerów artystycznych
<b>Cel operacyjny 1.10.</b>	<b>Wypracowanie modelu- standardu wymiany i przepływu informacji, wiedzy, umiejętności i dobrych praktyk pomocowych w gminie, powiecie i województwie (DPS Kostrzyn nad Odrą)</b>
Zadanie 1	Pogłębienie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej
Zadanie 2	Organizowanie szkoleń, konferencji, poradnictwa, doradztwa w zakresie psychologii, gerontologii, prawa, ubezpieczeń społecznych i polityki społecznej
Zadanie 3	Wykorzystanie wszelkich możliwych źródeł dofinansowania zadania 1.2.
<b>Cel operacyjny 1.11.</b>	<b>Poszerzanie oferty aktywizującej seniorów na pograniczu polsko-niemieckim (DPS Kostrzyn nad Odrą)</b>
Zadanie 1	Realizacja projektów dofinansowanych przez UE w ramach Funduszu Małych Projektów w Euroregionie PRO EUROPA VIADRINA.
Zadanie 2	Wyrównywanie poziomów obejmujących standardy jakości życia seniorów na pograniczu polsko-niemieckim, Powiatu Gorzowskiego i Markische Oderland
Zadanie 3	Wskazywanie dróg i możliwości realizacji potrzeb edukacyjno-kulturalnych, rekreacyjno-sportowych i terapeutycznych wśród seniorów.
<b>Cel operacyjny 1.12.</b>	<b>Organizowanie Wojewódzkich Przeglądów Kolęd i Pastorałek Domów Pomocy Społecznej Województwa Lubuskiego (DPS Kostrzyn nad Odrą)</b>





## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

Zadanie 1	Integracja oraz pogłębianie więzi i przyjaźni pomiędzy mieszkańcami i pracownikami domów pomocy społecznej Województwa Lubuskiego
Zadanie 2	Podtrzymywanie i utrwalanie kultury i tradycji Świąt Bożego Narodzenia oraz zaprezentowanie umiejętności, talentów muzycznych i aktorskich, a także potrzeb wspólnego kolędowania
Zadanie 3	Promocja Powiatu Gorzowskiego
<b>Cel operacyjny 1.13.</b>	<b>Kultywowanie tradycji i umacnianie wiary chrześcijańskiej poprzez organizowanie cyklicznego wydarzenia pn. „Koncert Pieśni Maryjnej” (DPS Kostrzyn nad Odrą)</b>
Zadanie 1	Budowanie więzi międzypokoleniowej i rozwijanie współpracy pomiędzy zespołami z Powiatu Gorzowskiego i ościennych gmin oraz wspólnotą z Parafii pw. M. B. Rokitniańskiej w Kostrzynie nad Odrą
Zadanie 2	Prezentacja dorobku artystycznego uczestników koncertu
Zadanie 3	Kulturalne wydarzenie związane tradycyjnie z promocją Powiatu Gorzowskiego
<b>Cel operacyjny 1.14.</b>	<b>Niwelowanie barier we wzajemnych kontaktach mieszkańców „Domu Seniora” w Kostrzynie nad Odrą z mieszkańcami Powiatu Gorzowskiego jako wyjątkowe wydarzenie „Jarmark Adwentowy” na Placu Wojska Polskiego w Kostrzynie nad Odrą (DPS Kostrzyn nad Odrą)</b>
Zadanie 1	Rozwijanie kreatywności i pomysłów w organizacji i realizacji Jarmarku
Zadanie 2	Zaangażowanie stowarzyszeń, organizacji pozarządowych, instytucji pomocowych oraz samorządów gmin i Powiatu Gorzowskiego.
Zadanie 3	Promowanie oddolnych inicjatyw organizowanych przez organizacje i instytucje społeczne
<b>Cel operacyjny 1.15.</b>	<b>Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych (PCPR)</b>
Zadanie 1	Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi - Moduł III w 2020r.” (obecnie trwa) zależnie od informacji z PFRON
Zadanie 2	„Program wyrównywania różnic między regionami III w 2020r. ”- (obecnie trwa) zależnie od informacji PFRON
Zadanie 3	Pilotażowy program „Aktywny Samorząd - Moduł I” - likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową (obecnie trwa) zależnie od informacji PFRON
Zadanie 4	Pilotażowy program „Aktywny Samorząd Moduł II” – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziom wyższym (obecnie trwa) zależnie od informacji PFRON
Zadanie 5	Rozwój bazy wsparcia Środowiskowego dla Osób Niepełnosprawnych – (Środowiskowy Dom Samopomocy, mieszkania chronione)
<b>Cel operacyjny 1.16.</b>	<b>Stworzenie sprawnego systemu pomocy społecznej pomagającego osobom i rodzinom przeżywającym trudności w życiu, które nie są w stanie pokonać samodzielnie (PCPR)</b>
Zadanie 1	Projekt „Nowa perspektywa - stop wykluczeniu”- Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020, Oś priorytetowa 7 – Równowaga Społeczna, Działanie 7.2 Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie (obecnie trwa)
Zadanie 2	Utworzenie Centrum Wsparcia Rodziny, mieszkania interwencyjnego, domu dziennego pobytu
<b>Cel operacyjny 1.17.</b>	<b>Podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar przemocy (PCPR)</b>
Zadanie 1	Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
Zadanie 2	Program korekcyjno- edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie
<b>Cel operacyjny 1.18.</b>	<b>Wspieranie rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej (PCPR)</b>
Zadanie 1	Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Gorzowskim
Zadanie 2	Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczych w okresie epidemii COVID-19



## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

Zadanie 3	Rozwój rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, mieszkańców chronionych
<b>Cel operacyjny 1.19.</b>	<b>Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców (PUP)</b>
Zadanie 1	Prowadzenie doradztwa zawodowego oraz pośrednictwa pracy, szczególnie wobec osób młodych, dla których główną barierą w znalezieniu pracy jest brak doświadczenia zawodowego
Zadanie 2	Wspieranie kształcenia ustawicznego, poprzez m.in. kursy i szkolenia podnoszące lub uzupełniające kwalifikacje zawodowe, także przy wykorzystaniu środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego
Zadanie 3	Realizacja programów rynku pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
<b>Cel operacyjny 1.20.</b>	<b>Promowanie i wspieranie przedsiębiorczości (PUP)</b>
Zadanie 1	Wspieranie osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą, poprzez dotacje, pożyczki oraz doradztwo
Zadanie 2	Wspieranie przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy
<b>Cel operacyjny 1.21.</b>	<b>Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej (PUP)</b>
Zadanie 1	Realizacja prac społecznie użytecznych
Zadanie 2	Refundacja świadczeń integracyjnych uczestnikom centrów integracji społecznej
Zadanie 3	Wspieranie tworzenia nowych oraz działalności funkcjonujących podmiotów ekonomii społecznej, w szczególności spółdzielni socjalnych
<b>Cel operacyjny 1.22.</b>	<b>Szkoła otwarta i nastawiona na rozwój ucznia (SOSW Lipki Wielkie)</b>
Zadanie 1	Zapewnienie integralnego rozwoju wszystkich sfer osobowości poprzez zabezpieczenie niezbędnych bodźców zewnętrznych (sale lekcyjne dostosowane do potrzeb uczniów)
Zadanie 2	Działania opiekuńcze polegające na współpracy z instytucjami edukacyjnymi i środowiskiem lokalnym
Zadanie 3	Wymiana doświadczeń edukacyjnych ze szkołami partnerskimi w Unii Europejskiej
Zadanie 4	Zapotrzebowanie na nowoczesną technologię przekazu audio wizualną (tablice interaktywne)
Zadanie 5	Nowości innowacyjne z zakresu kształcenia specjalnego
Zadanie 6	Zwiększenie oferty programowej dla uczniów kończących Szkołę Podstawową
<b>Cel operacyjny 1.23.</b>	<b>Rola i uczestnictwo rodziców w procesie kształcenia i wychowania dzieci (SOSW Lipki Wielkie)</b>
Zadanie 1	Organizowanie wzajemnej współpracy pomiędzy Ośrodkiem, a Stowarzyszeniami i Ośrodkami Kultury wspólnych programów wspierających w kształceniu
Zadanie 2	Wspieranie specjalnych projektów i programów wspomagających rodziców, nauczycieli i dzieci w realizacji wyznaczonych celów mających na celu podniesienie kwalifikacji
Zadanie 3	Wyjazdy organizowane w celu zdobywania wiedzy i umiejętności w określonym miejscu i wśród innego otoczenia oraz podejmowania samodzielnych działań przy wsparciu nauczyciela
<b>Cel operacyjny 1.24.</b>	<b>Współpraca Ośrodka ze Szkołami publicznymi o podobnym profilu kształcenia w celu integracji uczniów (SOSW Lipki Wielkie)</b>
Zadanie 1	Uczestniczenie w projektach instytucji publicznych i prywatnych w celu wspólnego realizowania działań udoskonalających integrację uczniów
Zadanie 2	Nabywanie umiejętności i wykorzystanie zdobytej wiedzy w praktyce dzięki uczestnictwie w szkoleniach z innymi placówkami edukacyjnymi
Zadanie 3	Zdobywanie przez uczniów umiejętności odnalezienia się w strukturach społecznych po zdobyciu kwalifikacji zawodowych
Zadanie 4	Poprawa infrastruktury wewnątrz obiektu zapewniającej dzieciom i młodzieży właściwe warunki do realizacji zajęć edukacyjnych
<b>Cel operacyjny 1.25.</b>	<b>Wspieranie dzieci i młodzieży w podejmowaniu dobrych decyzji umożliwiających dobry wybór zawodu (SOSW Lipki Wielkie)</b>
Zadanie 1	Wdrażanie przez pracowników projektów wspierających uczniów szkoły podstawowej, aby umożliwić im dokonanie trafnego wyboru zawodu



## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

Zadanie 2	Organizowanie konkursów szkolnych poszerzających atrakcyjność zawodów
Zadanie 3	Prowadzenie i usprawnianie poradnictwa zawodowego dla uczniów
Zadanie 4	Poszerzenie oferty edukacyjnej mającej na celu usprawnienie manualnych zdolności w zawodach proponowanych przez Ośrodek
<b>Cel operacyjny 1.26.</b>	<b>Wspieramy ucznia w rozwoju i zdobywaniu kwalifikacji by sprawdził się w życiu społecznym i zawodowym (SOSW Lipki Wielkie)</b>
Zadanie 1	Poszerzenie oferty kształcenia zawodowego przy współpracy środowiska lokalnego i lokalnych pracodawców
Zadanie 2	Udział w warsztatach kształtujących kompetencje emocjonalne, społeczne i zawodowe
Zadanie 3	Indywidualne wsparcie przez specjalistów w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej: pedagog, psycholog, logopeda i doradca zawodowy
Zadanie 4	Wyposażenie gabinetów w pracowniach zawodowych w sprzęt umożliwiający doskonalenie zawodu w części praktycznej i teoretycznej
<b>Cel strategiczny 2 – Kompleksowa promocja Powiatu Gorzowskiego</b>	
<b>Cel operacyjny 2.1.</b>	<b>Promocja turystyczna</b>
Zadanie 1	Stworzenie aplikacji zawierającej pełną ofertę turystyczną oraz opracowanie tradycyjnej i multimedialnej encyklopedii turystycznej powiatu gorzowskiego do bezpłatnego pobrania w wersji polskojęzycznej, niemieckiej i angielskiej zawierającej pliki mówione tekstowe, kartograficzne, akustyczne i wizualne
Zadanie 2	Opracowanie i druk wartościowych publikacji turystycznych, gadżetów, promujących walory powiatu rozszerzone o aktualną i rzeczową informację noclegową, muzealną, parki edukacyjne i inną wiedzę mającą walor poznawczy z uwzględnieniem istniejącej turystycznej bazy usługowej
Zadanie 3	Dokonanie analizy istniejącej i projektowanej struktury dróg rowerowych powiatu gorzowskiego w oparciu o istniejącą już koncepcję projektową TRW-N i istniejącą Trasę Szlaku Królewskiego Kostrzyn - Witnica - Gorzów - Strzelce Kraj
Zadanie 4	Wskazanie możliwych powiązań z drogami rowerowymi województwa zachodniopomorskiego, powiatu strzelecko-drezdeneckiego, międzyrzeckiego, sulęcińskiego i ślubickiego w odniesieniu do potrzeb społecznych i turystycznych, a także jako kontynuacja dróg rowerowych w Niemczech
Zadanie 5	Promocja turystyczna poprzez różne kanały komunikacji np. portale społecznościowe, strony internetowe innych podmiotów
<b>Cel operacyjny 2.2.</b>	<b>Działania promocyjno-marketingowe</b>
Zadanie 1	Promocja Powiatu z wykorzystaniem różnych narzędzi promocyjnych (filmy promujące powiat, publikacje, uczestnictwo w wystawach itp.)
Zadanie 2	Działania promocyjno-marketingowe szlaków turystycznych oraz produktów markowych powiatu: Twierdza Kostrzyn, Park Drogowskazów w Witnicy, Zagroda Młyńska w Bogdańcu, Gród w Santoku
Zadanie 3	Promowanie wiodących imprez o zasięgu międzynarodowym (Dni Twierdzy Kostrzyn) oraz regionalnym i lokalnym (m. in. Święto Chleba w Bogdańcu, Święto Pieczonego Kurczaka w Deszcznie)
Zadanie 4	Organizacja i promocja dożynek powiatowych, jako cyklicznej imprezy promującej kulturę ludową
<b>Cel operacyjny 2.3.</b>	<b>Współpraca transgraniczna</b>
Zadanie 1	Pogłębienie współpracy partnerskiej z Powiatem Marchijsko-Odrzańskim, z Zamkiem Trebnitz
Zadanie 2	Realizacja wspólnych projektów transgranicznych
Zadanie 3	Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej
<b>Cel operacyjny 2.4.</b>	<b>Promocja kulturalna</b>
Zadanie 1	Organizacja corocznych imprez kulturalnych propagujących potencjał powiatu
Zadanie 2	Promowanie zespołów artystycznych powiatu, upowszechnianie i promowanie kalendarza imprez i wydarzeń kulturalnych
Zadanie 3	Rozwój kultury ludowej poprzez identyfikacje z miejscem pochodzenia



## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

Zadanie 4	Organizacja konkursów i przeglądów działalności kulturalnej dzieci i młodzieży
<b>Cel operacyjny 2.5.</b>	<b>Promocja zabytków</b>
Zadanie 1	Zapewnienie właściwej opieki nad własnymi obiektami zabytkowymi oraz sprawnej administracji w zakresie dóbr kultury
Zadanie 2	Rozwój kompleksowej współpracy na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad zabytkami
<b>Cel operacyjny 2.6.</b>	<b>Promocja sportu</b>
Zadanie 1	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych promujących sport
Zadanie 2	Poprawa stanu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz aktywizacja fizyczna mieszkańców
Zadanie 3	Stworzenie cyklu powiatowych turniejów sportowych dla młodzieży w różnych dyscyplinach (partnerzy: Kluby i organizacje sportowe, gminy z terenu powiatu)
<b>Cel operacyjny 2.7.</b>	<b>Promocja zdrowia</b>
Zadanie 1	Realizacja przedsięwzięć o charakterze prozdrowotnym
Zadanie 2	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych promujących zdrowie
Zadanie 3	Organizacja imprez promujących aktywny i zdrowy styl życia (partnerzy: instytucje kultury, gminy z terenu powiatu, Ośrodki Pomocy Społecznej, PCPR)
Zadanie 4	Wychowanie społeczeństwa w trosce o zdrowie – zwiększenie stanu świadomości (wiedzy o zdrowiu) i kultury zdrowotnej mieszkańców
Zadanie 5	Dążenie do zahamowania wzrostowej tendencji zachorowalności, poprzez profilaktykę zdrowotną
<b>Cel operacyjny 2.8.</b>	<b>Promocja społeczna</b>
Zadanie 1	Promocja zasad wolontariatu i uczestnictwa w działaniach organizacji pozarządowych
Zadanie 2	Zorganizowanie systemu wspierania organizacji działających w otoczeniu kultury, turystyki, sportu i zdrowia
<b>Cel strategiczny 3 – Rozwój infrastruktury Powiatu Gorzowskiego</b>	
<b>Cel operacyjny 3.1.</b>	<b>Rozwój infrastruktury społecznej</b>
Zadanie 1	Utworzenie Centrum Wsparcia Rodziny wraz z placówką opiekuńczo wychowawczą z miejscami interwencyjnymi dla dzieci oraz ośrodkiem interwencji kryzysowej
Zadanie 2	Utworzenie Domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży
Zadanie 3	Utworzenie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych
<b>Cel operacyjny 3.2.</b>	<b>Modernizacja pokrycia poszycia dachowego na budynku DPS w Kamieniu Wielkim</b>
Zadanie 1	Wymiana poszycia dachowego z dachówki karpiówki ceramicznej
Zadanie 2	Wymiana pokrycia dachu papowego
Zadanie 3	Wymiana obróbek blacharsko-dekarskich
<b>Cel operacyjny 3.3.</b>	<b>Modernizacja i przebudowa ekologicznej oczyszczalni ścieków w DPS w Kamieniu Wielkim</b>
Zadanie 1	Wymiana instalacji sterującej
Zadanie 2	Instalacja nowego osadnika
<b>Cel operacyjny 3.4.</b>	<b>Ogrodzenie terenu zabytkowego kompleksu pałacowo-parkowego w Kamieniu Wielkim</b>
Zadanie 1	Wykonanie nowego ogrodzenia stalowego
<b>Cel operacyjny 3.5.</b>	<b>Cyfryzacja obiektu DPS w Kamieniu Wielkim</b>
Zadanie 1	Modernizacja i rozbudowa serwerowni
Zadanie 2	Zakup oprogramowania do prowadzenia dokumentacji opiekuńczo-terapeutycznomedycznej
Zadanie 3	Zakup urządzeń końcowych tj. laptopy, tablety
<b>Cel operacyjny 3.6.</b>	<b>Racjonalne i skuteczne diagnozowanie, planowanie oraz realizowanie indywidualnych potrzeb mieszkańców (DPS Kostrzyn nad Odrą)</b>
Zadanie 1	Sukcesywne doposażanie Domu, w tym pracowników w nowoczesny sprzęt komputerowy, oprogramowanie, tablety, serwery, sprzęt audiowizualny



## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

	i radiowęzeł
Zadanie 2	Wprowadzenie elektronicznych dzienników pracy dla pracowników pracujących bezpośrednio z podopiecznymi
Zadanie 3	Zakupienie sprzętu pomocniczego (łóżka rehabilitacyjne, podnośniki, sprzęt rehabilitacyjny)
<b>Cel operacyjny 3.7.</b>	<b>Modernizacja i rozwój infrastruktury i urządzeń technicznych (DPS Kostrzyn nad Odrą)</b>
Zadanie 1	Wykonanie prac remontowych dotyczących pionów wodno-kanalizacyjnych i niezależnego przyłącza sieci kanalizacyjnej oraz wymiana armatury łazienkowej i w aneksach kuchennych podopiecznych
Zadanie 2	Zakup sprzętu i wyposażenia (meble dla mieszkańców i do pomieszczeń technicznych i biurowych pracowników Domu) oraz wymiana wykładzin PCV
Zadanie 3	Dalsza wymiana oświetlenia na energooszczędne (ledy, solary) wraz z modernizacją wewnętrznej sieci elektrycznej
<b>Cel operacyjny 3.8.</b>	<b>Poprawa infrastruktury „Domu Seniora” związana z dekapitalizacją budynku (DPS Kostrzyn nad Odrą)</b>
Zadanie 1	Wykonanie nowej elewacji budynku z dociepleniem i remontem balkonów.
Zadanie 2	Wykonanie remontów mieszkań mieszkańców i pomieszczeń terapeutycznych i biurowych (w piwnicy)
Zadanie 3	Wykonanie remontów zakładowej składnicy akt, wydawalni posiłków, pomieszczenia socjalnego dla pracowników Domu, świetlicy-jadalni, łazienek mieszkańców
<b>Cel operacyjny 3.9.</b>	<b>Rozbudowa wraz z zakupem wyposażenia „Domu Seniora” w celu poprawy standardu usług, jakości życia codziennego mieszkańców i warunków pracy pracowników Domu w celu podniesienia atrakcyjności i konkurencyjności (DPS Kostrzyn nad Odrą)</b>
Zadanie 1	Brak pomieszczeń terapeutyczno-rehabilitacyjnych, jadalni, świetlicy, pomieszczeń biurowych (obecnie w piwnicy), pomieszczeń magazynowych, pomieszczeń kąpielowych, pomieszczeń gospodarczych (magazyn odzieży i bielizny), pomieszczeń na czystą i brudną bieliznę, pomieszczenia do przygotowywania i wydawania posiłków, pomieszczenia socjalnego dla pracowników Domu
Zadanie 2	Wykonanie dokumentacji projektowej wraz z pozwoleniem na rozbudowę Domu
Zadanie 3	Pozyskanie z wszelkich możliwych źródeł środków finansowych na podjęcie i realizację celu 3.7, 3.8, 3.9
<b>Cel operacyjny 3.10.</b>	<b>Rekultywacja i aranżacja parku jako atrakcyjnego miejsca dla aktywności, rehabilitacji i rekreacji oraz wypoczynku (DPS Kostrzyn nad Odrą)</b>
Zadanie 1	Funkcjonalne i efektywne zagospodarowanie terenu przyległego do „Domu Seniora” - parku wraz z ogrodzeniem i oświetleniem
Zadanie 2	Instalacja oświetlenia i urządzeń (ławki, sprzęt do ćwiczeń i rekreacji oraz ścieżki edukacyjno-przyrodniczej)
Zadanie 3	Pozyskanie środków na rekultywację i wyposażenie parku
<b>Cel operacyjny 3.11.</b>	<b>Budowa nowych obiektów, służących podniesieniu jakości obsługi mieszkańców miasta Gorzowa Wlkp. i Powiatu Gorzowskiego (PUP)</b>
Zadanie 1	Budowa parkingu przy Powiatowym Urzędzie Pracy
<b>Cel operacyjny 3.12.</b>	<b>Rozbudowa infrastruktury sportowej na terenie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Lipkach Wielkich</b>
Zadanie 1	Budowa Hali sportowej z przeznaczeniem na organizację zawodów Olimpiad Specjalnych
<b>Cel operacyjny 3.13.</b>	<b>Rozwój i dostosowanie bazy i warunków do kształcenia w zawodzie ogrodnik (SOSW Lipki Wielkie)</b>
Zadanie 1	Rozbudowa bazy dydaktyczno-edukacyjnej na terenach zielonych
Zadanie 2	Utworzenie gospodarstwa ogrodniczego (budowa altanki oraz szklarni)
Zadanie 3	Wyposażenie i modernizacja, pracowni sadowniczej, pracowni roślin warzywnych, pracowni roślin ozdobnych





## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

Zadanie 4	Wyposażenie pracowni sprzętu ogrodniczego
Zadanie 5	Utworzenie pracowni ogrodniczej wyposażonej w pojazdy, narzędzia i urządzenia ogrodnicze
<b>Cel operacyjny 3.14.</b>	<b>Budowa infrastruktury teleinformatycznej (SOSW Lipki Wielkie)</b>
Zadanie 1	Budowa sieci komputerowej przewodowej i bezprzewodowej wraz z niezbędną infrastrukturą elektroenergetyczną oraz platformę do nauki on-line
<b>Cel operacyjny 3.15.</b>	<b>Adaptacja pomieszczeń strychowych w budynku Ośrodka (SOSW Lipki Wielkie)</b>
Zadanie 1	Dostosowanie pomieszczeń strychowych do celów mieszkalnych dla potrzeb internatu
<b>Cel operacyjny 3.16.</b>	<b>Poprawa bezpieczeństwa na terenie Ośrodka (SOSW Lipki Wielkie)</b>
Zadanie 1	Przebudowa ogrodzenia placówki
<b>Cel operacyjny 3.17.</b>	<b>Zagospodarowanie przestrzeni tarasu otwartego (SOSW Lipki Wielkie)</b>
Zadanie 1	Budowa zadaszania i ścian wraz z ociepleniem i instalacją dla potrzeb sal terapii zajęciowych
<b>Cel operacyjny 3.18.</b>	<b>Rozbudowa zewnętrznej bazy sportowej Zespołu Szkół (ZS w Kostrzynie nad Odrą)</b>
Zadanie 1	Budowa zewnętrznego wielofunkcyjnego boiska sportowego o sztucznej nawierzchni (boisko do koszykówki i piłki siatkowej)
<b>Cel operacyjny 3.19.</b>	<b>Rozbudowa bazy dydaktycznej Zespołu Szkół (ZS w Kostrzynie nad Odrą)</b>
Zadanie 1	Utworzenie szkolnej pracowni dydaktycznej do zajęć praktycznych w technikum kształcącym w zawodzie hotelarz
Zadanie 2	Poprawa warunków nauki uczniów poprzez montaż klimatyzatorów i rolet zewnętrznych w salach lekcyjnych znajdujących się w segmencie A od strony południowej (12 gabinetów)
Zadanie 3	Budowa auli szkolnej
<b>Cel operacyjny 3.20.</b>	<b>Rozwój infrastruktury technicznej</b>
Zadanie 1	Rozbudowy, przebudowy, remonty dróg powiatowych
Zadanie 2	Rozbudowy, przebudowy, remonty obiektów mostowych
Zadanie 3	Budowy, remonty, modernizacje chodników, ścieżek rowerowych
Zadanie 4	Doposażenie wydziału dróg np. zamiatarka
<b>Cel operacyjny 3.21</b>	<b>Poprawa komunikacji pomiędzy miejscowościami powiatu</b>
Zadanie 1	Tworzenie nowych i przywracanie zlikwidowanych połączeń autobusowych
<b>Cel strategiczny 4 – Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, zarządzania kryzysowego</b>	
<b>Cel operacyjny 4.1.</b>	<b>Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców powiatu gorzowskiego</b>
Zadanie 1	Doposażenie magazynu przeciwpowodziowego i obrony cywilnej
<b>Cel operacyjny 4.2.</b>	<b>Rozwój współpracy z gminami i jednostkami z terenu administrowanego</b>
Zadanie 1	Zakup samochodu osobowego
<b>Cel operacyjny 4.3.</b>	<b>Zarządzanie kryzysowe i obrona cywilna</b>
Zadanie 1	Modernizacja pomieszczenia sanitarno-socjalnego do użytkowania w sytuacjach kryzysowo-operacyjnych
<b>Cel strategiczny 5 – Poprawa efektywności administracji publicznej</b>	
<b>Cel operacyjny 5.1.</b>	<b>Digitalizacja narzędzi do poprawy obsługi interesanta i komunikacji</b>
Zadanie 1	Wirtualny Asystent na stronie powiatowej
Zadanie 2	Elektroniczne wnioski na stronie powiatowej
Zadanie 3	Monitory dotykowe w kluczowych wydziałach dla mieszkańców
Zadanie 4	Aktualizacja sieci telekomunikacji stacjonarnej i nr wewnętrznych
<b>Cel operacyjny 5.2.</b>	<b>Zwiększenie dostępności budynku Starostwa zgodnie z Ustawą o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz programem Dostępność Plus</b>
Zadanie 1	Parking dla osób niepełnosprawnych z bezpośrednim dostępem do windy zewnętrznej
Zadanie 2	Wymiana drzwi wejściowych na automatyczne
Zadanie 3	Stworzenie stanowisk do obsługi osób niepełnosprawnych w poszczególnych wydziałach



## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

Zadanie 4	Modernizacja budynku Starostwa w celu zwiększenia dostępności obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami
<b>Cel operacyjny 5.3.</b>	Usprawnienie obiegu dokumentów w Starostwie w celu sprawniejszej obsługi mieszkańców
Zadanie 1	Wdrożenie systemu EZD – elektronicznego zarządzania dokumentacją
Zadanie 2	Stworzenie urzędomatu z możliwością składania i odbioru dokumentacji 24/7 w siedzibie Starostwa
<b>Cel operacyjny 5.4.</b>	Podnoszenie kompetencji pracowników
Zadanie 1	Wdrożenie platformy do rozwoju pracowników i stworzenie systemu motywacyjnego
Zadanie 2	Organizacja szkoleń z miękkiego i twardego HR-u dla pracowników

Źródło: opracowanie na podstawie materiałów dostarczonych przez Starostwo Powiatowe w Gorzowie Wlkp.



## 8. Zbieżność założeń dokumentu z innymi opracowaniami strategicznymi

W oparciu o analizę poniższego zestawienia tabelarycznego można stwierdzić, że strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego charakteryzuje się bardzo dobrą zgodnością, zbieżnością z dokumentami strategicznymi wziętymi pod uwagę. Wspomniana zbieżność w istotny sposób usprawni proces pozyskiwania funduszy zewnętrznych, ze szczególnym uwzględnieniem środków europejskich w perspektywie budżetowej 2021-2027.

W procesie prowadzonych prac badawczych przeanalizowane następujące opracowania strategiczne szczebla krajowego i regionalnego:

- Cele polityki spójności 2021-2027 (Komisja Europejska),
- Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu wzbogacone słownictwo,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (SRWL 2030),
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego.

**Tabela 5. Zbieżność założeń strategii zrównoważonego rozwoju powiatu z krajowymi i regionalnymi opracowaniami**

Opracowanie strategiczne	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety
<b>Cel strategiczny 1 – Rozwój kreatywnego kapitału ludzkiego i edukacji publicznej</b>	
Cele polityki spójności 2021-2027 (Komisja Europejska)	<ul style="list-style-type: none"><li>• CP1. Bardziej inteligentna Europa przez innowacje, cyfryzację, transformację gospodarczą oraz wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw</li><li>• CP4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym wdrażająca europejski filar praw socjalnych i inwestująca w wysokiej jakości zatrudnienie, edukację, umiejętności, integrację społeczną i równy dostęp do opieki zdrowotnej</li><li>• CP5. Europa bliżej obywateli przez wspieranie oddolnych</li></ul>





	strategii rozwoju i zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich w całej UE
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	<ul style="list-style-type: none"><li>• Cel 4: Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie</li><li>• Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi</li><li>• Cel 10: Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami</li><li>• Cel 16: Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu</li></ul>
Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	<ul style="list-style-type: none"><li>• Inteligentny rozwój: innowacje</li><li>• Inteligentny rozwój: edukacja</li><li>• Inteligentny rozwój: społeczeństwo cyfrowe</li><li>• Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: zatrudnienie i umiejętności</li><li>• Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: walka z ubóstwem</li></ul>
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<ul style="list-style-type: none"><li>• Obszar: Spójność społeczna: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne</li><li>• Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem: Budowa zintegrowanego systemu planowania rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym</li><li>• Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów</li></ul>
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<ul style="list-style-type: none"><li>• Cel 3 – Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki</li><li>• Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</li><li>• Cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”</li><li>• Cel 11 – Wzrost społecznego kapitału rozwoju</li></ul>
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<ul style="list-style-type: none"><li>• Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności</li></ul>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<ul style="list-style-type: none"><li>• 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo</li><li>• 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze</li><li>• 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</li><li>• 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych</li></ul>
Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (SRWL 2030)	<ul style="list-style-type: none"><li>• 1.3. Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy</li><li>• 2.1. Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi</li><li>• 2.2. Promocja włączenia społeczno-zawodowego</li></ul>



	<p>oraz kompleksowe wsparcie seniorów</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• 2.6. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej</li></ul>
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego	<ul style="list-style-type: none"><li>• 2. Zrównoważony rozwój społeczny</li></ul>
<b>Opracowanie strategiczne</b>	<b>Zbiżne założenia, cele, obszary, priorytety</b>
<b>Cel strategiczny 2 – Kompleksowa promocja Powiatu Gorzowskiego</b>	
Cele polityki spójności 2021-2027 (Komisja Europejska)	<ul style="list-style-type: none"><li>• CP1. Bardziej inteligentna Europa przez innowacje, cyfryzację, transformację gospodarczą oraz wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw</li><li>• CP5. Europa bliżej obywateli przez wspieranie oddolnych strategii rozwoju i zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich w całej UE</li></ul>
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	<ul style="list-style-type: none"><li>• Cel 3: Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt</li><li>• Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi</li><li>• Cel 12: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji</li></ul>
Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	<ul style="list-style-type: none"><li>• Zrównoważony rozwój: konkurencyjność</li></ul>
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<ul style="list-style-type: none"><li>• Obszar: Małe i średnie przedsiębiorstwa: Przemiany strukturalne sektora; Nowe formy działania i współpracy; Nowoczesne instrumenty wsparcia</li><li>• Obszar: Kapitał dla rozwoju: Trwałe zwiększenie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych</li></ul>
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<ul style="list-style-type: none"><li>• Cel 4 - Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki</li><li>• Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</li></ul>
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<ul style="list-style-type: none"><li>• Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów</li></ul>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<ul style="list-style-type: none"><li>• 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo</li><li>• 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze</li><li>• 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym</li></ul>
Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (SRWL 2030)	<ul style="list-style-type: none"><li>• 1.6. Rozwój potencjału turystycznego</li><li>• 1.7. Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych</li><li>• 2.3. Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia</li><li>• 2.4. Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego</li><li>• 4.1. Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna</li></ul>



	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 4.2. Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa</li> </ul>
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 1. Spójność terytorialna</li> </ul>
<b>Opracowanie strategiczne</b>	<b>Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety</b>
<b>Cel strategiczny 3 – Rozwój infrastruktury Powiatu Gorzowskiego</b>	
Cele polityki spójności 2021-2027 (Komisja Europejska)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• CP2. Bardziej przyjazna dla środowiska bezemisyjna Europa wdrażająca porozumienie paryskie i inwestująca w transformację sektora energetycznego, w odnawialne źródła energii oraz w walkę ze zmianami klimatu</li> <li>• CP3. Lepiej połączona Europa ze strategiczną infrastrukturą transportową i sieciami cyfrowymi</li> </ul>
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Cel 7: Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie</li> <li>• Cel 9: Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność</li> <li>• Cel 11: Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu</li> </ul>
Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Zrównoważony rozwój: klimat, energia i mobilność</li> <li>• Zrównoważony rozwój: konkurencyjność</li> </ul>
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów; Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych; Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie</li> </ul>
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</li> <li>• Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego</li> </ul>
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego</li> <li>• Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej</li> </ul>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze</li> <li>• 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych</li> <li>• 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów</li> <li>• 3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym</li> </ul>
Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (SRWL 2030)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 1.2. Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku</li> <li>• 1.4. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu</li> <li>• 2.5. Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu</li> </ul>



## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

	<ul style="list-style-type: none"><li>• 3.1. Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego</li><li>• 3.2. Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej</li><li>• 3.5. Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi</li><li>• 3.6. Wzmocnienie funkcji społeczno-gospodarczych miast średnich i lokalnych ośrodków miejskich</li><li>• 3.7. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich</li></ul>
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego	<ul style="list-style-type: none"><li>• 1. Spójność terytorialna</li><li>• 3. Rozwój konkurencyjnej gospodarki</li></ul>
<b>Opracowanie strategiczne</b>	<b>Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety</b>
<b>Cel strategiczny 4 – Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, zarządzania kryzysowego</b>	
Cele polityki spójności 2021-2027 (Komisja Europejska)	<ul style="list-style-type: none"><li>• CP2. Bardziej przyjazna dla środowiska bezemisyjna Europa wdrażająca porozumienie paryskie i inwestująca w transformację sektora energetycznego, w odnawialne źródła energii oraz w walkę ze zmianami klimatu</li><li>• CP4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym wdrażająca europejski filar praw socjalnych i inwestująca w wysokiej jakości zatrudnienie, edukację, umiejętności, integrację społeczną i równy dostęp do opieki zdrowotnej</li><li>• CP5. Europa bliżej obywateli przez wspieranie oddolnych strategii rozwoju i zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich w całej UE</li></ul>
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	<ul style="list-style-type: none"><li>• Cel 9: Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność</li><li>• Cel 10: Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami</li><li>• Cel 11: Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu</li><li>• Cel 13: Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom</li></ul>
Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	<ul style="list-style-type: none"><li>• Zrównoważony rozwój: klimat, energia i mobilność</li></ul>
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<ul style="list-style-type: none"><li>• Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów; Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie</li></ul>
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<ul style="list-style-type: none"><li>• Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska</li><li>• Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</li></ul>
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<ul style="list-style-type: none"><li>• Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski</li></ul>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<ul style="list-style-type: none"><li>• 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych</li></ul>
Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (SRWL 2030)	<ul style="list-style-type: none"><li>• 3.3. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego</li><li>• 3.4. Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym</li></ul>



	przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 1. Spójność terytorialna</li> </ul>
<b>Opracowanie strategiczne</b>	<b>Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety</b>
<b>Cel strategiczny 5 – Poprawa efektywności administracji publicznej</b>	
Cele polityki spójności 2021-2027 (Komisja Europejska)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• CP4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym wdrażająca europejski filar praw socjalnych i inwestująca w wysokiej jakości zatrudnienie, edukację, umiejętności, integrację społeczną i równy dostęp do opieki zdrowotnej</li> <li>• CP5. Europa bliżej obywateli przez wspieranie oddolnych strategii rozwoju i zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich w całej UE</li> </ul>
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Cel 16: Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu</li> <li>• Cel 17: Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju</li> </ul>
Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Inteligentny rozwój: innowacje</li> <li>• Inteligentny rozwój: społeczeństwo cyfrowe</li> </ul>
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem: Inklusywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców; Budowa zintegrowanego systemu planowania rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym</li> <li>• Obszar: E-państwo: Cyfrowe państwo usługowe</li> <li>• Obszar: Finanse publiczne: Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne</li> <li>• Obszar: Efektywność wykorzystania środków UE: Wykorzystanie środków z budżetu UE w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe</li> </ul>
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Cel 5 – Stworzenie Polski Cyfrowej</li> <li>• Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</li> <li>• Cel 10 – Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej</li> </ul>
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego</li> </ul>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 1.2 Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki</li> <li>• 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów</li> <li>• 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem</li> <li>• 3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym</li> <li>• 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych</li> <li>• 3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej</li> </ul>



## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (SRWL 2030)	<ul style="list-style-type: none"><li>• 4.3. Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu</li><li>• 4.4. Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym</li><li>• 4.5. Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa</li></ul>
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego	<ul style="list-style-type: none"><li>• 3. Rozwój konkurencyjnej gospodarki</li></ul>

Źródło: opracowanie własne



## 9. Proces monitoringu i ewaluacji

Monitoring odnosi się do procesu gromadzenia i analizowania danych dotyczących stopnia realizacji obranych celów, przyporządkowanych im zadań. W odniesieniu do zebranych informacji można dokonywać aktualizacji oraz modyfikacji zaplanowanych działań. Proces monitoringu pozwala na bieżąco reagować na zmiany zachodzące w otoczeniu. Przykładowe zestawienie wskaźników monitorujących, ewaluacyjnych przedstawiono w poniższej tabeli. W nawiązaniu do ewaluacji należy wziąć pod uwagę dynamikę zmian poszczególnych wartości na przestrzeni badanych lat.

**Tabela 6. Zestawienie wskaźników monitorujących i ewaluacyjnych w przyporządkowaniu do poszczególnych celów strategicznych**

Wskaźniki	Cel strategiczny 1 – Rozwój kreatywnego kapitału ludzkiego i edukacji publicznej	Cel strategiczny 2 – Kompleksowa promocja Powiatu Gorzowskiego	Cel strategiczny 3 – Rozwój infrastruktury Powiatu Gorzowskiego	Cel strategiczny 4 – Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, zarządzania kryzysowego	Cel strategiczny 5 – Poprawa efektywności administracji publicznej
Liczba osób objętych wsparciem pomocy społecznej (os.)					
Liczba projektów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu (szt.)					
Ćwiczący w klubach sportowych (os.)					
Liczba projektów zrealizowanych przy udziale NGO (szt.)					
Liczba organizacji pozarządowych (NGO) na mieszkańca					
Biblioteki (liczba czytelników) (os.)					
Liczba osób uczestniczących w lokalnych imprezach (os.)					
Liczba przestępstw ogółem					
Wskaźnik salda migracji					
Poziom tożsamości lokalnej (badania ankietowe)					



## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

Liczba mieszkańców powiatu (os.)					
Korzystający z instalacji wodnej w % ogółu ludności powiatu					
Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności powiatu					
Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności powiatu					
Liczba obiektów objętych termomodernizacją (ob.)					
Liczba instalacji OZE (szt.)					
Stopień emisji dwutlenku węgla (t/r)					
Powierzchnia terenów zielonych (ha)					
Powierzchnia gruntów leśnych (ha)					
Liczba projektów z zakresu edukacji ekologicznej (szt.)					
Liczba projektów z zakresu promocji dziedzictwa kulturowego (szt.)					
Stopa bezrobocia (%)					
Liczba bezrobotnych (os.)					
Wskaźnik przedsiębiorczości (liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców)					
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN)					
Liczba nowych miejsc pracy					
Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw (szt.)					
Liczba projektów transgranicznych (szt.)					
Liczba zgłoszonych ofert pracy (szt.)					
Powierzchnia terenów inwestycyjnych (ha)					
Liczba turystów (os.)					
Liczba miejsc noclegowych					
Liczba projektów promujących powiat (szt.)					
Liczba gospodarstw agroturystycznych (ob.)					
Liczba wejść na stronę internetową powiatu					
Poziom jakości obsługi klienta (badania ankietowe)					
Wartość umów o dofinansowanie					





projektów ze środków europejskich (PLN)					
Liczba projektów z zakresu e-administracji publicznej (szt.)					
Liczba lekarzy i dentystów (os.)					
Liczba wydanych pozwoleń na budowę (szt.)					
Powierzchnia zrewitalizowanych terenów (ha)					
Liczba zrewitalizowanych obiektów (ob.)					
Długość nowych dróg (km)					
Długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (km)					
Powierzchnia gmin objęta MPZP (ha)					
Średnia cena za m2 lokalu mieszkalnego (PLN)					
Liczba projektów edukacyjnych (szt.)					
Liczba szkoleń kompetencyjnych dla kadry nauczycielskiej (szt.)					

Źródło: opracowanie własne

Wybrane wskaźniki dotyczą monitorowania więcej niż jednego celu strategicznego. Dopuszczalna jest modyfikacja listy wskaźników wraz ze zmieniającą się sytuacją powiatu oraz jego otoczeniem. Dane do monitoringu pozyskiwane będą z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu statystycznego oraz Starostwa Powiatowego w Gorzowie Wlkp. W przypadku poziomu jakości obsługi klienta oraz poziomu tożsamości lokalnej przewidziano badania ankietowe, są to wskaźniki fakultatywne. Zmianę wskaźników należy obliczać zgodnie z formułą  $((\text{wartość wskaźnika w bieżącym roku} - \text{wartość wskaźnika w roku poprzednim}) / \text{wartość wskaźnika w poprzednim roku}) * 100\%$ . Proces ewaluacji ma charakter badania dynamiki zmian oraz ich kierunku. Raport z ewaluacji strategii sugeruje się opracowywać w ujęciu rocznym. Zespół odpowiedzialny za proces monitoringu i ewaluacji strategii wskazuje Starosta Powiatu Gorzowskiego.



## 10. Podsumowanie i rekomendacje

W ramach podsumowania można sformułować następujące wnioski i rekomendacje w zakresie procesu zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego:

- w powiecie występuje korzystna sytuacja demograficzna, liczba ludności jest stabilna, co w porównaniu do innych samorządów jest wartością dodaną, ponadto saldo migracji jest zdecydowanie dodatnie, przyrost naturalny jest ujemny ale nie są to wartości znaczące,
- stopa bezrobocia rejestrowanego oraz napływ nowych bezrobotnych są na niskich, korzystnych poziomach, co ma znaczenie w kontekście stabilności ekonomicznej,
- zmniejsza się liczba osób korzystających z pomocy społecznej co świadczy o poprawiającej się kondycji społeczno-ekonomicznej mieszkańców, ponadto spada liczba przestępstw i wzrasta ich wykrywalność,
- finanse samorządowe są zrównoważone co ma znaczenie w kontekście planowanych inwestycji powiatowych, w tym współfinansowanych ze środków europejskich, poprawiają się wartości dotyczące powiatowego wskaźnika przedsiębiorczości,
- jeśli w powiecie gorzowskim jest oczekiwanie rozwoju opartego na sektorze turystycznym wymagane są w tym zakresie znaczące inwestycje oraz zintensyfikowana promocja lokalnych, znaczących atrakcji i produktów turystycznych. Na dziś z wymiernych wskaźników trend spadkowy notuje liczba miejsc noclegowych oraz stopień ich wykorzystania, turyści zagraniczni są przede wszystkim z Niemiec i ten potencjał trzeba szerzej wykorzystać,
- w powiecie sukcesywnie wzrasta przeciętne miesięczne wynagrodzenie, wzrosły również ceny nieruchomości, które i tak są jeszcze relatywnie tanie w stosunku do innych powiatów zachodniej części kraju i większych miast,
- infrastruktura techniczna powoli się rozwija natomiast niezbędne są dalsze inwestycje, ze szczególnym uwzględnieniem sieci kanalizacyjnej i gazowej, odnotować można również wyraźny wzrost wydanych pozwoleń na budowę, co generalnie może świadczyć o rozwoju powiatu,



## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

- analizując dokonane porównanie powiatu gorzowskiego do innych jednostek samorządu terytorialnego, można sformułować wniosek, że wypada on w większości przypadków średnio. Najlepiej pod względem udziału ludności w wieku nieprodukcyjnym, liczby ludności na przychodnię, stopy bezrobocia rejestrowanego. Najgorzej w odniesieniu do dochodów na mieszkańca, liczby ludności na aptekę, emisji dwutlenku węgla,
- Powiat Gorzowski posiada liczne i zdywersyfikowane atrakcje, produkty turystyczne, które są dobrą bazą do budowy rozwoju opartego na sektorze turystycznym,
- w powiecie podjęte zostaną liczne działania na rzecz poprawy sytuacji w zakresie edukacji, włączenia społecznego, wspierania lokalnej przedsiębiorczości, promocji, poprawy zarządzania publicznego, co ma swoje odbicie w określonych celach.



## 11. Literatura pomocnicza

- Anholt S.: Competitive Identity. The New Branding Management for Nations, Cities and Regions. Palgrave Macmillan, New York, p. 75. 2007.
- Bartniczak B., Raszkowski A.: Sustainable Development in African Countries: An Indicator-Based Approach and Recommendations for the Future. Sustainability 2019; 11 (1): 22.
- Bartniczak B., Raszkowski A.: Sustainable development in Asian countries – indicator-based approach. Problemy Ekorozwoju. Problems of Sustainable Development 2019, 14(1), pp. 29-42.
- Bartniczak B., Raszkowski A.: Sustainable development in the Russian Federation – indicator-based approach. Problemy Ekorozwoju. Problems of Sustainable Development 2017, 12(2), pp. 133-142.
- Bartniczak B., Raszkowski A.: Sustainable forest management in Poland. Management of Environmental Quality: An International Journal, 2018, Vol. 29, No. 4, pp. 666-677.
- Bellini N., Loffredo A., Pasquinelli C.: Managing Otherness: the political economy of place images in the case of Tuscany. In: Towards Effective Place Brand Management. Branding European Cities and Regions, eds. G. Ashworth, M. Kavaratzis, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, p. 110. 2010.
- Clark G., Huxley J., Mountford D.: Organizing local economic development. The role of development agencies and companies. OECD Publishing, Paris, p. 22. 2010.
- Claval P.: Identity and politics in a globalising world. In: The Territorial Factor. Political Geography in a Globalising World, eds. G. Dijkink, H. Knippenberg, Amsterdam University Press, Amsterdam, p. 38. 2001.
- Deffner A., Mataxas T.: Place marketing, local identity and branding cultural images in Southern Europe: Nea Ionia, Greece and Pafos, Cyprus. In: Towards Effective Place Brand Management. Branding European Cities and Regions, eds. G. Ashworth, M. Kavaratzis, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, p. 50. 2010.
- Diamond J.: Leadership and the voluntary and community sector. In Leadership and Change in Sustainable Regional Development, Sotarauta M., Horlings L., Liddle J., Eds.,



- Routledge, Regional Studies Association, Regions and Cities: New York, USA; 2012, pp. 80-102, ISBN 978-1138792241.
- Fiedor B. (red.): Podstawy ekonomii środowiska i zasobów naturalnych; C.H. Beck., Warszawa, Poland; 2002, ISBN 83-7110-868-0.
  - Florida R.: Cities and the creative class. Routledge, New York, p. 7. 2005.
  - Gelder S.: City Brand Partnership. In: City Branding. Theory and Cases, ed. K. Dinnie, Palgrave Macmillan, New York, p. 37-38. 2011.
  - Gibney J.: Leadership of place and the dynamics of knowledge. In Leadership and Change in Sustainable Regional Development, Sotarauta M., Horlings L., Liddle J., Eds., Routledge, Regional Studies Association, Regions and Cities: New York, USA; 2012, pp. 20-36, ISBN 978-1138792241.
  - Govers R., Go F.: Place Branding. Global, Virtual and Psychical Identities, Constructed, Imagined and Experienced. Palgrave Macmillan, New York, p. 16-17. 2009.
  - Hague C.: Planning and place identity. In: Place identity, participation and planning, eds. C. Hague, P. Jenkins, Routledge, New York, p. 4. 2005.
  - Hall P.: Innovative Cities. In: Structural Change in Europe. Innovative Cities and Regions, eds. L. Hagbarth, Hagbarth Publications, Bollschweil, p. 33. 2000.
  - Kornblum W.: Sociology in the Changing Word. Cengage Learning, Andover, p. 131. 2011.
  - Kotler P., Armstrong G., Saunders J., Wong V.: Principles of Marketing. Prentice Hall Europe, Upper Saddle River, p. 772. 1999.
  - Kotler P., Asplund C., Rein I., Haider D.: Marketing Places Europe. Prentice Hall, London. 1999.
  - Kotler P., Haider D., Rein I.: Marketing Places. Attracting Investment, Industry, and Tourism to Cities, States, and Nations. The Free Press, New York, p. 18. 1993.
  - Kotler P., Hamlin M., Rein I., Haider D.: Marketing Asian Places. John Wiley & Sons, Singapore, p. 183. 2002.
  - Metaxas T.: Place/City Marketing as a Tool for Local Economic Development and City's Competitiveness: A Comparative Evaluation of Place Marketing Policies in European Cities'. University of Thessaly, Volos, p. 13. 2002.



- Middleton A.: City Branding and Inward Investment. In: City Branding. Theory and Cases, ed. K. Dinnie, Palgrave Macmillan, New York, p. 20. 2011.
- Miranda C., Adib A.: Sustainable development and the territorial approach: identities and typologies. Comuniica. Inter-American Institute for Cooperation on Agriculture, May-August, Third Year, p. 19. 2007.
- Pawłowski A.: How many dimensions does sustainable development have? Sustainable Development, 2008, 16(2), pp. 81-90.
- Pawłowski A.: Sustainable Development as a Civilizational Revolution: A Multidisciplinary Approach to the Challenges of the 21st Century; CRC Press, Taylor & Francis Group: London, United Kingdom; 2011, ISBN 978-0415578608.
- Pike A., Rodriguez-Pose A., Tomaney J.: Local and Regional Development; Routledge: New York, USA; 2016, ISBN 978-1317664147.
- Proctor T.: Public Sector Marketing. Pearson Education, Essex, p. 2. 2007.
- Raszkowski A., Bartniczak B.: On the Road to Sustainability: Implementation of the 2030 Agenda Sustainable Development Goals (SDG) in Poland. Sustainability 2019, 11 (2), 366.
- Raszkowski A., Bartniczak B.: Sustainable Development in the Central and Eastern European Countries (CEECs): Challenges and Opportunities. Sustainability 2019, 11, 1180.
- Raszkowski A., Bartniczak B.: Towards Sustainable Regional Development: Economy, Society, Environment, Good Governance Based on the Example of Polish Regions. Transformations in Business & Economics 2018, Vol. 17, No 2 (44), pp. 225-245.
- Sobczak E., Bartniczak B., Raszkowski A.: Aging Society and the Selected Aspects of Environmental Threats: Evidence from Poland. Sustainability 2020, 12, 4648.
- Stimson R., Stough R., Roberts B.: Regional Economic Development. Analysis and Planning Strategy. Springer, Heidelberg, p. 88. 2006.



## 12. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności Powiatu Gorzowskiego .....	5
Wykres 2. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem .....	6
Wykres 3. Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok (%) .....	6
Wykres 4. Bezrobotni zarejestrowani .....	7
Wykres 5. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia.....	7
Wykres 6. Bezrobotni zarejestrowani wg wieku .....	8
Wykres 7. Stopa bezrobocia rejestrowanego i stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych .....	8
Wykres 8. Liczba małżeństw i rozwodów .....	10
Wykres 9. Zameldowania i wymeldowania ogółem (osoby) .....	10
Wykres 10. Wskaźniki obciążenia demograficznego i współczynnik feminizacji (osoby).....	11
Wykres 11. Współczynniki skolaryzacji (%) .....	11
Wykres 12. Szkoły ponadgimnazjalne z policealnymi.....	12
Wykres 13. Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania .....	12
Wykres 14. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej (ogółem i grupy wiekowe) .....	13
Wykres 15. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w % .....	14
Wykres 16. Rodziny zastępcze .....	14
Wykres 17. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej, miejsca i mieszkańcy .....	15
Wykres 18. Najczęstsze przyczyny, na podstawie których przyznano rodzinom pomoc społeczną .....	15
Wykres 19. Kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych ogółem (PLN) .....	16
Wykres 20. Zaległości w opłatach za mieszkania w zasobach gminnych (PLN) .....	16
Wykres 21. Kadra medyczna, lekarze i lekarze dentyści .....	17
Wykres 22. Porady lekarskie ogółem .....	17
Wykres 23. Liczba przestępstw ogółem .....	18
Wykres 24. Wybrane wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw w % .....	18
Wykres 25. Członkowie i ćwiczący w klubach sportowych .....	19
Wykres 26. Biblioteki publiczne, księgozbiór i wypożyczenia .....	19
Wykres 27. Biblioteki publiczne, czytelnictwo .....	20
Wykres 28. Liczba imprez organizowanych w powiecie ogółem.....	20
Wykres 29. Liczba uczestników imprez organizowanych w powiecie .....	21
Wykres 30. Zwiedzający muzeum .....	21
Wykres 31. Dochody i wydatki Powiatu Gorzowskiego ogółem (PLN).....	23
Wykres 32. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca ogółem (PLN).....	23
Wykres 33. Wartość umów o dofinansowanie projektów ze środków europejskich (PLN) .....	24
Wykres 34. Wartość umów o dofinansowanie projektów ze środków europejskich w podziale na programy operacyjne, wydatki ogółem (PLN) .....	24
Wykres 35. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane wg grup sekcji PKD 2007.....	25
Wykres 36. Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji i działów PKD 2007 oraz sektorów własnościowych .	25
Wykres 37. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców .....	26
Wykres 38. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (tys. PLN) .....	27
Wykres 39. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (tys. PLN) .....	27
Wykres 40. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca (PLN) .....	28
Wykres 41. Sklepy i targowiska (liczba obiektów).....	28
Wykres 42. Miejsca noclegowe.....	29
Wykres 43. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych ogółem (%) .....	29
Wykres 44. Turyści zagraniczni w 2019 r. (wybrane kraje).....	30
Wykres 45. Noclegi udzielone turystom krajowym i zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. mieszkańców .....	30
Wykres 46. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) .....	31
Wykres 47. Mediana cen za 1 m <sup>2</sup> lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych (rynek pierwotny i wtórny) (PLN) .....	31
Wykres 48. Średnia cena lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych (rynek pierwotny i wtórny) (PLN).....	32



Wykres 49. Sieć ciepła (km) .....	34
Wykres 50. Kubatura budynków ogrzewanych centralnie ogółem (dam <sup>3</sup> ) .....	34
Wykres 51. Sprzedaż energii cieplnej w ciągu roku (GJ) .....	35
Wykres 52. Budynki mieszkalne podłączone do wodociągów w % .....	35
Wykres 53. Budynki mieszkalne podłączone do kanalizacji w % .....	36
Wykres 54. Zużycie energii elektrycznej (MWh) .....	36
Wykres 55. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca (kWh) .....	37
Wykres 56. Korzystający z poszczególnych instalacji w % ogółu ludności powiatu .....	37
Wykres 57. Sieć gazowa w gospodarstwach domowych .....	38
Wykres 58. Sieć gazowa, zużycie gazu w MWh .....	38
Wykres 59. Sieć rozdzielcza na 100 km <sup>2</sup> (km) .....	39
Wykres 60. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca (m <sup>3</sup> ) .....	39
Wykres 61. Mieszkania wyposażone w poszczególne instalacje w % ogółu mieszkań .....	40
Wykres 62. Zasoby mieszkaniowe Powiatu Gorzowskiego .....	40
Wykres 63. Zasoby mieszkaniowe, powierzchnia użytkowa mieszkań (m <sup>2</sup> ) .....	41
Wykres 64. Zasoby mieszkaniowe, podstawowe wskaźniki .....	41
Wykres 65. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m <sup>2</sup> ) .....	42
Wykres 66. Mieszkania i nowe budynki mieszkalne .....	42
Wykres 67. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań (m <sup>2</sup> ) .....	43
Wykres 68. Budynki niemieszkalne ogółem, powierzchnia użytkowa (m <sup>2</sup> ) .....	43
Wykres 69. Pozwolenia wydane na budowę, nowe budynki mieszkalne .....	44
Wykres 70. Powierzchnia gruntów komunalnych (ha) .....	44
Wykres 71. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami (ha) .....	45
Wykres 72. Emisja zanieczyszczeń gazowych (t/r) .....	45
Wykres 73. Oczyszczalnie przemysłowe, przepustowość projektowa oczyszczalni (m <sup>3</sup> /dobę) .....	46
Wykres 74. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności .....	46
Wykres 75. Przemysłowe i komunalne oczyszczalnie ścieków, przepustowość ogółem (m <sup>3</sup> /dobę) .....	47
Wykres 76. Obszary prawnie chronione (ha) .....	47
Wykres 77. Powierzchnia dzikich wysypisk (m <sup>2</sup> ) .....	48
Wykres 78. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku (t) .....	48
Wykres 79. Tereny zieleni, nasadzenia i ubytki (szt.) .....	49
Wykres 80. Tereny zieleni, powierzchnia (ha) .....	49
Wykres 81. Powierzchnia gruntów leśnych (ha) .....	50
Wykres 82. Drogi powiatowe (km) .....	50
Wykres 83. Pojazdy w powiecie .....	51
Wykres 84. Ludność .....	52
Wykres 85. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym .....	53
Wykres 86. Urodzenia żywe na 1000 ludności .....	53
Wykres 87. Zgony na 1000 ludności .....	54
Wykres 88. Przyrost naturalny na 1000 ludności .....	54
Wykres 89. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych na pobyt stały na 1000 ludności .....	55
Wykres 90. Dochody ogółem budżetu powiatu na 1 mieszkańca w złotych .....	56
Wykres 91. Wydatki ogółem budżetu powiatu na 1 mieszkańca ogółem .....	56
Wykres 92. Turystyczne obiekty noclegowe (obiekty posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych) .....	57
Wykres 93. Liczba ludności na 1 przychodnię .....	57
Wykres 94. Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności .....	58
Wykres 95. Odpady wytworzone w ciągu roku w tys. t (z wyłączeniem odpadów komunalnych) .....	59
Wykres 96. Lesistość w % .....	59
Wykres 97. Drogi publiczne o twardej nawierzchni (powiatowe i gminne) na 100 km <sup>2</sup> w km .....	60
Wykres 98. Samochody osobowe zarejestrowane na 1000 ludności .....	61
Wykres 99. Pracujący na 1000 ludności (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) .....	61
Wykres 100. Stopa bezrobocia rejestrowanego w % .....	62
Wykres 101. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	





## Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2027

.....	62
Wykres 102. Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną.....	63
Wykres 103. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem .....	63
Wykres 104. Emisja dwutlenku węgla w tys. t .....	64



### 13. Spis tabel

Tabela 1. Analiza PESTEL Powiatu Gorzowskiego .....	69
Tabela 2. Analiza SWOT Powiatu Gorzowskiego .....	75
Tabela 3. Uproszczona tablica analizy SWOT dotycząca określonej strategii postępowania Powiatu Gorzowskiego.....	77
Tabela 4. Drzewo celów strategii zrównoważonego rozwoju Powiatu Gorzowskiego.....	79
Tabela 5. Zbieżność założeń strategii zrównoważonego rozwoju powiatu z krajowymi i regionalnymi opracowaniami .....	88
Tabela 6. Zestawienie wskaźników monitorujących i ewaluacyjnych w przyporządkowaniu do poszczególnych celów strategicznych .....	95
Tabela 7. Lokalni liderzy biorący udział w pracach nad strategią.....	107





## 15. Dyplomy, certyfikaty, nagrody (opcjonalnie)

Do uzupełnienia.